

"Afdeling 1 m: 537.

9 Nov. 1940

Chile krever sektor- område i Antarktis.

Omfatter de britiske Falk-
landsøer og områder som
Argentina gjør krav på.

Santiago de Chile, 8. november.

(NTB.) Chile har nu fremsatt offisielt krav på alle områder fra Chiles sydkyst, mellom langdegradene 53 og 90 vest for Greenwich, og ned til Sydpolen.

I Washington har man forelagt spørsmålet for utenriksminister Cordell Hull. Han sier at utenriksdepartementet ennå ikke har fått den offisielle meddelelse om kravet, og at han derfor ikke kan uttale sig.

Chiles krav er offisielt meddelt Argentinas utenriksdepartement. I regjeringkretser og i offentligheten har kravet vakt almen forbauselse, forteller et telegram fra Buenos Aires. Det dreier sig nemlig om områder hvor Argentina har gjort og gjør rettskrav gjeldende. På ansvarlig hold erklæres det at Chiles krav er uberettigede.

Norges interesser.

NTB. har forelagt ovenstående for professor Adolf Hoel med spørsmål om i hvilken utstrekning dette problem berører norske antarktiske interesser.

Argentina har jo meget lenge gjort krav på sin sektor, som for en betydelig del omfatter de områder som nu Chile forlanger, deri innbefattes Falklandsøene med biland, som jo er engelsk besiddelse. De Forente Stater har som kjent nylig gått inn for Argentinas krav. Saken viser hvor uklart suverenitetsspørsmål i polaregnene er. Hvad de norske fangstinteresser angår vil de i høy grad bli berørt av eventuelle komplikasjoner med hensyn til suvereniteten over dette område. Vår hvalfangst ved Falkland foregår jo nu efter overenskomst med de engelske myndigheter. Hvad en forandring i øenes statsrettslige forhold kan føre med sig er ikke godt å vite. Norske territorialinteresser ligger utenfor det omstridte område. Men prinsipielt har løsningen av saken stor betydning også for oss og våre polare interesser.

Også krav fra U. S. A.?

Washington, 8. november.

(Press Telegraph). En uttalelse fra en velinformert amerikansk politiker lar formode at U. S. A., snart vil fremsette krav i en del av verden hvor man hittil ikke har vist altfor stor interesse nemlig Sydpolarområdet. Uttalelsen som utvilsomt bygger på informasjoner fra høieste hold, hevder at U. S. A. utvilsomt vil respektere Chiles suverenitetsrettigheter i Sydpolarområdet, men utover dette vil U. S. A. forbeholde sig retten til å gjøre sine krav gjeldende.

Tiden Tegn m: 90

18 april 1936.

Ellsworth har anektert den siste frie sektor i Antarktis.

Fra Falklandssektoren til Rosshavssektoren.

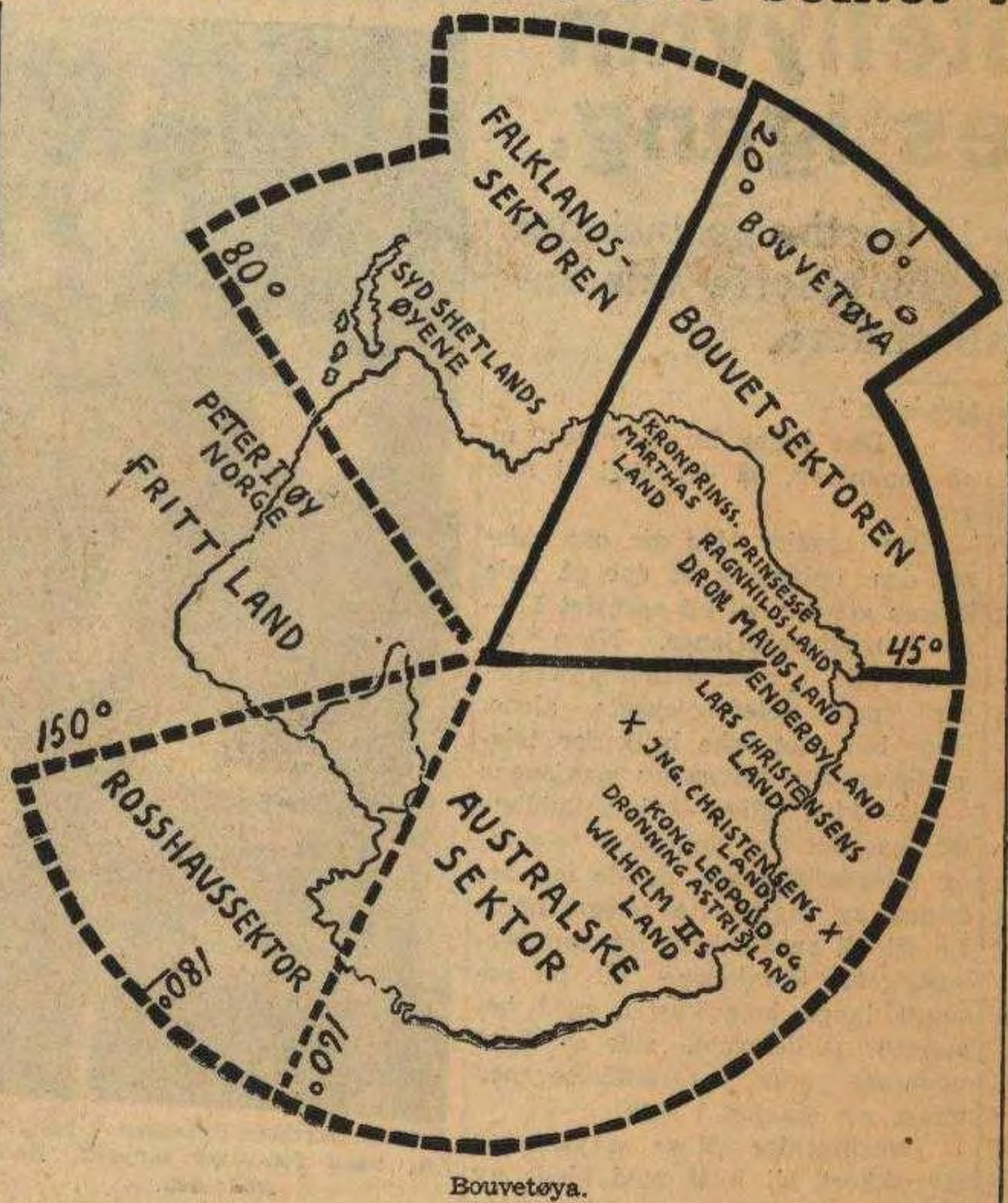
De norske interesser uberørt av aneksjonen.

Washington, 17. april.
Lincoln Ellsworth blev igår på et møte i Det Amerikanske Geografiske Selskap tildelt selskapets gullmedalje for sine fortjenester av polarforskningen. Etterpå holdt han foredrag om sin siste polflyvning og meddelte at han den 23. september hadde heist det amerikanske flagg der hvor han gikk ned på isen og annektert for Amerika den siste rest av Antarktis som ennå var fritt land. Streknin-gen, som ligger mellom 80 og 120 gr. v., har en kystlinje på 1000 miles og går inn til Sydpolen.

Sektorprinsippet har jo som be-kjent vært meget omstridt. Ved-stående skisse viser imidlertid syd-polskalotten delt op i sektorer. Den sektor Ellsworth nu har an-nektert er den som på kartet er betegnet som „fritt land“. Den be-rører som man ser ikke Bouvet i sektoren der som bekjent er den spesielle norske interessesfære.

Den norske Peter I's øi ligger riktignok innen Ellsworths sektor. Men den kan ingen ta fra oss. Man må også være opmerksom på at Amundsens leir ligger på pol-punktet. Strøket om selve polen er derfor også norsk. Og det er en selvfølge at det ikke faller Ells-worth inn å regne disse trakter med i det land han har annektert.

Med hensyn til de grenser som på ovenstående kartskisse er angitt

for Bouvet-sektoren er å merke følgende:

Som man ser er grensen mot Falklandssektoren angitt til å ligge vel 20 gr. Den går i virkelighe-ten ikke lenger enn til omkring 16 gr. Videre må man være opmerk-som på at der råder uoverensstem-melse mellom norsk og engelsk op-fatning av sektorens østgrense. Engelskmennene hevder at den går ved 45 gr. (som anmerket på kar-tet). Det norske standpunkt går ut på at grensen ligger 5 gr. lenger øst — altså på 50 gr., over En-

derby land.

Man skal også være opmerk-som på at i ovenstående telegram om Ellsworths anneksjon står det at vestgrensen bare går til 120 gr. v., mens grensen for Rosshavssek-toren (se kartet) går til 150 gr. Da han i sin tale i det amerikan-ske geografiske selskap uttrykkelig sier at han har annektert hele resten av det frie land dernede er sannsynligvis telegrammets 120 gr. en feil for 150. I motsatt fall vil-de det være enda en strimmel igjen, — fra 120 til 150 gr. v.

16 sept. 1931.

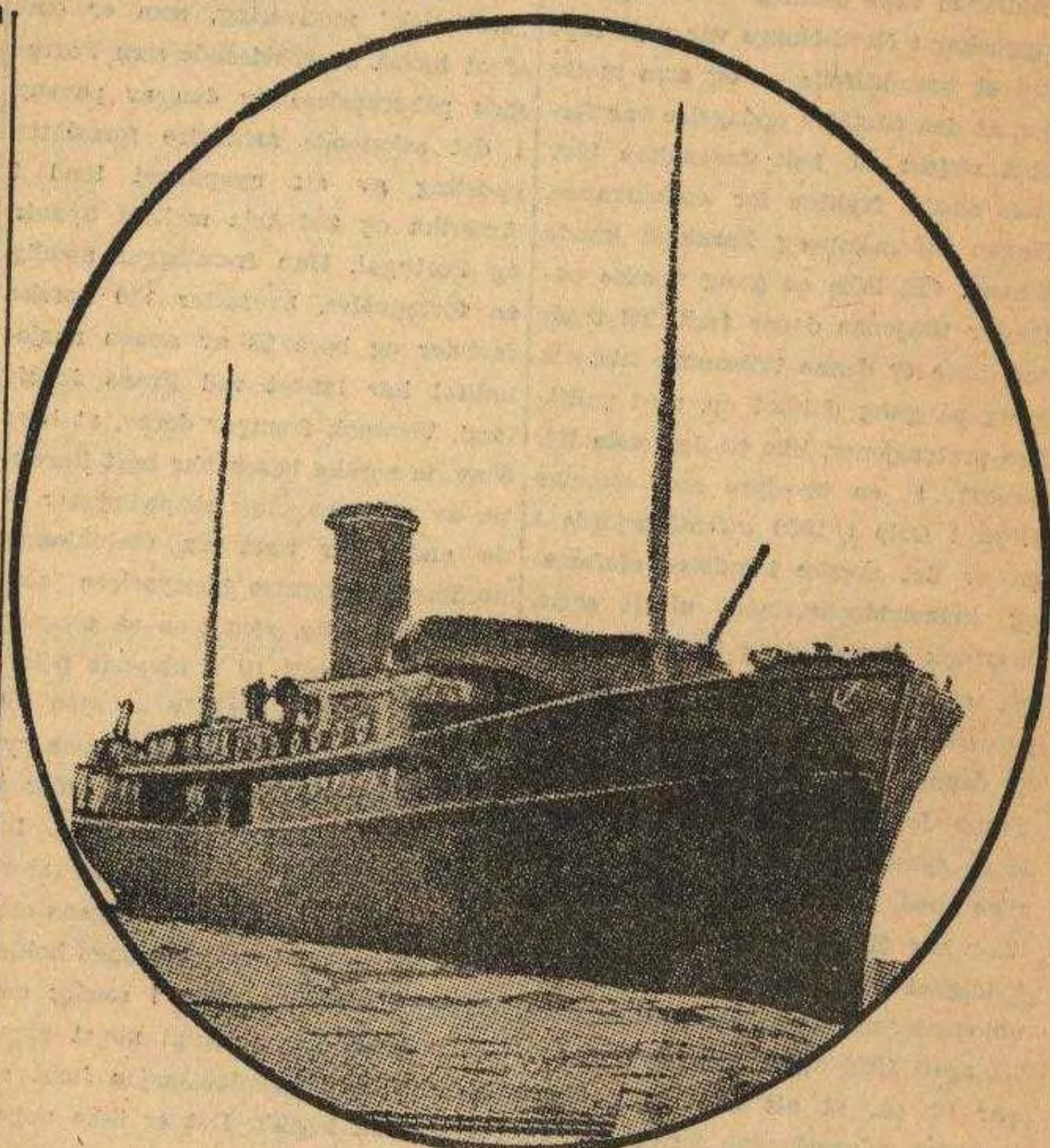
Russiske beskyldninger mot de norske fangstmenn ved Frans Josefs land.

**Er al vi bidrar
å utrydde
larfaunaen.**

Jøllige bolsjevikaviser rundt
er offentliggjort en — i og
neget interessant — beret-
en russiske isbryter „Maly-
edisjon til Frans Josefs
mer. Et avsnitt av denne
er helliget et forsøk på å
g imøtegå Norges rett til
fs land, idet „rett“ hånlig
seoline.

alltid har sin interesse å
motparten sier, skal vi
lighetsfullt referere det:
pdagere av Frans Josefs
Weyprecht og Payer, le-
den østerrik-ungarske po-
on 1872—1874, som med
ns fartøi „Tegethoff“ blev
ra Novaja Zemlja og gav
a ukjente land navn efter
ngarns keiser . . .

g Weyprechts opdagere Norge blev fremkastet den påstand, merfest allerede 1865 landet ved
visst senere bestridt. I at en skipper og hvalfanger i Ham- Frans Josefs land. Noget bevis kunde

„Malygin“.

Oslo Aftenavis nr 213.

16 sept. 1931.

prøve bergningen.

Bodø, 16. septbr.

N. T. B.'s korrespondent har hatt en samtale med kaptein Nyborg ombord på hurtigruteskipet Nord-Norge som nu er kommet til Sandnessjøen. Kapteinen forteller om Nornas forlis på Folla i natt at Nord Norge kom bare ca. 20 minutter etter Norna og hadde dette skib i sikte i leden nordover. Men

en livbåt og ikke gjennom brøtten de gjenværende av Nornas besetning ombord i denne livbåt og bragt til Nord Norge.

Norna står meget utsatt og man antar at den blir helt knust i det voldsomme vær på ganske kort tid.

Nornas besetning fikk ikke redet noe. Det hele stod bare på noen få minutter.

ne erfaringer og frimureernes eldgamle tradisjoner og ceremonier til en ny internasjonal frimurerlosje som også skulde opta kvinner. Denne losje blev kalt Grande Loge Symbolique Ecossaise og stiftet i 1913. Det siste ord — ecossaise, skotsk — antyder det system det arbeides efter.

Det er altså denne frimurerlosje de norske cofrimurere tilhører, de tilhører de humanitære frimurere, forteller fru

imidlertid ikke skaffes — alle gamle loggbøker i Nord-Norge var gått tapt ved et brandtilfelle — og som motiv for, at den påståtte opdagelse var forblitt ukjent et helt decennium blev bare angitt frykten for konkurranse. Nogen videnskapelig karakter kunde i hvert fall ikke en gang norske patrioter tilkjenne denne ferd. Til tross for dette er denne tvilsomme historie gang på gang dukket op, med politiske pretensjoner, like til den siste tid. Senest i en brosjyre som Gunnar Horn i Oslo i 1930 offentliggjorde i en av det norske handels-, sjøfarts- og industridepartement utgitt serie. Visstnok støtter dens bevisførsel sig på, at forfatteren år 1929 „av en gammel mann har hørt fortelle, at en av dennes bekjente har vært med ved Frans Josefs land for østerrikerne". Horn synes imidlertid å være på det rene med, at denne hvalfangerlatin ikke har tilstrekkelig dokumentarisk gyldighet til å bestride det av Sovjetunionens centrale eksekutivkomité den 15. april 1926 utferdigede dekret, som går ut på, at alt land, som ligger innenfor polarsektoren foran det europeiske Russland og Sibiria, tilhører denne stat — det var nemlig nettopp dette dekret, som han hengte sig fast

i — og så klemmer han i vei med en „statistisk" motivering, som er omtrent likeså overbevisende som Portugals påberopelese av den av pavene i det sekstende århundre foreslåtte opdeling av alt nyopdaget land i Amerika og Øst-Asia mellom Spania og Portugal. Han framlegger nemlig en fortegnelse, hvorefter 110 norske fartøier og bare 28 av annen nasjonalitet har landet ved Frans Josefs land. Visstnok fremgår derav, at bare 5 av de norske besøk har hatt karakter av videnskapelige ekspedisjoner — de andre har vært av utelukkende nordmenn foretatte hensynsløse jakt- og fangstferder, som i en så sørgelig grad har bidratt til å utrydde polarfaunaen i disse trakter — men for den særegne norske imperialismen synes vellykkede profittforetagender å være et folkerettslig prejudikat. Ingen skal nekte nordmennenes store prestasjoner på polarforskningens område, og nettopp i Sovjetunionen holdes Fridtjof Nansens navn i særlig ære — men de kan ikke gi noget argument for polarkolonisasjon imot all geografisk logikk. Det er ikke nogen imperialistisk landhunger, når Sovjetunionen i en periode, da de nasjonal-økonomiske rikdommer i Nord-Asia

helt åpnes for utnyttelse, og flyvesesenet holder på å omfatte også polarlandene, også passer på og trygger sin besiddelsesrett over disse, innen dets område beliggende øer, som er nødvendige som flyvestasjoner og meteorologiske observasjonsplasser".

For dem, som vil hevde makstens logikk, kan russernes resonnement være tilfredsstillende, men ellers ikke. Russernes beskyldninger mot nordmennene for hensynsløshet under sine jakt- og fangstferder savner ethvert forsøk på bevisførsel.

Det er ikke for sin fornøielses skyld, at nordmennene foretar disse ferder. Det er fordi en betydelig del av vårt lands befolkning er henvist til å utøve sin næring i de arktiske farvann og har gjort det i uminnelige tider. Nettopp dette skulde man forresten tro, ikke minst i „arbeiderstaten" Russlands øine, gav en likeså god eller bedre adkomstrett til disse strøk av verden enn de videnskapelige utforskninger, som vi for øvrig også efter

evne har deltatt i.

Den norske regjering har protestert mot sektorprinsippet, og den norske regjering har endnu kraftigere protestert mot, at russerne har jaget våre fangstskuter bort fra Frans Josefs land. Og i den anledning er der nedlagt påstand om erstatning, som vi håper ikke Russland unddrar sig bare i kraft av den sterkeres rett.

Statsminister Mowinckel uttalte i sin tid i Stortinget følgende om dette spørsmål:

„Den norske regjering har protestert mot dette (sektorprinsippet). Den kan ikke godkjenne, at et land, som nordmennene har utnyttet, skal bli lagt under herredømmet til et annet land. Det sier sig derfor selv, at norske fangstfolk — det norske folk — ut fra det norske syn på Frans Josefs land har full rett til å arbeide deroppe, fange og opholde sig der akkurat som før".

Tidens Tegn nr 88.
Mandag 14 mai 1930.

Russerne setter sig fast på Nordlandet.

Der skal opprettes radio- og videnskapelig stasjon.

Professor Samoilovitch nordover med en ekspedisjon til sommeren.

Professor Samoilovitch.

Fra Moskva meddeles til N. T. B. gjennom telegrambyrået Tass at det i sommer vil bli sendt en ekspedisjon til Nordlandet (tidligere Nikolai II's Land, senere Lenins Land) og til Franz Josefs Land. Ekspedisjonen skal benytte isbryteren Sedov. Leder blir professor Schmidt, og dessuten vil bl. a. professorene Samoilovitch og Visø delta.

Hensikten er å utforske Nordlandet som ligger nokså centralt i den „polarsektor“ Sovjet-Unionen gjør krav på. En stor del av landet er ikke tidligere utforsket. Ekspedisjonen skal ikke bare drive geografisk forskning, men også undersøke om det finnes naturrikdommer. Særlig skal den undersøke mulighetene for fangst av blårev og sel. Det vil bli opprettet en videnskapelig stasjon, og man vil treffe forberedelser til opprettelse av en trådløs telegrafstasjon.

Ekspedisjonen med Sedov skal også ha med sig nytt personale til den videnskapelige stasjon på Franz Josefs Land, og hvis tiden tillater det, skal man også besøke den såkalte Ensomhetene øi i Karahavet.

Sedov vil dra avsted i begynnelsen av juli, og ekspedisjonen regner med å vende tilbake i slutten av september.

Tirsdag 19 nov. 1929.

Aarlig norsk rapport om is- og navigasjonsforhold i Ishavet.

Våre fangstfolk ønsker ikke lenger å gi danskene opplysninger.

Fra Oslo rederiforenings møte igår.

Oslo Rederiforening holdt et godt besøkt møte i Oslo Handelsstands forenings lokale igår under ledelse av formannen, generalkonsul Ivar An. Christensen. Det forelå en henvendelse fra Norges Rederforbund angående tilveiebringelse av årlige beretninger om navigasjons- og isforhold i Nordishavet. Det er dosent Adolf Hoel, som har foreslått, at det gjennom hans kontor blir utarbeidet sådanne årlige beretninger om den del av ishavet, som er av særlig interesse for norsk fangstvirksomhet og skipsfart. Det gjelder ikke minst å bringe på det rene isens utbredelse. Hittil har man måttet klare sig med de danske beretninger, som for en stor del har bygget på rapporter fra norske skib. Nu vil imidlertid norske fangstfolk og fiskere ikke lengere gi opplysninger til Danmark på grunn av danskenes opptreden på Grønland. Av denne grunn og av praktiske og nasjonale grunner i sin almindelighet vil det derfor være av betydning, at man får årlige norske rapporter om forholdene i Ishavet, fra Karahavet til Grønlands sydspiss.

Foreningen besluttet enstemmig å anbefale saken, idet man gikk ut fra at staten utreder utgiftene, som antagelig vil dreie sig om 5000 kr. årlig.

Derefter redegjorde marinekaptein Meyer for visse forhold i forbindelse med skibstakster for radiostasjoner. Til slutt holdt dr. philos. Wilh. Keilhau et meget interessant foredrag om: „Norges økonomi efter Napoleonskrigene og efter verdenskrigen“.

Den norsk-russiske selkommisjon trådte sammen igår.

Mange opplysninger innsam-
let i Østisen i år.

Forhandlingene vil neppe
være endt før i neste
måned.

Den norsk-russiske selkommisjon, som nedsattes etter vår handelsavtale med Russland i 1925, sammen-
trådte igår på Zoologisk museum. Kommisjonens oppgave er å undersø-
ke og innsamle fangstopgaver og
andre opplysninger som kan tjene
som grunnlag for et forslag med
sikte på en rasjonell utnyttelse av
grønlandseelen uten å decimere be-
standen. Siden 1926 har kommisjo-
nen hvert år holdt møte, avvekslen-
de i Oslo og Moskva. Hvert møte
har vart en måneds tid. De norske
medlemmer er bestyrer Wollebæk
(formann i den norske seksjon), han-
delråd S. Johannessen og dosent
Berger Bergersen (sekretær). De rus-
siske medlemmer er fiskeridirektør
M. A. Kosakow (formann i den rus-
siske seksjon) professor N. A. Smir-
nov og dr. N. K. Gerasimoff.

Fra norsk side innsamles arbeids-
materialet av observatører, zoolo-
ger som sendes med fangstbåtene.
Dessuten innhentes oppgaver, stati-
stikk angående bestandens størrel-
se, forholdet mellom hanner og hun-
ner og unger, fangstens størrelse
o.s.v. gjennom rederierne og fangst-
mennene selv. I år har en zoolog ar-
beidet i Østisen, mens særlig dyktige
fangstfolk har vært brukt som ob-
servatører i Vestisen. Særlig fra
Østisen foreligger i år mange opplys-
ninger, og det er lite sannsynlig at
kommisjonen blir ferdig med sitt
arbeide før en gang ut i neste må-
ned.

GL. MØNT 4. KØBENHAVN K.
TELF. CENTRAL 11,995

Bladet:

B. T.

skriver den

6 NOV. 1929

Et stort Billedværk om Grønland.

Samtidig med Udgivelsen
herhjemme udsendes Bogen i
Sverige, Tyskland, England
og Frankrig.

EN unge Marinemaler Emanuel E. Petersen vendte for kort Tid siden hjem fra en stor Rejse gennem Grønland, hvor han har opholdt sig de sidste to Aar. Hans Rejse langs Grønlands barske Kyster havde udelukkende til Formaal at faa indsamlet saa stort et Billedmateriale, at det gav en fuldstændig Skildring af hele Landet — fra Syd til Nord. Staten ydede et klækkeligt Tilskud til Emanuel Petersens Ekspedition, ligesom Dronningen viste den sin Interesse ved at paatage sig Protektoratet.

Som et Resultat af denne store Rejse vil der blive udgivet et meget stort Billedværk om Grønland, det største og det smukkeste, som nogensinde er fremstillet.

B. T. har til Morgen haft en Samtale med Emanuel Petersen, der udtalte:

— Nogen endelig Bestemmelse om min store Billedbog er endnu ikke truffet, men den kommer i hvert Fald til næste Aar. Det bliver et Værk paa over 400 farvelagte Illustrationer i Folioformat med forklarende Tekst til hvert Billede. Men det siger sig selv, at et Forlag ikke alene kan gaa ind med en saa stor Risiko, der er forbundet med Udgivelsen af et saadant Værk. Det bliver derfor nødvendigt at søge baade Stat og Private om Understøttelse.

Udgifterne skulde dog i det store og hele blive dækket ind ved samtidig med at Bogen udkommer herhjemme ogsaa at udsende den i Sverige, Tyskland, England og Frankrig.

At mit Billedværk vil udkomme enten paa den ene eller den anden Maade er i hvert Fald en afgjort Ting. —ge.

GL. MØNT 4. KØBENHAVN K.
TELF. CENTRAL 11,995

Bladet:

B. T.

skriver den

5 NOV. 1929

ET SØLVFUND FRA NORDBOTIDEN I GRØNLAND

En Morgensamtale med
Dr. phil. Terkel Mathiassen.

Med Grønlandsbaaden „Gertrud Rask“ vendte, som meddelt, Dr. phil. Terkel Mathiassen hjem fra en Rejse til Nordgrønland, hvor han har tilbargt hele Sommeren travlt beskæftiget med arkæologiske Udgravninger. Dr. Mathiassen er straks gaaet i Gang med Ordningen af det meget store Materiale, som han har hjembragt fra sin Rejse, til hvilken Staten har bevilget ham Understøttelse.

B. T. har til Morgen haft en Samtale med Dr. Mathiassen i dennes Hjem i Søborg.

— Det siges, at De har fundet Sølv i Grønland!

— Ja, det er meget rigtigt, men i Øjeblikket vil jeg helst være fri for at udtale mig nærmere. Jeg kan dog sige saa meget, at jeg under mine Udgravninger helt oppe i det nordlige Upernivik Distrikt mener at have fundet en Sølvbarre. Den er naturligvis ikke ret stor, og den vil nu blive gjort til Genstand for en nærmere Undersøgelse.

— Hvorfra, mener De, Sølvbarren stammer?

— Det er der ingen Tvivl om. Den maa være bragt derop af de gamle Nordboer saadan noget som i sidste Halvdel af det 13. Aarhundrede. Det viser de Udgravninger, som jeg har foretaget.

— Har de gamle Nordboer da boet saa langt mod Nord?

— Nej, det tror jeg ikke, de har. Nordboerne er kun taget derop paa deres lange Sommerrejser, antagelig for at drive Hvalfangst. Nogen fast Bebyggelse har der saaledes ikke været.

En Dukke af en Nordbokvinde.

— Har De ellers gjort interessante Fund?

— Ja, jeg fandt ogsaa en lille Dukke; den er ikke mere end fire Tommer lang, den er et af de interessanteste Fund, jeg har gjort. Dukken er ganske godt fremstillet, den er skaaret i Træ og forestiller en Nordbokvinde. Hun har lang Klædedragt, snæver Talje og langt Hovedklæde. Hun ligner mest a falt en Nonne.

— Hvem har skaaret Dukken?

— Den er sikkert af eskimoisk Oprindelse. Nordboer og Eskimo havde jo let Forbindelse med hinanden, og paa alle deres Rejser medtog Nordboerne baade deres Kvinder og Børn. Saa har een af de nordligstboende Eskimoere engang set en saadan Kvinde, og han har saa senere moret sig med at fremstille hende i Træ. Det er den eneste naturlige Forkalring.

—ge.

Bladet:

Tidens Rindes

skriver den 5-11-09

DET GAMLE OG DET NYE GRØNLAND

VI lever i Radioens og Flyvemaskinernes Tidsalder, og begge disse Teknikens Vidundere har bidraget til at bringe vort store Biland, Grønland, nærmere til os og har derved forøget baade Kendskabet og Interessen for det. Men endnu er det vel lidt smaat med Kendskabet, især hvad angaar Landets Fortid og dets Fremtidsmuligheder.

Det er nu snart tusinde Aar, siden den landsforviste Erik den Røde i Aaret 983 drog fra Island vestover for at søge nye Lande og nye Eventyr. Han fandt begge Dele, for kort efter kom han til Grønlands Østkyst, fulgte Kystlinien mod Syd og landede nær ved det Sted, hvor nu Kolonien Julianehaab ligger. Her slog han sig ned i de Aar, hans Landsforvisning varede, og vendte saa tilbage til Island, hvor han skildrede det nye Land, som han kaldte Grønland, med saa straalende Farver, at han snart efter kunde sejle tilbage, ledsaget af Frænder og Venner. De fleste slog sig ned i Distriktet Julianehaab, andre drog længere Nord paa langs Øst-

Side 8: Øverst: Kirke fra Hernhuter-Missionens Dage.

Til venstre: Ruiner af Kakortok Kirken (Hvalso Kirke) samt Ruiner af Terkel Farsø's Gaard.

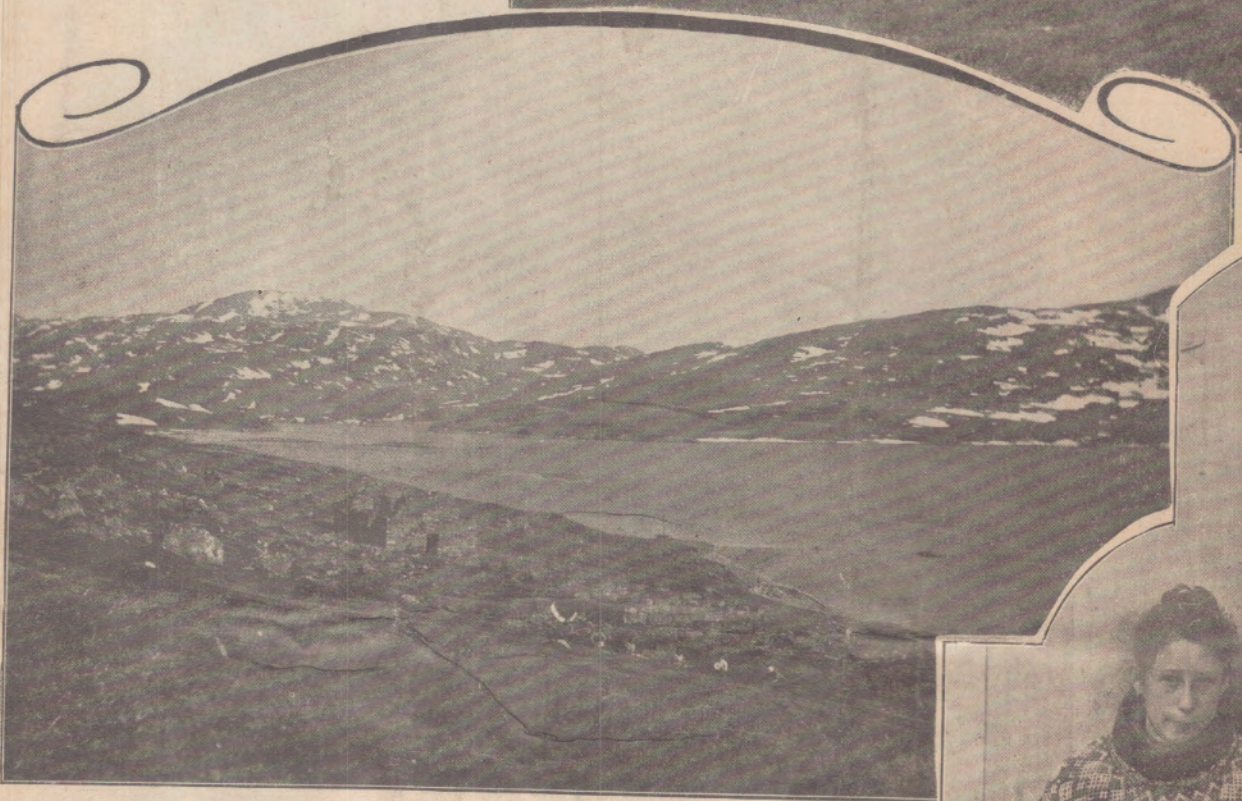
Nederst: Typisk moderne Ægtepar i Højtidsdragt.

Side 9: Øverst: Konebaads-Besætning. Manden i den hvide Trøje er Kajakmand.

Til venstre: Fire Generationer af Anders Olsens Efterkommere. Den gamle, hvidhaarede Mand er 103 Aar.

Til højre: Typisk grønlandsk Fjeldparti med en mindre Handelsstation.

Nederst: Indgang til Uglspilhulen.

kysten, og tilsidst var der dannet en Koloni, der talte omkring 5000 Mennesker. De byggede omkring tre Hundrede Gaarde og adskillige Kirker, fik eget Bispesæde i Gardar, det nuværende Igaliko, og drev Faareavl, Kvægavl, Jagt og Fiskeri.

I omtrent fire Hundrede Aar eksisterede denne Koloni, om end i de sidste Aar under meget kummerlige Forhold. Hunger og Kød, Sygdom og Indgift tyndede ud blandt Beboerne, og i det fjortende Aarhundrede uddøde de uden at efterlade sig andre Minder end de ejendommelige Begravelsespladser, der netop i de sidste Aar har været Genstand for indgaaende Undersøgelser af Dr. phil. Poul Nørlund.

Saaledes er Tragedien om Grønlands Fortid, en Tragedie, der føles stærkest ved Synet af Ruinerne. I Kakortokfjorden bosatte sig saaledes Erik den Rødes Fætter, Torkel Farsø, og paa et af vore Billeder ser man Ruinerne af hans Gaard. Han kaldte Fjorden Hvalsofjord, og ved Siden af hans Gaard byggede man i det 11te Aarhundrede Hvalso Kirke, hvis Ruiner ses paa samme Billede.

Det næste Afsnit af Grønlands Historie, den Kolonisering, der i 1721 paabegyndtes af Hans Egede og Gertrud Rask, og som danner Grundlaget for Nutidens Grønland, er bedre kendt. Men denne Kolonisering var væsentlig administrativ; de Danskere, der drog derop, kom næsten alle tilbage efter kortere eller længere Tids Forløb uden at danne Kolonier. Men enkelte Undtagelser var der. Paa et andet af vore Billeder ser man fire Generationer. Efterkommere af Kolonisten Købmand Anders Olsen, der for ca. 150 Aar siden begyndte at drive Kvægavl ved Igaliko, det gamle Gardar, hvor hans Efterkommere endnu lever og gennem de mange Aar har fortsat Bedriften. Baa selve Boligen og Staldene er byggede af Sten fra den gamle Domkirkes Ruiner. Egnen blev allerede af de gamle Nordboere benyttet til Kvægavl; der var Stalde med Baase til 200 Kreaturer og Faarefold til 12,000 Faar.

Paa disse to Omraader er der betydeligt mere at udrette i Grønland, end man i Almindelighed forestiller sig, og flere af vore Statskonsulenter har udtalt sig til Fordel for rationel Husdyravl, navnlig Faareavl.

Her synes at være Lejlighed for vore unge Landmænd, Forstmænd og Fiskere til at gøre et Forsøg i vor egen og sidste Koloni; til Kanada udvandrer de i Tusinder for der at gaa tabt for Fædrelandet. Grønlands Styrelse har her en stor og nobel Gerning at udføre, som de uden Tvivl vil udnytte; Danmarks Befolkning kender endnu kun saa lidt

til Grønland, men naar Døren engang aabnes, vil sikkert mangt og meget blive oplyst om vort forglemte Land, og allerede nu er det ved Henvendelse til Grønlands Styrelse muligt at opnaa Tilladelse til at bosætte sig paa rimelige Vilkaar.

Grønlanderinde vender hjem med Vinterbrændsel.

GL. MØNT 4 KØBENHAVN K.
TELF. CENTRAL 11,995

Bladet:

Politiken

skriver den 3 NOV. 1929

Hjem fra Ivigtut

Direktør Niels Jagd.

Med Kryolitselskabets Dampers „Julius Thomsen“ kom forleden en Mand af en ikke helt almindelig Støbning til Danmark. Det er Direktor Niels Jagd, der nu forlader Ivigtut, vor eneste betydende Plads i Bjergværksbranchen. Direktor Jagd udtræder af Helbredshensyn som teknisk Direktor af Selskabets Ledelse og tager i hvert Fald foreløbig Ophold i Danmark.

Hvad Direktor Jagd har betydet for Kryolitmineselskabet er jo en intern Sag, men da en Tredjedel af Overskudet fra Kryoliten, ifølge den Kontrakt, som daværende Indenrigsminister Hauge oprettede, tilfalder det Grønlandske Samfund, er den danske Stat jo i højeste Grad interesseret i Ivigtuts Ve og Vel. Kryolitafgiften har i de sidste Aar andraget mellem to og tre Millioner Kroner, saa man forstaar, at hele Grønlands Underskud betales fra Kryolithbrudet. Og da Grønland nu befinder sig i en Overgangstid, hvor der kræves Indsats af Kapital, for at alle de nye Erhverv dér kan blive udviklet, har Direktor Jagd faktisk holdt Spillet gaaende i saa lang Tid, at hver eneste Grønlænder skylder ham Tak for saa at sige dagligt Brød.

For en Mand, der nu besøger Ivigtut og ikke har set det blot i faa Aar, viser det sig straks, at Tiden ikke er gaaet umærkeligt hen over det ensomme Brud deroppe. Mægtige Bygninger er rejst, hvor før laa smaa Huse; det største og mest dominerende Hus er det mægtige Sortérværk, der i Rumfang er lige saa stort som Kæmpehallen „Forum“.

mest dominerende Hus er det mægtige Sorterværk, der i Rumfang er lige saa stort som Kæmpehallen „Forum“ — et artigt Bygningsværk for Grønland; det er bygget af en Jernkonstruktion og beklædt med Bølgeblik.

Der udskibes nu aarlig 29,000 Tons Kryolit, hvoraf de 20,000 gaar til Fabriken „Øresund“ i København, ca. 9000 til Amerika.

For at udvikle Virksomheden til dette Omfang har Direktør Jagd præsteret fem Mands Arbejde, en Energi, som ikke er almindelig, et personligt Slid, som ingen holder til i Længden, og som nu har gjort det nødvendigt for Hr. Jagd at søge at genvinde sit Helbred og sine Kræfter gennem en Hvile herhjemme.

Det er ikke blot som en stor Ingeniør, at Direktør Jagd har virket. Hans Interesse for de sociale Forhold blandt Arbejderne ved Brudet har skabt en Besætning af Hjælpere, der foruden at tjene en god Løn tillige har virkelig udmærkede Levevilkaar, gode Boligforhold og passende Adspredelser i Fritiden. Den mindste Detalje er ikke ubetydelig i et Fortagende som Ivigtut.

Derfor er de Mænd, der kommer hjem deroppe fra, blevet en egen Slags Folk, saa at sige Medlemmer af én stor Familie, og Interessen for deres gamle Brud der aldrig.

Energien i Direktør Jagd forplanter sig til alt, hvad han rører ved; det er saaledes hans Fortjeneste, at man har paavist, at det ogsaa er muligt at besejle Grønland om Vinteren.

Han saa, at fremmede Fiskere laa uden for Grønland i deres Skibe Vinteren igennem, Folk, der ikke har Lov at komme i Land. Og da der nu er traadles Telegraf saa vel i Ivigtut som om Bord i Skibene, kan Ismeldinger stadig gaa til Kaptajnerne, og saaledes gik det til, at man i Fjor kom hjem fra Ivigtut i December og sejlede igen i Januar.

I 12 Aar er et Kæmpearbejde blevet udført; ingen, der har været i Berøring med Direktør Jagd, kan undlade at blive betaget af denne stoute, stolte Mand, der nu har ført dansk Ingeniørarbejde ude i Verdens yderste Egne til hidtil ukendte moderne Højder. En Pioner for Danmarks Virke, en Foregangsmand inden for sin Stand.

Hvile og et Klinikophold for at faa

Stofskiftet i Orden kræves nu for at faa denne mægtige Arbejdskraft i sin fulde Styrke igen. Alle Direktørens Venner haaber, at det ikke varer længe, før han igen er helt rask, og da han er en Mand af stort Format, vil det ikke være Smaating, han giver sig i Lag med, om han vælger et andet Felt end Kryolit til sit fremtidige Virke.

Men at hans Manddomsgerning kommer til at være Ivigtut, synes rimeligt efter de Dimensioner, det har ligget i. Grønland, Danmark vider ham Tak.

P. F.

GL. MØNT 4. KØBENHAVN K.
TELF. CENTRAL 11,995

Bladet:
Borlingske Tidende

skriver den

2 NOV. 192

Grønlandsk Kæmpe- samling til National- museet.

*Dr. Therkel Mathiasen om vore
Forskninger ved Upernivik.*

Med „Gertrud Rask“ kom ogsaa et Par tyske Eskpeditioner.

Fra v.: Generalstabens Repræsentant paa Grønland, Dr. Therkel Mathiasen
og Frue.

Grønlands-Baaden „Gertrud Rask“ Thule, og videre var der Maleren Ach-
naaede allerede i Aftes ned gennem Sun-
det, men gik paa Grund af Mørkets
Frembrud til Ankers for Natten ved
Taarbæk, og først i Formiddags ved 10-
Tiden stod det smukke Skib med den
høje Rigning og den hvide Udkikstønde
paa Formasten Havnen ind for saa at
lægge til ved en af de inderste Kajer
ved Grønlandsk Handels Plads. Her hav-
de der mellem Bjerge af tranduftende
Spæktønder samlet sig mange Mennesker
for at tage mod de hjemvendende Grøn-
landsfarere. Vi saa bl. a. Direktør Dau-
gaard-Jensen, Handelschef Lyngbæk, Pe-
ter Freuchen og Frue samt den lille
Grønlænderinde, de havde med oppe fra

Thule, og videre var der Maleren Ach-
ton Friis, Botanikeren Lundager, Inspek-
tør Thomsen fra Nationalmuseet, Oberst-
løjtnant Jensen fra Generalstaben samt
mange andre.

Om Bord paa Skibet var henved en
Snes Passagerer, blandt andet en tysk
Ekspedition, som har berejst Vestgrøn-
land under den tyske Professor Wege-
ners Ledelse, ialt fem lærde Herrer med
Briller og Rygsæk.

Hvor tyk er Indlands-Isen?

Professor Wegener fortæller selv:

— Jeg har foretaget Undersøgelser af
Indlands-Isen oppe i Umanak-Distriktet,
i direkte Videreførelse af det Arbejde,
som udførtes af Koch-Ekspeditionen i
1912. Den deltog jeg selv i, og det var
Meningen, at Oberst Koch selv skulde
have ledet ogsaa de videre Undersøgel-
ser. Vi har denne Gang været saa langt

vittringsstudier i Blæsedalen
Øen, havde vi en Samtale m.
Terkel Matthiasen, der har ar-
kæologiske Undersøgelser i
nordligste Grønland hele Som-
nem.

Køkkenmøddingerne Upernivik.

har hentet fra de 2½ Meter.
— Det er i Upernivik-Dist-
har arbejdet, forklarer Dokt-
i det nordligste Distrikt i V-
Dels har vi — jeg var leds-
unge amerikanske lærde Dan-
Laguni — rekognosceret forsk-
pladser, ialt ca. 30, lige op
lens Tommelfinger“, der ligg-
Melvillebugten begynder, dels
retaget Udgravninger paa Ø-
tre Mil Nord for Upernivik.
Køkkenmøddinger, som vi ha-
og derfra hjembringer jeg ca-
stande, som skal tilstilles Nat-
Man faar herigennem et fyl-
af den allerældste arktiske
saakaldte Thule-Kultur. Fur-
nemlig af ganske lignende
Fund, der skete paa Knud-
5. Thule-Ekspedition. Det e-
Redskaber og Vaaben, for-
Hvalknogler og Hvalbarder,
glimrende bevarede Ting, na-

Præsident paa Grønland, Dr. Therkel Mathiasen og Frue.

ud Rask" Thule, og videre var der Maleren Achton Friis, Botanikeren Lundager, Inspektør Thomsen fra Nationalmuseet, Oberstløjtnant Jensen fra Generalstaben samt mange andre.

Om Bord paa Skibet var henved en Snes Passagerer, blandt andet en tysk Ekspedition, som har berejst Vestgrønland under den tyske Professor Wegeners Ledelse, ialt fem lærde Herrer med Briller og Rygsæk.

Hvor tyk er Indlands-Isen?

Professor Wegener fortæller selv:

— Jeg har foretaget Undersøgelser af Indlands-Isen oppe i Umanak-Distriktet, i direkte Videreførelse af det Arbejde, som udførtes af Koch-Ekspeditionen i 1912. Den deltog jeg selv i, og det var Meningen, at Oberst Koch selv skulde have ledet ogsaa de videre Undersøgelser. Vi har denne Gang været saa langt inde paa Indlands-Isen som 200 Kilometer fra Isranden og har der foretaget

vittringsstudier i Blæsedalen paa Øen, havde vi en Samtale med Dr. phil. Terkel Mathiasen, der har arbejdet med arkæologiske Undersøgelser i det allernordligste Grønland hele Sommeren igennem.

Køkkenmøddingerne ved Upernivik.

har hentet fra de 2½ Meter dybe Lag.

— Det er i Upernivik-Distriktet, at vi har arbejdet, forklarer Doktoren, altsaa i det nordligste Distrikt i Vestgrønland. Dels har vi — jeg var ledsaget af den unge amerikanske lærde Dame, Frk. de Laguni — rekognosceret forskellige Ruinpladser, ialt ca. 30, lige op til „Djævelens Tommelfinger“, der ligger der, hvor Melvillebugten begynder, dels har vi foretaget Udgravninger paa Øen Inugsuk, tre Mil Nord for Upernivik. Der er store Køkkenmøddinger, som vi har undersøgt, og derfra hjembringer jeg ca. 5000 Genstande, som skal tilstilles Nationalmuseet. Man faar herigennem et fyldigt Indtryk af den allerældste arktiske Kultur, den saakaldte Thule-Kultur. Fundene her er nemlig af ganske lignende Art som de Fund, der skete paa Knud Rasmussens 5. Thule-Ekspedition. Det er altsammen Redskaber og Vaaben, forarbejdet af Hvalknogler og Hvalbarder, og det er glimrende bevarede Ting, navnlig det, vi

Grønlands Kortlægning.

Blandt de Hjemvendende er ogsaa Pre-

Midt i Gruppen t. v. staar Professor Wegener. Til højre: Frk. Schmücker og Hr. Böhme.

Maalinger af Isens Tykkelse. Yderligere har vi oprettet forskellige nye Observationsstationer derinde.

— Hvilken Istykkelse er den højeste, De har maalt?

— 1200 Meter. Det var paa et Punkt, der ligger 40 Kilometer fra Isranden. Det mærkelige er, at selve det underliggende Terræn kun er 300 Meter over Havfladen, og det skønt Landet ude ved Kysten netop deromkring hæver sig til meget store Højder. Vi fortsætter vore Undersøgelser i de følgende Aar.

I Blæsedalen.

Efter flygtigt at have hilst paa en anden tysk Ekspedition, bestaaende af en tysk kvindelig Geolog, Frk. Schmücker, og en ung Videnskabsmand, Hr. Böhme, der Sommeren igennem har gjort For-

mierløjtnanterne Gabel-Jørgensen og Bosse fra Geodætisk Institut, der fortæller:

— Det er unægtelig et drøjt Job at arbejde oppe i de grønlandske Fjælde. De naar flere Kilometers Højde paa sine Steder, og saa er der godt med Gletschere, hvilket ubetinget ikke gør det lettere at bestige dem. Med Søminemester Sørensen som Fører har vi i alt i Motorbaad tilbagelagt en Strækning paa 5000 Sømil eller saa langt som fra København til Upernivik og tilbage igen, og vi har foretaget Triangulering over en vældig Strækning. Vi har strejft om fra Fjord til Fjord og har derfra foretaget Ekspeditioner ind i Landet, op i Fjældene. Oftest er det Egne, hvor der aldrig før har traadt nogen Menneskefod, helt uberørt Land, saa det har været et eventyrligt og interessant Arbejde.

GL. MØNT 4. KØBENHAVN K.
TELF. CENTRAL 11,995

Bladet:

B. T.

skriver den

2 NOV. 1929

„Gertrud Rask“ kom fra

Foruden den tyske
Ekspedition var
Dr. phil. Terkel
Mathiasen med hjem

ALLEREDE i Aftes naaede Grønlands-
baaden „Gertrud Rask“ ned gennem
Sundet, men maatte paa Grund af Mør-
kets Frembrud gaa til Ankers ved Taar-
bæk, hvor Skibet har ligget i Nat. Først
til Formiddag ved 10-Tiden gaar „Gertrud
Rask“ ind i Trangraven.

Ombord er der henimod en Snæs Pas-
sagerer, blandt andet en stor tysk Eks-
pedition, som har berejst Vestgrønland
under den fremragende tyske Videnskabs-
mand, Dr. Alfred Wegeners Ledelse.

Endvidere medfølger Dr. phil. Terkel
Mathiasen, der har arbejdet med arkæo-
logiske Undersøgelser i det allernordligste
Grønland. Mathiasen rejste herhjemme-
fra i det tidlige Foraar og har tilbragt
hele Sommeren i Nordgrønland for at
gøre Studier i Tilslutning til det Arbejde,
som han allerede har udført blandt de
canadiske Eskimoer. Den Rejse som Ma-
thiasen nu har været ude paa, er den
første af de tre Ekspeditioner han agter
at gennemføre og til hvilke han har faaet
bevilget et betydeligt Statstilskud.

Er der fundet Sølv?

B. T. havde til Morgen en lille Samtale
med Fru Mathiasen, som altid har fulgt
sin Mands Arbejde med den mest levende
Interesse.

— Min Mand hjembringer meget store
Samlinger til Nationalmuseet, siger Fru
Mathiasen. Det er særlig i de meget store
Køkkenmøddinger ved Uppernivik, han
har arbejdet hele Sommeren.

— Det paastaas, at Deres Mand har
fundet Sølv?

— Ja, jeg har hørt det samme, men selv
har han ikke skrevet noget til mig om det,
saa jeg ved jo ikke om det har sig Rig-
tighed eller det blot er et Rygte. Men
mærkeligt er det jo. Det kan jo tænkes,
at han i nogle gamle Husruiner har fun-
det en Del Sølv, maaske bragt derop af
Hvalfangere, og at det er Grunden til
Rygterne om Sølvfundet i Grønland.

Grønland til

Formiddag.

GL. MØNT 4. KØBENHAVN K.
TELF. CENTRAL 11,995

Bladet:

Nationaltidende
officen

skriver den

2 NOV. 1929

Grønlandsfareren „Gertrud Rask“ vendt hjem.

Damperen medbragte videnskabelige Ekspeditioner.

Dr. Therkel Mathiesen og den amerikanske Arkæolog Frk. F. de Laguna.

Grønlands Handels Damper „Gertrud Rask“ gik i Formiddags ved 10-Tiden ind til Handelens Plads, hvor der var samlet mange for at modtage Ekspeditionerne, som Skibet bragte med. Der var Slægt og Venner og naturligvis Handelens ledende Mænd, bl. a. Direktør Daugaard-Jensen, Handelschef Lyngbæk, Kontorchef Hansen og Skibsinspektør Kaptajn Thorsen. Endvidere Oberstløjtnant i Generalstaben J. Jensen, den gamle Grønlandsfarer Lærer J. Larsen, kendt fra Mylius-Eriksen Ekspeditionen, Maleren Achton Friis m. fl.

Da „Gertrud Rask“ svingede ind i Kanalen stod de mange Ekspeditionsmedlemmer langs med Rælingen, hvor de modtog Velkomsthilsner. Landgangsbroen kom hurtigt paa Plads, og med Direktør Daugaard-Jensen i Spidsen entrede den store Forsamling Skibet, hvor Gensynsglæden med de Hjemvendte var stor.

Naturligvis blev Professor Wegener-Ekspeditionen snart omringet, og det gik løs med Interviews. Men ogsaa vore egne videnskabelige Ekspeditioner maatte holde for. Dr. Therkel Mathias-

slutter Kaptajn Pedersen, og saa begynder Forberedelserne til næste Aars Besejling af Grønland.

Sailor.

gik is med Interviews. Men ogsaa vore egne videnskabelige Ekspeditioner maatte holde for. Dr. Therkel Mathiasen, som paa denne nu tilendebragte Ekspedition har været ledsaget af den unge amerikanske arkæologiske Studerende Frk. F. de Laguna fra Filadelfia fortæller, at Turen har været rig paa Begivenheder. Vi har, siger Dr. Mathiasen, i de fire Maaneder i Grønland arbejdet i Upernivik-Distriktet, og 3 Mil Nord for denne Boplads fandt vi rig Høst. Vi medbringer vel omkring 1700 Numre, der stammer fra en Kultur, som gaar tilbage til omkring det 12. Aarhundrede. Man har ikke tidligere kendt det, og jeg formoder, at det er en Udløber af den Thulekultur, som blev fundet i Hudson Bay paa den 5te Thule-Ekspedition. — Udgravningerne fandt Sted ved Inugsak, og jeg er meget tilfreds med Resultaterne. Antagelig vil vi, slutter Dr. Mathiasen, til næste Aar fortsætte Undersøgelserne.

Den geodætiske Ekspedition.

Ekspeditionslederen, Premierløjtnant i Generalstaben, Gabel-Jørgensen.

De mange Militæruniformer lavede svært op blandt de civile Passagerer. Det var Medlemmer af den danske geodætiske Ekspedition, der ogsaa i Aar var under Ledelse af Premierløjtnant i ~~Generalstaben~~ Gabel-Jørgensen. De øvrige Deltagere, som var med hjem, var Premierløjtnant Bosse, Söminemester Janus Sørensen, der var Baadfører paa Ekspeditionen, samt Officiant Stenør, og Montør Harry Jensen og en værnepligtig Mariner.

Det var en rigtig slem Tur, siger Premierløjtnant Gabel-Jørgensen, Vejret var ugunstigt, og Arbejdsforholdene var som Følge heraf mindre gode. Men vi har været over hele Nord-Grønland, og jeg tør sige saa meget, at vi hjemfører udmærkede Resultater. Det er tredje Aar, vi har været oppe i Grønland og det indsamlede Materiale er det bedst mulige.

Blandt de øvrige Ekspeditioner var ogsaa den svenske Geolog Dr. Kyster og Dr. Bonne. Endvidere en ung tysk Dame Frk. Smucher, der paa egen Haand har studeret grønlandske Forhold og i Sommer har paabegyndt Planlægningen af en større Ekspedition, som skal starte i Begyndelsen af Juni Maaned næste Aar.

Kaptajn P. O. Pedersen udtaler, at man havde en fin Hjemrejse, men Opturen var mindre god, idet man anvendte omtrent 3 Uger til Rejsen fra København til Egedesminde, en Tur, der normalt tager godt en halv Snes Dage.

„Gertrud Rask“ er fuldt lastet med grønlandske Frembringelser samt en ret stor Post. Nu lægger vi Skibet op,

Bladet: **Morgenbladet**

28 OKT 1920

skriver den

Peter Freuchen kom hjem i Gaar.

Filmsforberedelser paa
Grønland.

Besøg i Thule.

I Gaar kom Grønlandsfareren *Peter Freuchen* hjem fra Grønland, og vi traf ham paa "Hafnia", hvor han foreløbig har taget Ophold.

— Jeg har solgt min Bog "Stor-fanger" til Ufa, der skal filmatisere den til næste Aar. Det skal ske paa Grønland, og jeg har nu været oppe for at arrangere det fornødne inden Optagelserne begynder, og jeg har engageret de Eskimoer, der skal spille med i Filmen.

— Har De ikke ogsaa været i Thule?

— Jo, det har jeg. Der har jeg tilbragt 12 Aar af mit Liv. Jeg har været med at starte den Koloni sammen med *Knud Rasmussen*. Det var mig en virkelig Glæde nu at se, hvorledes alting udvikles der. Den er nu snart en af de fremmeligste af de grønlandske Kolonier. Fornylig har de valgt et Fangerraad. Det svarer nærmest til vore Byraad herhjemme. De har indført Fredningsbestemmelser for Edderfugle, og de har vedtaget, at man skal tage Tagene af Husene om Sommeren, naar man flytter i Telt.

— Hvorfor det?

— Det er for at bekæmpe Tuberkulosen, som jo før har taget haardt fat deroppe.

— De havde Deres Frue med paa Grønland denne Gang?

— Ja, det havde jeg, og Skaa-ningen *Axel Ahlmann*, der altid har interesseret sig saa brændende for grønlandske Forhold, saa for første Gang Grønland. Min Kone var med paa en Tur paa Indlandsisen. Hun er vistnok den første hvide Kvinde, der har været der.

Lad mig slutte med at fastslaa, at overalt paa Grønland spores en virkelig Udvikling, som vi herhjemme har Lov at være stolte af.

Jørgen.

GL. MØNT 4. KØBENHAVN K.
TELF. CENTRAL 11.995

Bladet:

Berlingske Tidende

28 OKT 1929

skriver den

Hjem fra det yderste Thule.

Samtale med den svenske Forfatter Axel Ahlman, der beundrer det danske Arbejde i Grønland.

Et Par Timer senere end ventet ankom i Aftes ved 8-Tiden Damperen „Brattingsborg“ hertil fra Ivigtut med Kryolit og lagde til i Redhavnen. Her havde der samlet sig en Kreds af Grønlandsinteresserede for at tage imod Peter Freuchen og hans Frue, der ventedes tilbage fra deres Besøg oppe i det yderste Thule. Blandt andet saa vi Dr. Knud Rasmussen og Chefen for Grønlandsk Handel, Hr. Lyngbæk.

Utroligt langsomt blev den store Damper, det største Skib, der nogensinde har besøgt Grønland, bugseret gennem Havnebassinet ind til Kajen. Agterude saa man Peter Freuchen med et mægtigt Fuldkæg, lignende en rigtig nordisk Vildmand fra det yderste Thule. Han stod derude sammen med den svenske Forfatter Axel Ahlman, der har gjort hele Thule-Rejsen med. Han tog derop sammen med sin gode Ven Knud Rasmussen, der havde glædet sig til at vise denne talentfulde arktiske Skribent sit skønne Eventyrrige i det højeste Nord, og Hr. Ahlman vendte hjem fuldstændig betaget af dette Lands Storhed.

— Denne Rejse har for mig været en uforglemmelig Oplevelse, udtalte han, ikke mindst fordi jeg her har faaet grundfæstet og uddybet min Beundring for det danske Kolonisationsarbejde i Grønland. Det var mig paa Forhaand bekendt, men kun paa anden Haand, men her fik jeg da omsider Lejlighed til ved Selvsyn at studere dette Kulturværk paa nærmeste Hold. Den Forening af Takt, Klogskab og Fasthed, der kendetegner dansk Kolonialpolitik deroppe, er faktisk noget ganske enestaaende. End ikke Englænderne, der ellers nyder Ry som de første, hvor det gælder Kolonisation, kommer blot tilnærmelsesvis paa Højde med, hvad der her ydes. Jeg rejste til Grønland fyldt af Agtelse for, hvad der gennem Tiderne er ydet af Danmark af kulturel Indsats — og jeg vender hjem fyldt af Begejstring for dansk Kultur og Intelligentens, saaledes som den i deres arktiske Koloniverden er kommet til Udfoldelse. Alt det vil jeg nu beskrive i et Værk, jeg agter at udgive. Det kan passende kaldes „Grønland i Brydningens Tegn“, thi der foregaar faktisk en mægtig Udvikling deroppe, dog altsammen indenfor de gamle, solide Rammer.

— Hvorledes gav det sig til Kende for Dem, at den danske Styreform er god?

— Aa, det mærker man straks, og mærker det paa alt og alle. Den faste, urokkelige Tillid, Befolkningen nærer til Danskerne og de danske Embedsmænd, er saa imponerende, fordi den er naturlig, sand og ægte. Det kan overhovedet ikke være bedre, hvad Danskerne har udrettet, og det vil altid blive staaende som et storslaaet Kulturmonument for hele Verden.

— Men Dets Rejses Maal var jo Thule?

— Ja, det var min største Oplevelse at se det storslaaede Land, og navnlig var det mærkeligt at se den Autoritet, som Knud Rasmussen nyder deroppe. Han er som en Fader for de Folk, saadan elsker og beundrer de ham. „Knud har sagt det!“ Det hører man Folk sige, naar de skal betegne noget, der er urokkeligt, sandt og rigtigt. Hans Dom er inappellabel. Aldrig har jeg truffet mere reelle Mennesker end Thuleboerne. Det er om jeg saa maa sige et Folk af Gentlemen. Grønland, lige op til Thule i det høje Nord, er skønnere end noget andet jeg véd, og det tager En om Hjertet som intet andet Sted paa Jorden. Derfor vil jeg altid længes derop igen. — K.

GL. MØNT 4. KØBENHAVN K.
TELF. CENTRAL 11,995

Bladet:

B. T.

26 OKT 1922

skriver den

Landene, som sejler mod Vest.

f. m. m. m.
**Den tyske Dr. Wegener har
faaet sin Teori bekræftet
i Grønland.**

DEN fremragende tyske Videnskabsmand, Dr. Alfred Wegener, der i Sommer har berejst Vestgrønland med en stor Ekspedition for at gøre geografiske og meteorologiske Studier, har nu afsluttet Arbejdet for i Aar. Dr. Wegener er som bekendt den, der har fremsat Teorien om Verdensdelenes Vandringer, og har i Grønland haft god Lejlighed til at studere disse Forhold nærmere.

Grønland bevæger sig i Følge den Wegenerske Teori mod Vest med en Hastighed, som anslaaes til ca. 1 Meter pr. Aar.

Dr. Wegener er nu for Hjemgaaende med „Gertrud Rask“, som kan ventes hertil i Begyndelsen af næste Uge.

Bladet:

Hvis og Hjem

skriver den 24-10-29

Grønland som Nybyggerland.

Grønlændere i smukke Nationaldragter samlede foran et Udsalg i Kolonien.

Grønlandske Kalve mellem Beboelseshusene i Julianehaab.

DER staar et Skær af Eventyrglans omkring alle Grønlandsfarere og om »Grønlandsk Handel«, der sender Danmarks Sønner op til Eskimoernes Hjemstavn for at drive Forretning. Nogle Danske er af den Anskuelse, at Grønland ikke er grønt, men tværtimod for største Delen er dækket med Is, og dog ligger der udstrakte saftiggrønne og blomstrende Sletter, der kun venter paa at blive opdyrket for at kunne give Udbytte. Klimaet kan selv i den sydlige Del af Grønland være haardt og barsk, men Vinteren i disse Egne er dog sjældent værre, end at den milde Föhnvind pludselig kan komme brusende og paa faa Timer to al Sneen bort og bringe Temperaturen saa højt op, at de faatallige Kreaturer og Faar kan sættes paa Græs. Grønland er imidlertid et lukket Land, idet »Grønlandsk Handel« stadig har forstaaet at bevare Koncessionen, skønt mange Røster har rejst sig og forlangt vor store Koloni aabnet

Grønlandsk Fjord. Naturen er storstaet som kun faa Steder i Verden.

for dansk Foretagsomhed i al Almindelighed. Efter kyndige Folks Mening er Mulighederne for Nybyggere meget store. Eksperterne bygger ikke Luftkasterler ved at regne med svimlende Summer i Indtægt fra nyhedsførte Turister, der vil søge Stilheden i de storslaaede Bjergegne paa Grønland, men de regner med, at sund dansk Udholdenhed og Foretagsomhed selv i disse vanskelige Tider vil kunne underlægge sig Jorden og gøre den frugtbar og ydedygtig. Flere Ekspeditioner har undersøgt Landbrugsforholdene paa Grønland, og Resultaterne kan kun siges at være særdeles lovende. Somrene er korte, men Klimaet er i de sydlige Egne dog saa mildt om Vinteren, at Kreaturer, Faar og Geder, Gæs og Høns vil kunne trives godt. Selv om Arbejdet i Begyndelsen vil blive haardt og trælsomt, saa har de jyske Landmænd paa Lyngheden bevist, at der, hvor de engang har sat Ploven, holder de ud, til Landskabet er

forvandlet til grønne Marker. Leg vil Arbejdet som Nybygger paa Grønland dog langt fra blive, hvis Landet i en overskuelig Fremtid aabnes. De gamle Nordboere kunde klare sig paa Grønland, indtil Sygdom, Indgiften og Kamp udryddede dem, men med de nuværende Forbindelsesforhold vil noget lignende ikke kunne tænkes. Paa mange andre Omraader er der ogsaa Chancer for dansk Arbejde. Fiskerigdommen er saa at sige udtømmelig og kan give et godt Udbytte, hvis Fiskeriet udføres paa rigtig Maade. Det engelske Fiskeriskib »Arctic Queen« har saaledes i Fjor fisket for flere Millioner Kroner, mens Færingerne, der af Forholdene har været tvunget til kun at fiske paa begrænsede Steder, ikke alene har haft et middelmaadigt Udbytte, men ogsaa i flere Tilfælde er blevet afkrævet Bøder. Elvene vrirler ligeledes med Fisk, og Laksene optræder i store Mængder. Lodden eller Angmasetten, som Eskimoerne kalder den, kan i Fjordene øses op med Ketchere. Den anvendes til Menneskeføde og som Kraftfoder til Kreaturerne. De vanskelige Færdighedsforhold lægger selvfølgelig Vanskeligheder i Vejen for Minedrift i

Medlemmer af det sydgrønlandske Landraad. Formanden er dansk, men mange af Eskimoerne tæller Danskere mellem deres Forfædre.

Laksefangst med Ketcher. Baaden staar midt i den spøgslinsende Stime.

Grønlandsk Kirkeruin fra Nordboernes Tid.

stor Stil, men det er dog en Kendsgerning, at der paa Grønland findes store Mængder af Kullejere og Mineralier. I Aarevis er Kryolithbruddene deroppe blevet drevet med Held og Udbytte. Kvaliteten er god, og der forsendes til mange Lande. — De talrige Ekspeditioner har vakt Interessen for Grønland i alle Danmarks Samfundskredse. Arbejdsløsheden har som et Mareidrt hærget Danmark snart i mange Aar. Tusinder af Hænder har været uvirksomme, og mange vender Blikket mod Grønland som Fremtidshaabet. Man skal være varsom med at overdrive Grønlands Betydning som Koloni, men der er dog en Mulighed for, at det udstrakte Land med Aarene vil blive i Stand til at skaffe Arbejde til saa mange flittige Hænder, at vore Udvandrere med Tiden ikke vil blive tvunget til paa det uvisse at drage ud til fremmede Lande. Eskimoerne lægger ingen Hindringer i Vejen. Med Venlighed ser det kloge Naturfolk paa Danskerne. Dog Tiden vil vise, om Grønland vil opfylde Forhaabningerne til det som Nybyggerland. I Sommer blev det bevist, at Grønland er uegnet til Mellemstation for Amerikatrykning.

GL. MØNT 4. KØBENHAVN K.
TELF. CENTRAL 11.995

Bladet:

Berlingske Tidende

15 OKT 1929

Berl. Tid. 15.—10.—29.

Nordgrønland og Sydgrønland.

Chancerne for nye Erhverv.

Af Helge Bangsted.

FALDER Taler paa Grønland, er de fleste Mennesker — ukendte med Forholdene — tilbøjelige til at alaa det hele over een Kam og fastslaa, at deroppe lever Eskimoerne, nogle primitive Jægere, der klarer Livet op gennem Fangst paa Sæler, og ellers henlever Dagene i mørke og skumle Tørvehytter.

Naturen, og Landet med den, er barsk og uvenlig, og Befolkningen endnu paa et rent Jægerstadium, nogle lykkelige Omstrejfer, en Flok Nomader, som ikke tænker paa Dagen i Morgen, men kun lever i det straalende Øjeblik. Et lille, sorthaaret Folk, der om Aftenen fylder Maven op med Speæk og Kød, og om Natten hengiver sig til Aandemaning og Lampeslukningsleg. Saadan er Indtrykket og det Billede, man har dannet sig af Grønland, ikke alene her i Danmark, men ogsaa ude i Verden.

Det hævdes saa ofte, at Udviklingen i Grønland er foregaaet saa langsomt, at selv en Snegl med største Lethed vilde have kun-

net følge med. Til Gengæld har det ikke været muligt at faa den almindelige Opfattelse af Landet revideret, den ligger tildækket og overbroderet med alle de aarhundredgamle Traditioner, og det til Trods for, at der næppe findes noget Land eller noget Folk, der er skrevet saa meget om, som netop om Grønland og Grønlanderne, og det lige siden Hans Egedes Ankomst til Landet for næsten 275 Aar tilbage og op til vore Dage.

Selvfølgelig er det ikke et udpræget Jægerfolk, der lever i Grønland. Men man maa her skarpt skelne mellem Nord- og Sydgrønland. Forskellen paa disse to Landsdele er saa iøjnefaldende, at man, selv paa en kort Sommerrejse, vil kunne faa et tydeligt Indtryk af den store Forskel, der hersker her. Beklageligt er det jo kun, at det er saa vanskeligt at faa tilrettelagt en Turistrejse til Grønland paa ordentlig og forsvarlig Maade, thi bedre end hundrede Bøger vilde en saadan Rejse i den lyse Sommer give et ganske godt Indtryk af den Udvikling, som er fore-

gaaet heroppe. Men Udviklingen er næsten helt og holdent foregaaet i Sydgrønland alene, det er vanskeligt at frigøre sig fra den Opfattelse, at Nordgrønland er blevet behandlet som Stedbarnet, der sjældent fik noget, og naar det endeligt var Tilfældet, var det altid Smulerne fra den Riges Bord, der faldt i den Fattiges Haand. I nogen Grad er de naturlige Betingelser Skyld i dette Forhold, men ikke helt. Sydgrønland er selvfølgelig Landet med de langt bedre klimatiske Betingelser, Vinteren er ikke saa lang her, ligesom Kulden og Snefaldet ikke kommer paa Højde med Nordgrønlands. Men til Gengæld har man næppe tilstrækkeligt udnyttet de Muligheder for Jagt og Fiskeri, der findes i Nordgrønland, det eneste, der kan være Tale om at udnytte i disse ret kulturfjendske Egne.

Forskellen paa Nord- og Sydgrønland bliver alene af denne Grund ret stor. Manden fra Norden lever endnu af sin Sælfangst, det er om Sommeren hans Hovederhverv, og han maa samle sig Vinterforraad til den mørke Vintertid, da Ny-Isen lægger sig paa Fjordene, og da Isen endnu er for tynd til Slædefarter. Sommeren er hans travle Tid, fra Morgen til sent ud paa Aftenen sidder han i sin ensomme Kajak for at jage de Sødyr, han møder paa sin Vej, og som desværre i de senere Aar har vist sig meget sparsomt. Det er derfor

en almindelig Regel, at Nordgrønlanderen sulter jævnt smaat Vinteren igennem, og i lange Tider er han henvist til at leve af de fattige Ulke, han med en Krog fra Isen kan pilke op fra Fjordens Bund.

Vinterlivet i Nordgrønland er ofte et træstesløst Billede paa Sult og Fattigdom. Og har man blot en Smule Hjerter i Brystet, maa man Gang paa Gang spørge sig selv, om der virkelig ikke kan findes saadanne Muligheder, at Befolkningen kan klare sig Vinteren igennem uden Sult, eller uden at laane Penge hos den stedlige Kolonibestyrer, Penge, som der købes Brød eller Mel for i Butikken, og som skal tilbagebetales i Sommertiden.

Spørgsmaalet er vanskeligt, og lader sig ikke uden videre løse. Nordgrønland har kun faa Muligheder for nye Erhverv. Men tilbage bliver da at undersøge, om de naturlige Betingelser er udnyttet paa tilstrækkelig Maade. Jeg har allerede tidligere i „Berlingske Tidende“ gjort opmærksom paa et urimeligt Forhold, og det er de til Stedighed lave Priser, der betales for Sælskindene i Nordgrønland. Hvad jeg dengang skrev, skal jeg ganske kort resumere her, Forholdet er ikke videre kendt.

Sydgrønland kan overhovedet ikke dække sit eget Skindforbrug, og der blev derfor for nogle Aar siden truffet den Ordning, mest paa Foranledning af den energiske og dygtige Landsfoged, K. Honoré Petersen i

Godthaab, at hele Nordgrønlands Produktion skulde gaa til Sydgrønland. Den grønlandske Handel skulde saaledes ikke mere videresælge Skindene herhjemme. Ordningen er rigtig; men man glemte blot den vigtige Ting at lade Nordgrønlanderne nyde bare en lille Smule godt af denne Omlægning af en gammel Monopolvare. Prisen varierer i Butikken fra ca. 1,50 til ca. 3,00 Kroner for et godt Sælskind. Det vil alse, det er denne Pris, den gamle og som Regel fattige Sælfanger faar for sit Skind. Sydgrønlanderen køber det til omlænt samme Pris. Hele Prisforskellen kan variere godt en Snes Øre pr. Skind. Naar man saa ved, at Sydgrønlanderen kan tjene gode Penge, ja, i den rigtige Fisketid, da Torsken staar i tætte Stimer, en imponerende Dagløn, saa bliver Forholdet ret grelt. Thi hvad vilde være rimeligere, end at Nordgrønlanderen fik seks og syv Kroner for Stykket af sine Skind? Det er dog ham, der fører det paa Markedet!

Nu kan man paa de Dage, da der udhandles Sælskind fra Butikken i Sydgrønland, se de med Mønt velbeslaaede Kolonigrønlandere næsten storme Butikken for at købe op. Sydgrønlanderen er en dygtig Forretningsmand. Han ved, hvad et saadant Skind er værd mellem Brødre, og derfor køber han saa mange, han kan faa, og flere, end han eller hans Husstand har Brug for; han vil simpelt hen blot videresælge dem til mindre heldige Landsmænd, der ikke var ved Kolonien den Dag, der blev aabnet for Skindudsalget. Og han sælger til store Priser! Jeg har selv oplevet en saadan Skindhandel og set, at Opkøberne rask væk videresælger de Skind, som de har købt for to Kroner, til baade otte og ti Kroner Stykket. Jeg bebrejder aldeles ikke Sydgrønlanderen dette, finder det endog ganske naturligt, thi hvorfor skulde han ikke tage den Chance, som Styrelsen saa vennelsomt lægger i hans Haand?

Men burde den grønlandske Sty-

relse ikke gribe regulerende ind? Var det ikke naturligt, at Prisen paa Indkøb af Skindene i Nordgrønland blev forhøjet med en ganske klækkelig Sum? Det vilde da i hvert Fald bøde noget paa Fattigdommen, som i saa vid og beklagelig en Udstrækning mødes næsten overalt i Nordgrønland. Det er et af de Punkter, hvor Styrelsen burde gribe regulerende ind og med Held kan gøre det.

At Nordgrønlanderen selv følger den Forskel der er til Stede paa Nord- og Sydlandet, er der ingen Tvivl om. Nordgrønlanderen siger ofte med et lille ironisk Blink i Øjet: „Alle fra Sydgrønland er saa vigtige!“ Thi Sydgrønlanderen kan jo ikke lade være med at prale en Smule, naar han kommer til Nordgrønland paa Besøg. Gang paa Gang maa han gøre opmærksom paa alle de fortræffelige Ting, der i de senere Aar er indført i Sydlandet, og som i det store og hele har gjort Syd-

grønlanderne til ret velstaaende Folk, alt efter grønlandsk Syn.

Og nægtes kan det ikke, at Sydgrønland har været Kælebarnet, for hvem hele Lagkagen er blevet skaaet ud. De store og virkelig meget betydelige Fiskerier er et Udslag af de senere Aars energiske Anstrebninger for at ophjælpe Land og Befolkning. Og dette Fiskeri betyder noget og giver Befolkningen den økonomiske Rygrad, som saa ganske mangler i Nordgrønland. Hertil kommer yderligere de rent naturlige Forhold, der bevirker, at Fiskeriet kan fortsættes næsten hele Aaret rundt uden at generes nævneværdigt af Isen selv paa Aarets mørkeste Tid.

Men det er ikke alene Fiskeriet, Styrelsen har lagt i Hænderne paa Sydgrønlanderne. De har faaet en Del mere, saaledes den efterhaanden ret betydelige Faareavl, der nu fra Julianehaabs Distrikt er ved at arbejde sig nordefter. Isen og Hundeholdet sætter naturligvis Grænsen

for, hvor langt man kan gaa nord- efter med dette.

Disse to nye Erhverv har været af en gennemgribende Betydning for hele den sydgrønlandske Befolkning. Men det kunde isvrigt i denne Forbindelse nævnes, at man ved Sukkertoppen driver en ret betydelig Fangst, Foraar og Efteraar, paa Hvidhvalerne, og at Befolkningen her faar alt Kød, som Vederlag for deres Arbejde ved Spækflænsningen af Dyrene. Og det er aldeles ikke ualmindeligt, at der fanges saa mange Hvidhvaler, at det er umuligt for Befolkningen at aftage Havets rige Overflod af Kød. Indtil for faa Aar siden blev da alle de kødfulde Skrotter, som Grønlanderne ikke havde Brug for, sendt til Havs for at blive den ulidelige Stank, som de udbredte ved Kolonistedet, kvit. Saadan uden videre at kaste Kød i Søen var ikke alene et beklageligt Forhold, men ogsaa en uheldig Ting overfor de Grønlandere, som saa skønt skul-

de opdrages til Økonomi, endnu tristere var dette, naar man vidste, at Nordgrønland altid kunde bruge Kød til Hundefoder uden Hensyn til, om det var raaddent eller friskt. Dette er dog blevet ændret, vistnok paa Foranledning af daværende Indenrigsminister C. Hauge.

Vel er Grønland et fattigt Land, under Is og Sne og skjult i Vinterens Mørke, men det er ingenlunde glemt Med et altid vaagent Styre vil det ogsaa kunne skabes Muligheder for en Befolkning, der fik paaført en Kultur, som den kun med de største Vanskeligheder formaaede at til-

egne sig.

Aldrig burde vi trættes i Kampen for at skabe de bedste Livsbetingelser for Grønlanderne, thi Grønlands Vel er ogsaa Danmarks Vel.

Helge Bangsted.

GL. MØNT 4. KØBENHAVN K.
TELF. CENTRAL 11,995

Bladet: **B. T.**

2 OKT 1929

skriver den

GRØNLANDSSKIB VED AT FORLISE!

Grønlandske Handels Skonnert „Sværd-
fisker“ har været paa Grund.

SKIBET HAR TAGET ALVORLIG SKADE,
MEN KAN DOG SEJL S HJEM

O VERRASKENDE kommer Meddelelsen om, at den kgl. grønlandske Handels store Motorskonnert „Sværdfisker“ har været paa Grund og taget alvorlig Skade, uden at Grønlands Styrelse har anset det for betimeligt at udsende nogen Meddelelse om Havariet til Offentligheden. Grundstødningen skulde aabenbart have været bevaret som en dyb Hemmelighed.

Uheldet skete paa Disko Øen i den saakaldte Muddergroft, og saavidt det har været muligt at oplyse, blev Skibet drevet paa Grund af den stærke Strøm. Vejret var paa det paagældende Tidspunkt stærkt taaget, saa det var vanskeligt at orientere sig.

En Tid saa det ud til, at Skibet ikke

kunde tages af Grunden, da det stod ret haardt.

Lasten kastes overbord.

„Sværdfisker“, som i Slutningen af August Maaned forlod København, var lastet med Koloniernes Vinterforsyning af Kul. For at lette Skibet viste det sig nødvendigt at kaste 50 Tons af Kullene overbord, hvorefter man fik Skibet fri, og sejlede ind til Kolonien Godhavn for at faa det besigtiget.

Skonnerten har taget ret alvorlig Skade, men kunde dog udbedres saa meget, at det er forsvarligt at sejle den hjem. Skibet befinder sig i Øjeblikket i Julianehaab, hvorfra det en af de første Dage afsejler til Danmark. Det føres af den kendte, grønlandsfødte Skipper, Kaptajn Johannes Balle.

GL. MØNT 4. KØBENHAVN K.
TELF. CENTRAL 11,995

Bladet:

B. T.

11 OKT 1928

skriver den

Belønningerne fra Kongens Grønlandsfond er uddelt for første Gang.

FIRE BELØNNINGER FOR HELTEMOD
OG TO FOR DYGTIGHED

Den 24. Marts 1928 blev der af Kongen og Dronningen oprettet et stort Legat, som udelukkende skulde komme dygtige og foretagsomme Grønlændere tilgode. Legatet, som bærer Navnet „Kong Christian den X og Dronning Alexandrines Grønlandsfond“, raader over en Kapital paa 100,000 Kr. og er for første Gang blevet uddelt i Aar. Fonden ledes af en Bestyrelse paa 3 Medlemmer, Kammerherre Krieger, som Kongehusets Repræsentant, Provst Frederik Balle, som særlig Grønlandskyndig, og Direktør J. Daugard-Jensen, som Direktør for Grønlands Styrelse.

Bestyrelsen har i det forløbne Aar afholdt ialt tre Møder, hvor man behandlede Spørgsmaalet om, hvorvidt der skulde udbetales rede Penge eller indkøbes Genstande til de Mennesker, Fonden ønskede at udmærke.

Det er blevet bestemt, at hvert enkelt Tilfælde skal afgøres for sig, men da Fonden tillige er klar over, at mange Grønlændere vil sætte Pris paa en synlig Erindring, har man besluttet at uddele en Række Diplomer, naar passende Lejlighed gives.

Fondens Bestyrelse, som netop i disse Dage har afsluttet sine Møder, har besluttet at uddele fire Belønninger for udvist Mod og to Præmier for Dygtighed og Foretagsomhed, der kan komme andre Grønlændere tilgode.

Derimod vil der ikke blive ydet Hjælp til ulykkeligt stillede Familier, da disse har Aldersrente og private Legater at falde tilbage paa.

Reddet tolv Mennesker fra Døden.

Sidste Vinter gik under en voldsom Storm 12 Mennesker i Drift paa en Isflage i Umanakfjorden i Nordgrønland. De ulykkelige Mennesker vilde uden Tvivl alle være druknet, hvis ikke de var blevet observeret inde fra Land.

En ældre Sælfanger, Hans Kvist, besluttede straks at komme til Undsætning, og med Fare for sit eget Liv kørte han med Slæde og Hunde ud paa den skrøbelige Is. Under store Vanskeligheder lykkedes det ham at bjærge sine 12 Landsmænd, der da havde tilbragt 1½ Døgn paa Isen.

En 10-aarig Grønlænderdreng som Redningsmand.

Under en Sydøststorm ved Rodebay, ligesledes i Nordgrønland, faldt en 4-aarig Dreng i Vandet, uden at nogen af Bopladsens Beboere turde vove Forsøget paa at redde ham.

En lille 10-aarig Dreng, Albert Reimar, satte resolut sin Kajak i Vandet, roede ud til Drengen og fik fat i ham, netop som han var ved at forsvinde.

Andre Belønninger.

Endvidere er David Lynge blevet belønnet for at have reddet en Landsmand fra at drukne i Kajak, og en ældre Kvinde, Sine Olsen, har for udvist Mod faaet Præmie for at have reddet et Barn fra at blive bidt ihjel af Hundene.

Belønning for Foretagsomhed er tildelt Fangerne Tobias Stenholdt og Johan Fly. De har i Forening fundet en værdifuld Fiskebanke paa Jacobshavns Isfjord.

Ialt er der uddelt 700 Kroner til Deling mellem de Belønnede. Fonden raader i Øjeblikket over 108,501 Kroner.

Sorte.

GL. MØNT 4. KØBENHAVN K.
TELF. CENTRAL 11,995

Bladet:

Morgenbladet

skriver den

11 OKT

Funedall

En ny Danmarks-Film skabes.

Et pædagogisk Filmsværk, der vil koste 70.000 Kr.

Men Pengene er saa godt som skaffet til Veje.

Nu skal der skabes en ny Danmarks-Film, et helt Filmsværk, som det vil tage $1\frac{1}{2}$ Aar at fuldende, og som vil koste 70,000 Kr.

Lederen af det Arbejde, der er gjort for at virkeliggøre Planerne om denne Films Tilblivelse, er Forfatteren og Tegneren, Redaktør Jørgen Nielsen. Allerede i 1918 opstod den Tanke, at man maatte skabe en Danmarksfilm, der kunde bruges ved Skoleundervisningen, en Film, der fortalte alt om Livet i Danmark, ved Vinter og Vaar, ved Sommer og Efteraar.

Nu er der imidlertid nedsat en Komité, bestaaende af Dr. Birket-Smith, Viceskoledirektør Sophus

Frank, Borgerrepræsentant, Skoleinspektør Th. Jensen, Maleren Erik Struckmann, Oberstløjtnant Helge Bruun, Folketingsmand, Overretssagfører Sven og Redaktør Jørgen Nielsen selv. Dette Udvalg er allerede godt i Gang med at fremskaffe de mange Penge, der kommer dels fra Institutioner, dels fra Privatpersoner, der er interesseret i den nye Danmarksfilm.

Naar Danmarksfilmen, der antagelig vil blive paabegyndt om en 14 Dages Tid, er skabt, er det Meningen at fortsætte med en Grønlandsfilm. En af de største Forskere paa Grønland er særlig interesseret i Planerne, som iøvrigt har mødt blandt Skolemænd.

Velvilje i alle Kredse, ikke mindst

GL. MØNT 4 KØBENHAVN K.
TELF. CENTRAL 11,995

Bladet:
Berlingske Tidende

skriver den **11 OKT 1929**

Vinteren begynder i Grønland.

Efter hvad Grønlands Styrelse meddeler, har Vejret været smukt i Vestgrønland i første Halvdel af September Maaned. Senere har det været noget uroligt med begyndende Kulde og Snefald.

Sælfangsten har været ringe, hvorimod Fiskeriet stadig er godt. Havtorsken har vist sig i større Mængder i Diskobugten, og Haffiskeriet i Nordgrønland har ligeledes været godt.

Forkølelses-Epidemierne i Vestgrønland er endnu ikke ophørt. I nogle Tilfælde er de endda gaaet over til Lungebetændelse. Men bortset herfra er Sundhedstilstanden god.

I Østgrønland har Vejret gennemgaaende været smukt. Men ligesom i Vestgrønland er Vinteren ved at holde sit Indtog her. Ved Scoresbysund er der allerede begyndt at danne sig Is i Fjorde og Bugter.

Sælfangsten har ogsaa været ringe her. Men ved Angmagssalik er der godt Torskefiskeri, og der er isfrit til Søs. Sundhedstilstanden der er god.

Af Grønlands Styrelses Skibe er „Gertrud Rask“ for Tiden i Grønland, medens „Disko“ og „Hans Egede“ er paa Rejsen der op.

Grønland i forvand- lingens tegn.

Cai Schaffakitzky De Mucka-
dell har etter nogen måneders
ophold i det 2.2 millioner kvadrat-
kilometer veldige polarland Grøn-
land skrevet en bok om dette i så
mange henseender underlige rike.
Det er det nye Grønland som står
frem, forfatteren beretter om i
underholdende, letteste kapitler.
Han har satt sig til opgave å un-
dersøke muligheten av å skape et
»Større Danmark«. Han mener det
lar sig gjøre med tid og lempe.
Forfatteren slår på at danske
fiskere bør ta op torskefisket ved
Grønland — noget norske fiskere
med hell har drevet på med i len-
gere tid. Rensdyravlen bør op-

muntres. Da renen er gått sterkt
tilbake på Grønland, foreslår for-
fatteren innført rensdyr fra Norge
eller Kanada.

Særlig har et kapitel interesse
for oss nordmenn — kapitlet be-
titled »Grønland og Norge«. I dette
forsøker forfatteren å preke for-
ståelsens ånd i Grønlandssaken.
Stort sett lykkes det. Men etpar
ting bør man sette fingeren på. Et
sted sier forfatteren: »De norske
fangstfolks virksomhet synes også
å være i avtagende på Grønlands
østkyst, visstnok fordi der har vist

**Festklædde eskimokvinner
med sine barn.**

sig mere lønnende fangstfelter
annensteds.« Intet er mere feil-
aktig — tvertimot: våre fangst-
menns virksomhet på Øst-Grønland
er i tiltagende. Hvad det viden-
skapelige arbejde på Øst-Grønland
angår sier forfatteren at danskene
må være forberedt på at nordmen-
nene holder på å sette sig fast om-
kring Hudson Land, og han finner
at det er sørgelig at det er nord-
mennene og ikke danskene som
fortsetter »Øst-Grønlandsk Kom-
pagnis» virksomhet. Flere steder
skinner det igjennem at danskene
frykter norsk foretagsomhet og
norske fangstmenns dyktighet.

Boken gir det danske syn på
Grønland-spørsmålet. Vi kan ha
godt av å lese den for å sette oss
inn i dansk tankegang, mens vi
venter på avgjørelsen av Øst-
Grønlands skjebne 1944.

“Kuldens døtre” i Aulaen.

Knud Rasmussen om eskimokvinnen i arbeide og fest.

Polarforskeren hyldet Amundsens minne i skjønne ord.

Knud Rasmussen er den fødte foredragsholder. Hos ham blir foredraget kunst, i fengslende og levende bilder fremstillet han i Aulaen igår «Kuldens døtre» — eskimokvinnen i det daglige slit og i fest. Som bekjent tilbød Knud Rasmussen — til tross for sin meget sterkt optatte tid — å holde dette foredrag til inntekt for Roald Amundsens Minnefond. Det var bare synd at ikke festsalen var helt fullpakket, men det får man skrive på det ufysiske værs regning.

Tilhørerne blev ført inn i en for dem ukjent verden og fikk et godt innblikk i eskimokvinnens hårde kamp for tilværelsen. Foredragsholderen skildret henne som mor, hustru og bestemor. Eskimokvinnen er det gladeste menneske i verden, hun smiler alltid — i glede og i sorg. Hun har et strålende humør som titt og ofte hjelper henne over de vanskeligheter den hårde natur bringer grønlanderne. Barna er hellige — de kjære avdødes sjeler tar bolig i dem, og de opkalles efter de avdøde. Barna kan ikke reises — man reiser ikke en avdød man har begravet. Når de blir så vidt store, at de begynner å forstå forskjellige ting, er eskimobarna de snildeste og mest velopdragne barn en kan tenke sig og kjærligheten til moren er helt enestående. Den bevarer de hele livet gjennom. Alt avhenger av kvinnen, hun føder barna, syr klærne, stiller til utrustningen — de vanskelige fangster kunde ikke mennene drive uten kvinnens hjelp og støtte. Eskimokvinnen er en god økonom — er det nok å leve av, får alle sitt, men er det smått still, sulter hun selv forat de andre kan få det de trenger. Selv det dikteriske er ikke fremmed for eskimokvinnen — de improviserer lett i stemningsfulle øieblikk. Foredragsholderen gav en del eksempler på slike dikt. De gamle lærer op barna, overleverer tradisjonen.

Efter foredraget fulgte en rekke strålende lysbilleder av likeså strå-

lende eskimokvinner med undtagelse av nogen 60—70-års kvinner som mer lignet mumier. Så stiftet man bekjentskap med det eventyrlige land pr. film — isbreenes, kajakkenes, fugleværenes og polardyrenes rike.

Slutten av foredraget var en varm og storsinnet hyldest til Roald Amundsens minne. Jeg vil legge mitt hjerte i mine beskjedne ord, sa foredragsholderen. I denne kveld står det sterkt som et syn for mig, at det er en lykke for alle oss, som holdt av ham, å se hvordan han ikke glemmes eller forsvinner, fordi han ikke mer er blandt oss. Han vokser, begeistrer oss mer enn nogensinne med eventyrets evige glans om sin mandige pande. I dette ligger kjernen i hans imponerende livsverk. Nu er han stille denne urkraft som aldri fant ro. Når jeg bringer en hilsen fra alle hans mange venner i Danmark, så hedrer jeg også den nasjon som har fostret en slik sønn. Hans bedrifter, hans bøker skal bli verdens eie. Aldri kan det sies sannere om nogen, at han innskrev sitt navn i livets store bok med sitt liv slik som han gjorde det. Vi glemmer heller ikke å senke fanen for den uselvishet han viste inn i sin høstflukt. Han er død, men hans minne skal leve så lenge Norge består.

Knud Rasmussen bad til slutt publikum reise sig og hylde Amundsens minne med et trefoldig hurra, en opfordring som spontant blev fulgt. De som hadde den oplevelse å høre hr. Rasmussens foredrag hilste ham så med kraftige klappesalver, som tilfalle viste, hvor populær denne berømte forsker er hos oss. Hyldesten gjentok sig da professor Schetelig, viceformann i minnefondet, takket for aftenens oplevelse.

Bladet:

Politiken

skriver den 29 SEP 1929

60 Aar.

Skibsinspektør V. Thorsen.

Dagen i Dag vil blive fejret i festlige Former paa Den kgl. grønlandske Plads: Chefen for alle Skibe baade her og i Grønland fylder nemlig 60 Aar, Fødselarens mange Venner strømmer til, Kolleger og Mandskab kommer i Deputationer.

For Kaptajn Thorsen er en Mand ud over det almindelige. En Mand, hvis Dygtighed er ubestridt, hvis Elskværdighed er berømt og hvis Hjælp paakaldes mange Vegne. At være Skibsinspektør i Styrelsen for Grønland er ikke som at være det i andre Rederier. Ikke blot selve Skibene og deres Vedligeholdelse sorterer under ham, men ogsaa deres Udrustning, Proviantering og Mandskab — og det baade for de regelmæssige Ruteskibe, der gaar fra Danmark, for Kystfartøjerne i Grønland, for Motorbaadene deroppe og meget mere.

Kaptajn Thorsen begyndte i Grønlandsfarten som Dreng i 1885 og har saaledes lang Tjeneste bag sig. Styrmand blev han i 1892, Kaptajn 1904 og Skibsinspektør 1918. En stærk Udvikling har Grønlandsfarten gennemgaaet i hans Tid. Det var de gamle Sejlskuder til at begynde med, saa afløste Damperne de gamle Barkskibe, og nu er Dieselmotoren kommet til, der er Radiopejlinger og Telegrafister, Lysprojektorer og elektriske Lossegrejer. Tiderne løb ikke fra Trafiken paa Grønland — og alt dette er sket i Kaptajn Thorsens Tid.

Fasthed og Klogskab kendetegnede stedse hans Vej. Der tales tit om Ødselhed ved Statsdrift, men naar Kaptajn Thorsen indhenter Tilbud fra Skibsværfter, naar en Motorbaad skal leveres eller et helt Skib skal af Stabelen, saa er der ingen Slinger i Valsen, saa er det Forretning! Priser og Sikkerhed, Hensigtsmæssighed og alle Hensyn bliver vejret op mod hinanden, og der blev aldrig Grund for Klager. Det er store Ord at sige, men de er sande.

De sidste tre Aar har Kaptajn Thorsen været i Grønland hver Sommer, Skibene deroppe paa Kysten har krævet hans Nærværelse. Men imedens savnes han hjemme. Hans Arbejdskraft er taget i Brug paa flere Hold. Kaptajn Thorsen

er Direktør for Bombebassen og sidder i Bestyrelsen for Københavns Skipperforening. Dertil er han Administrator for Navigatorernes Hus og i Bestyrelsen for Navigatorernes Fond. Han var ogsaa tidligere Formand for Grønlands Tjenestemandeforening i fem Aar og har haft en ikke ringe Indflydelse, da han deltog i Rigsdagsdelegationens Rejse til Grønland i 1923. Ligeledes var han Islods og kendt Mand om Bord, da Kongen i 1921 var i Grønland. Altsaa en Gerningens Mand, en Mand med Arbejde bag sig og stadig med begge Hænder fulde.

I Dag har han Fødselsdag, og Telegrammer kan nu naa herved fra Grønland. Der har Thorsen kun Venner. En Søn er i øvrigt Kolonibestyrer deroppe og en Datter gift med en Assistent under Styrelsen.

Kaptajn Thorsen er en Sømand af bedste Slags. Havets Alvor gav mange Mænd Kraft og Styrke ogsaa til Gerning i Land. Det er Mands Arbejde, Kaptajn Thorsen har gjort, og Tiden, der kommer, vil øse af hans Erfaringer.

Grønlandsfarer.

Knud Rasmussen i Oslo for å hedre Roald Amundsens minne.

Forskeren arbeider på et 12-binds verk om den
5. Thuleferd.

Knud Rasmussen er i byen. Med visse års mellomrum har vi den glede å se ham midt iblandt oss. Denne gang er den energiske polarforsker kommet hit for å hedre Roald Amundsens minne med et foredrag i Aulaen imorgen. Hr. Rasmussen har tiltross for sin sterkt optatte tid tilbudt sig å holde foredraget, så det er dobbelt gledelig.

Polarforskeren springer spenstig ut av toget på Østbanen. Han kommer sammen med sin inntagende frue.

Minnefondkomiteens viceformann, professor Schetelig og dens sekretær Oscar Pedersen er møtt frem med forskerens venn, professor A. W. Brøgger, som har nydelige roser til fru Rasmussen.

Det blir et perrongintervju mellom kufferter og beskjeder.

— Første gang jeg traff Amundsen var i 1903 oppe i Smithsund, da både han og jeg var ute på vår første ferd. Han hadde et depot på en liten ø der. Siden traff vi hverandre mange ganger. Det morsomme ved Amundsens og mine veier er at de har krysset hverandre gjennom årene, undtagen når det gjaldt Nordpolen og flyveferdene. Han drog gjennom Nordvestpassagen med skib — jeg med sleder. Slik har det været i Sibirien og andre steder også. Vi har truffet nøyaktig de samme mennesker, samarbeidet med de samme primitive stammer. Når vi kunde treffe hverandre år efter ferdene, kunde vi hilse fra felles kjente blandt eskimoene.

— Hva stelte De med på Grønland i år?

— Jeg arbeider stadig vekk med gamle eskimoiske folkeminner. Hver sommer er jeg gjerne deroppe en tre måneders tid. I år hadde jeg også min datter med op i Smithsund — den første kvinne som har været der.

I mitt foredrag imorgen vil jeg fortelle om noget så spesielt som eskimokvinner. Vi får jo alltid høre om mannen og hans arbeide, men det er sikkert, at uten kvinnen kunde mannen ikke eksistere på Grønland. Jeg vil forsøke å skildre de strenge forhold hun vokser op under, hvordan hun tiltross for den hårde kamp hun fører for tilværelsen likevel bevarer sin kvinnelighet. Jeg vil skildre henne som mor, som hustru og — hva kaller De det på norsk — bestemor? Ja, bestemor. Jeg kommer også inn på kvinnen som dikter. Når man skal hedre en mann som Amundsen syntes jeg det var riktig

Knud Rasmussen og frue på Østbanestasjonen idag.

å gjøre det med et så festlig emne som det om eskimokvinnen — det tragiske ved Amundsens forsvinnen vil vi jo snart glemme, og bare det festlige vil stå tilbake. Foredraget blir også ledsaget av en film som viser landet, kvinnene i arbeide osv.

— Har eskimokvinnen bevart sin opprinnelighet?

— Eskimoene både i Alaska og på Grønland er halvblods, de er kommet bort fra det helt primitive. Men de synes å ha en vidunderlig evne til å beholde de gode egenskaper. Det er i det hele tatt en rase som ikke vil gå under, slik som så mange andre.

— Verket om den 5. Thuleferd — hvordan skrider det frem?

— Det blir et stort anlagt verk på 12 bind — 2500 store sider! — 6 bind er ferdige. De 5 bind jeg videre skal skrive skal alle behandle den åndelige kultur, mens mine kamerater skal ta sig av de tekniske og materielle sider. Vi kom hjem i 1924 efter den 3-årige ferd, og hittil har det tatt fem år å få ut de 6 bind, og endda er vi ikke ferdig med verket før i 1931 engang. Så bearbeidelsen tar langt mere tid enn selve ferden.

— Når dette storverk er ferdig blir det vel nye ferder?

— Jeg er ikke for gammel til å fortsette. Det blir nok å ta fatt igjen, men hva det blir til, vil jeg nødig komme inn på nu.

Undertegnede.

GL. MØNT 4. KØBENHAVN K.
TELF. CENTRAL 11,995

Bladet:

B.T.

skriver den 28 SEP 1929

Amerikanerne er ikke færdige i Grønland.

Til næste Aar genoptages
Arbejdet.

Den amerikanske Ekspedition, som i flere Aar har drevet en meteorologisk Station i Søndre Strømfjord i Grønland, er nu opløst. De to sidste af Ekspeditionens Medlemmer, Smelling og K. Schneider er ankommet her til Byen. Smelling for at fortsætte direkte til U. S. A., medens Schneider vil opholde sig her i Landet et Aarstid for at fortsætte sine videnskabelige Studier.

Den amerikanske Ekspedition hjemfører et meget omfattende Materiale til Belysning af Vejrforholdene i Grønland. Og særlig har man beskæftiget sig med at opsende de saakaldte Pilotballoner til Undersøgelse af Vejr og Vind i de forskellige Luftlag. Disse Undersøgelser har først og fremmest Værdi for en kommende Flyverute.

B. T. har haft en Samtale med Mr. Smelling, som oplyste, at det kun var rent midlertidig, at den amerikanske Station lukkede.

— Vi er ikke nær færdige endnu med vort Arbejde i Grønland, og har da heller ikke demonteret Stationen paa Mt. Evans. Det hele er blot pakket sammen for en Tid. Men allerede til næste Aar er vi tilbage igen. Vi arbejder for Flyvningen og tror paa Ruten denne Vej mellem Amerika og Europa.

—ge.

Heroldens Annoncebureau A/S

Avdeling for Avisutklipp
Telefoner: 12710, 14040 og 10884

Stortingsplass 7 — Oslo

MORGENBLADET

Bladets navn:

20. SEP. 1929

En god sommer paa Grønland.

Befolkningen var tilfreds og saa lyst paa fremtiden. Direktør Daugaard-Jensen om sin inspektionsreise.

(Specialtelegram til «Morgenbladet».)

Kjøbenhavn, 19de september.
— Grønlands styrelses direktør *Daugaard-Jensen* vendte idag hjem efter sin aarlige inspektionsreise til de grønlandske stationer. Han oplyser i et interview, at befolkningen er tilfreds og saa lyst paa fremtiden. Sommeren var usædvanlig mild og vandet varmt, saaledes paa strækningen Holsteinsborg—Godhavn 7 til 9 varmegrader mot sædvanlig 1.

Der var et mægtig torskefiskeri; havet saaes likefrem farvet av torsk. Der var ogsaa godt hellefiskfiskeri.

Ogsaa den danske flyverkaptein *Herschend* vendte hjem fra en ekspedition til Grønland. Han har undersøkt muligheten for flyvepladse paa syd- og vestkysten indtil den 70de breddegrad for en eventuel fremtidig anvendelse for militærflyvere til luftfotografisk kartlægning av Grønland.

Kaptein *Herschend* ønsket dog ikke at uttale sig om sit arbejde, før han hadde indsendt rapport til regjeringen. Det forlyder imidlertid, at han har fundet flere brukbare landingspladse.

skriver den 20 SEP 1929

Mellem moderne Vikinger og Forskere paa Grønlandsskibet

I Gaar kom „Disko“ til Kjøbenhavn med en Række Berømt-
heder om Bord

To Maleres dramatiske Oplevelser: Mr. Kents Stranding ved Godt-
haab og Emanuel Petersens Slædefart over Indlandsisen.

Her er Farver for en Maler! Grøn-
landsskibet „Disko“ med sine gule
Master staar ind i „Trangraven“,
Grønlandske Handels Havn, der er
indrammet af gamle Bindingsværks-

Grønlands-Modtagelse som i Gaar, da
„Disko“ kom. Skibet var ladet med
berømte Forskere og moderne Vikin-
ger. Af kendte Passagerer var der
foruden Knud Rasmussen Direktøren
for Gradmaalingen Prof. Nørlund,
en Deltager i den hessiske Grøn-
lands-Ekspedition, Dr. Nic. Sand,
Meteorologen Mr. Schneider fra
Hobbs-Ekspeditionen, Aero-Ekspert,
Flyverkaptajn Herschend, Dansk-
Kanadieren Thorbjørn Porsild og
Maleren Emanuel Petersen.

„Den malende Jack London“ fortæller

Mr. Rockwell Kent om sin Lyst-
yachts Forlis ved Godthaab.

Næppe er Landgangsbroen kastet, før
en ung blond Lady springer om Bord
og kæmper sig frem mellem Passagererne
paa Dækket for et Minut efter at mødes
i et langt Favntag med den lange Ame-
rikaner i Fiskertøj og med den hvide
Tophue, Mr. Kent. Et lykkeligere Gen-
syn mellem Mand og Hustru er ikke set
i nogen Film. Mrs. Kent er kommet til
Kjøbenhavn med „Oscar II“ for allerede
her at kunne modtage sin Mand, om hvis
Skæbne hun i mange Uger svævede i
Uvished, indtil der kom Bud fra Grøn-
land, at han efter en dramatisk Stran-
ding var i Sikkerhed i Godthaab.

— Hvorfor havde De sat Kursen mod
Grønland? spurgte vi om Bord paa
„Disko“ Mr. Kent, der i Amerika kal-
des „den malende Jack London“, fordi
han henter sine Motiver paa eventyrlige
og farefulde Rejser.

— Jeg vilde male Grønland og Grøn-
lænderne. Jeg udrustede derfor en lille
Lystyacht, „Direction“, og med en Be-
sætning paa tre Mand sejlede jeg i Juli
fra Battle Harbour i Labrador til Grøn-
land. Turen varede otte Dage, og vi blev
drevet frem af en forrygende Storm. Det
var haarde Dage for vor lille Baad, men
den holdt. Vi kastedes paa Grund i en

Fjord i Nærheden af Godthaab, og her
nød vi Stilheden efter Stormen. Men ef-
ter en rolig Nat brød pludselig en ny
Storm løs.

— Var det den, der slog Baaden i
Stykker?

— Ja, det var. Havet rejste sig i
den voldsomste Orkan, jeg har oplevet.
Rigningen blev revet af ved et eneste
Stormkast, og i Løbet af faa Minuter var
Baaden sønderslaaet. I sidste Øjeblik
sprang vi fra Borde. Vi befandt os paa
Klippegrund, og vi søgte Redning paa
nogle Sten i Nærheden. Ustandseligt slog

graferet til amerikanske Blade, at et
Aeroplan var styrtet ned, to Mand dræbt
og kun én reddet. Vi kunde fra Godthaab
berigtige Meddelelsen.

— Hvor er Deres Ledsagere nu?

— Grønlænderne slæbte Resterne af
Baaden til Godthaab, hvor den blev byg-
get til Baad igen, og Besætningen sejler
nu tilbage til Labrador. Jeg reddede
ved Baadens Forlis nogle Skitser til Ma-
lerier, men 8000 Meter Film, som jeg
harde optaget med et Filmsapparat, gik
tabt. Jeg er én Gang tidligere forlist
ved Kap Horn, men det synes altsaa, som
om Heldet staar mig forvovne bi.

— Malede De ogsaa i Grønland?

— Jeg gjorde nogle Skitser, og naar
jeg kommer hjem, maler jeg Billederne
færdig. Jeg skriver ogsaa en Bog om
Turen.

Den danske Malers Slæderejse

Hans Ledsager, Sergeant Kron-
holm, kom alvorligt til Skade.

Marinemaleren Emanuel Petersen har
været paa en halvandet Aars Ekspedition
for at male Billeder til et kommende
Storværk, „Grønland i Billeder“.

— Jeg har fem Hundrede Akvareller
med hjem, fortæller Emanuel Petersen.
Sammen med mine Ledsagere tog jeg i
Motorbaad til Thule, og det er vist første
Gang, den Rejse er gjort i en almin-
delig Motorbaad. Det var ikke helt be-
hageligt at sejle over Melville-Bugten,
men vi gennemførte Turen efter Planen.
Da vi med Slæder tog ind over Indlands-
isen bag Christiaosund, skete et Uheld,
idet vi væltede med Slæden, og Sergeant
Kronholm brækkede det ene Ben. Det
var et uhyggeligt Vejr, og det var med

store Anstrengelser, vi naaede frem; vi
fik Kronholm bragt til Læge, og jeg fik
malet de Billeder, jeg havde Brug for.
Vejret begunstigede ikke min Jagt efter
Billeder. Det var et daarligt Vejr i
Vinter, og Sommeren har ogsaa været
sløj.

Emanuel Petersen har haft sin lille
Saarige Pige med til Grønland. Hun var
dog selvfølgelig ikke med paa Togterne.

Verdens nordligste Kirke.

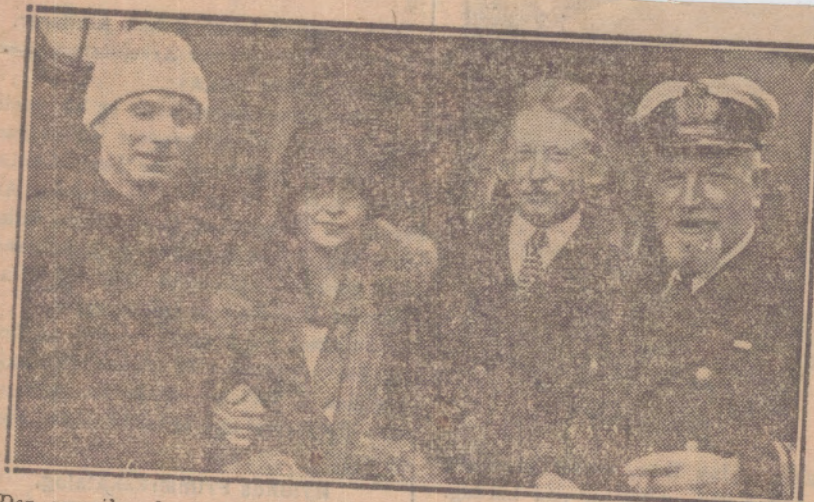
— Jeg er saamænd den, der har mindst
at skulle have sagt denne Gang, udtalte
Knud Rasmussen. Jeg har kun været
en lille Visit oppe i Kap York, hvor vi
er begyndt at bygge Jordens nordligste
Kirke. Næh, tal De hellere med Mr.
Kent. Han er et af de mærkeligste Men-
nesker, der nogen Sinde har gæstet vort
Land.

Kaptajn Herschend, der Grønland
har undersøgt Landingsmulighederne for
Flyvemaskiner, er ikke tilbøjelig til at
adtale sig. Han trækker blot paa Skul-
drene og henviser til den Rapport, han
en af Dagene vil tilstille sin Chef.

Hobbs-Ekspeditionen opløst

Stationen i Mount Evans er lukket.

De sidste Deltagere i Hobbs-Ekspedi-
tionen vender hjem med „Disko“. Mete-
orologen Mr. Schneider, der først spørger
interessert, om Meteorolog-Kongressen i
Kjøbenhavn vedvarer, fortæller, at Sta-
tionen i Mount Evans, der er opført med
store Ofre af Amerikanerne, nu er lukket.
Ingen véd, om den tages i Brug igen,
men der er en stigende Interesse i alle
Lande for Studiet af Polar-Klimaet, og

Den amerikanske Maler Mr. Kent med Frue, Direktør Daugaard-Jensen og
Kaptajn Hansen.

Prof. Nørlund og Frue.

Bølgerne over os med Vragstykker, og et
Minut var det, at vi ikke blev knuste.
Vi lavede et Telt af Sejlet, og næste Dag
vandrede jeg af Sted over Klipperne for
at søge Hjælp. Jeg fandt nogle Grønlæn-
dere i Narsak, og de roede i Kajak ud til
Strandingsstedet for at hjælpe os ind med
vore Grejer. Senere kom vi til Godthaab,
hvor Inspektør Honoré Petersen tog
storartet imod os. Vort Uheld havde gi-
vet Anledning til, at der var blevet tele-

Dr. Knud Rasmussen og Grønlænder-
inden Kaja.

Pakhuse. Kafen er fuld af vinkende
og viftende Kjøbenhavnerne. Om Bord
paa „Disko“ løfter hjemvendende
Grønlandsfarere Børn i maleriske
Grønlænderdragter op over Rælingen,
for at de kan opdage Bedstefar eller
Bedstemor nede blandt de mange Ven-
tende. Øverst paa Kommandobroen
imellem Direktør Daugaard-Jensen
og „Disko“s Kaptajn, H. F. V.
Hansen med det fuldriggede graa-
sprængte Skæg staar to vejrbidte Vi-
kinger, Dr. Knud Rasmussen og Ma-
leren Rockwell Kent fra New York.

Der har sjældent været en saa stor

Sandsynligheden taler for, at Stationen en skønne Dag vil blive genaabnet.

— De havde vel truffet Forberedelser til Modtagelsen af Cramer i Mount Evans?

— Vi ventede Cramer med Bestemthed. Han er en dygtig Flyver, og vi havde det dejligste Vejr til ham. Det var en stor Skuffelse for os, at han led Havari. Vi havde store Mængder Benzin staaende til ham. Ahrenberg havde valgt en Rute, der var uheldigere end Cramers, set fra et meteorologisk Synspunkt, men Cramer fik ikke bevist, at hans Rute var den bedste. Vi havde megen Nytte af den danske Radiotelegrafist Hansen, som fra Mount Evans stod i Radioforbindelse med hele Kloden. Han talte endog flere Gange med Scotts Sydpolsekspedition, og de vekslede Bemærkninger om Vejr og Vind.

Kortlægningen af Grønlands Vestkyst.

Professor *Nørlund* kunde berette, at de store Opmaalinger ved Grønlandskysten skred godt fremad. Men det er et mægtigt Arbejde, der vil vare Aar. Man vil opnaa en geografisk Kortlægning af stor praktisk Betydning, og Gradmaalingen skulde ogsaa kunne give gode videnskabelige Resultater.

Vi véd nok, at Jorden er rund, men dens Dimensioner fastslaaes ved Gradmaalinger paa forskellige Punkter af Klo-

den, og Maalingerne i Grønland faar ogsaa derigennem Værdi.

Bedre Tider i Grønland.

„Disko“ har gjort Rekordrejse.

Paa 51 Dage har Motorskibet fuldført sin Inspektionsfart, og Direktør *Daugaard-Jensen* udtrykker sin Glæde over Resultatet. Vi var Grønland rundt, naar vi undtager de to nordligste Kolonier, og jeg har Indtrykket af, at Forholdene i Grønland er

Maleren Emanuel Petersen.

gode nu. De sidste Aars rige Fiskeri har givet Grønlanderne et lysere Syn paa Fremtiden. De er maaske nu lidt for optimistiske, medens de før var Sortseere. De bruger de Penge, de tjener, med Fornuft. Besynderligt er det at se Forandringen fra tidligere i en saadan By som Godthaab. Den bestaar nu af pæne, malede Træhuse med hyggelige Gardiner og med Urtepotter i Vinduerne. Der er Trykthed over Tilværelsen.

Da en stor Del af „Disko“s Passagerer er gaaet fra Borde, bliver en lille Kres tilbage, deriblandt de nndenslandske Forskere. De samles til Frokost i Salonen, og flere af dem tager Ordet for at bringe en Tak til Grønlandske Handels Direktør og til „Disko“s fortræffelige Fører.

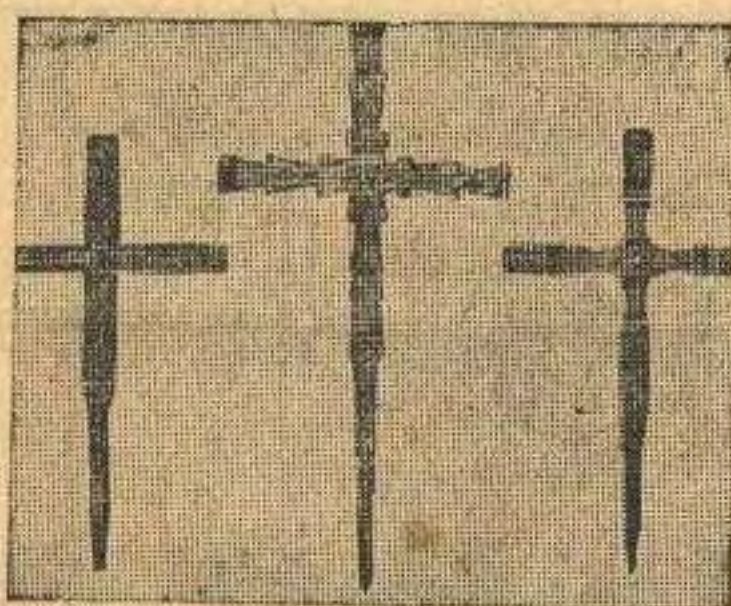
Forretnings-Nyt

Flere og flere Københavnerne drejer om i Kr. Bernikowsgade for at iagttage Axel Ekman's Vinduer i Nr. 4 & 6. Vinteren banker jo paa, og snart vil Kulden stryge ind over By og Land, hvorfor det er rart at være godt paaklædt. Og det kan man blive til smaa Penge hos Axel Ekman.

19. SEP. 1929

Isørken og oase.

Et ikke sjelden syn på overvintringsplassene.

Med „Veslekari“
mellem øyene på
Østgrønland.

En gammel eskimo-
boplass. Isfjell og
blåklokker.

II.

Kursen blev nu satt mot de 3 store øyer som ligger mellem Franz Josefs fjord og Kong Oscars fjord. På den nordligste av disse, Ymerøya, blev 3 fangstfolk satt i land. Det var lederen H. Devold, ishavsskipper Strøm samt Kjelbotn. De blev satt i land på øyas østligste del, Kap Humbolt. Her fikk vi våre første 2 moskuskalver. Efter at de voksne var skutt var det ingen sak å ta kalvene, men det var verre å få dem ned til stranden og ombord. De hadde nemlig krefter disse små spirrevippene. Det tok imidlertid ikke mange dager før de var aldeles tamme. Ja det var noen koselige dyr.

At den ene av disse 2 første kalvene fikk navnet Veslekari sier sig selv.

Her på Kap Humbolt blev vi liggende i 2 dager og der blev bl. a. foretatt en bestigning av Celius berg som på kartet stod anført med 1170 m. men som viste sig å være ca. 1400 meter.

Ymerøya var det beste stedet en kunde ønske sig både for fangst og for videnskapelige observasjoner. Det vrimler av rare dyr her, moskusflokkene tasser adstadig omkring, blå- og hvitrev stryker som skygger like forbi leirplassen.

En dag da zoologen var ute på en liten spasertur møtte han en hvitrev. Den kom løpende rett mot ham med en lekker og nyfanget hare i ganet.

— Forsvind, din røver, sa zoologen, du er ikke elegant nok til at det lønner sig å rive i krutt på dig.

Reven var alt på seks meters hold, så den vilde vært et sikkert bytte. Men skinnen er ikke verd noe på denne årstid, — hadde mikkel derimot hatt den snobbete vinterpelsen på vilde nok nysgjerrigheten blitt temmelig dyr for ham . . . .

Det viste sig å være ulv på øya også, så disse 3 karene som blev satt i land her, går nok noen interessante dager imøte.

Vi drog nu gjennom Sofia-sundet og ned gjennom Vega-sundet. Dette sund skiller de 2 store øyer Geographical Society og Traill. Vi gikk så langt vi kunde komme inntil en hel rekke øyer stengte for videre fremtrengen. Her hadde det antageligvis ikke vært et fartøi siden den store svenske videnskapsmann Nathorst i 1899. Det var ham som opdaget dette sund og Kong Oscars fjord samt den indre del av Franz Josefs fjord, og vi fulgte nu noenlunde den samme rute som han gjorde for 30 år siden.

Her i Vega-sundet satte vi i land de 3 siste fangstfolk. Blandt disse befant sig etnografen Richter, som alt har gjort endel interessante fund som ikke før er gjort på østkysten. Disse

Overretssakfører

Oystein Heggstad

Tollbodet 24 Oslo Telefon 23110

forbi leirplassen.

En dag da zoologen var ute på en liten spasertur møtte han en hvitrev. Den kom løpende rett mot ham med en lekker og nyfanget hare i gapet. Da den fikk øie på mannen la den med stor sinnsro haren fra sig på et sikkert sted. Så labbet den langsomt fremover med hodet på skakke og et spørrende ansiktsuttrykk for å ta den nye og eiendommelige skapning i øiesyn.

Zoologens neve famlet alt med ge-
værhanen, men til slutt seiret sakkyn-
digheten over jaktiveren.

ikke før er gjort på østkysten. Disse

Overretssakfører

Oystein Heggstad

Tollbodgt. 24. Oslo. Telefon 23110.

Advokat Lorentz N. Kvam

Tollbodgt. 40. Oslo. Telf. 25638.

Advokat R. Myhre og O.r.sakt. A. Monsen

Tollbodgt. 24 V - Telf. 25166, 12479 og 21726

Advokat Jacob Schulze

Karl Joh.gt. 2, Oslo. Tlf. 20630, 25317.

Advokat J. ØVERGAARD

Dronningensgt. 34, Oslo. Telf. 20272.

ama

NTZGT. 1
14795

Fellesbanken a/s
oprettet av norske sparebanker

1 & 9 Prinsensgate 7 & 9.
Oslo.

Utfører
Bankforretninger
av enhver
art.

kvartal 1. oktober.
s i forsendelsen uundgåelig.

bevise at gjenstandene eller en del av dem var tilbakelevert tidligere. Ifall Jordans bøker hadde utvist tidspunktet for tilbakeleveringen, hvad de efter god forretningskikk burde ha vist. vil-

av Vega-sundet p

ciety-øya. Det merkelige var imidlertid, at hverken på denne eller på den sydligere øy Traill fantes det spor etter moskus, mens de finnes lengre syd i Scoresbysund hvor den nordligste eskimo-boplass er på østkysten.

Mellem røde fjell, skinnende isberg — og blåklipper!

Den indre del av Franz Josefs fjord stod igjen å besøke. Denne fjord som strekker sig ca. 1800 km. inn i landet er aldeles enestående. Den er smale, enn Kong Oscars fjord og fjellene virker derfor så meget mer imponerende. I den indre del hever de sig loddrett op fra 1000—1800 m. på begge sider. Noen av fjellene har dessuten en kraftig rød farve som virker eiendommelige ved siden av de andre mørke, truende kjemper, og midt i den veldige fjord flyter der veldige isfjell op til 60 meter høie, og som har en omkrets som store kvartaler med de eiendommeligste former. Et av isfjellene kunne akkurat ligne en kirke, mens et annet kunne ligne et eventyrslott med alle sine spisse spir og sitt eiendommelige farvespill. Når man samtidig husker på at der finnes åtte ganger så meget is under vannflaten som over, får man et visst inntrykk av disse kolosser.

Den innerste del av Franz Josefs fjord heter Kjerulfs fjord og her kunde vi ikke gå inn; for denne lille fjordarm som er noen kilometer lang, var aldeles blokkert. Flere hundre isfjell stod i kø! Vi måtte derfor ankre op utenfor denne fjordarm og valgte da den som Nathorst hadde brukt i 1899 og det merkelige var, at det var akkurat på 30-årsdagen for opdagelsen av denne fjord. Like innenfor ankringsplassen lå der en eskimoplass som lå aldeles nydelig til. Her vokste dvergbjerk og vidje så tykke som tommelfingeren og blåklippene nikket i vinden. Her fantes gress som var over en meter høit og blokkebærene hang saftfulle og modne og ventet bare på å bli spist. Det var den rene oase midt i denne stenørken. Hvor må ikke eskimoerne ha boltret sig av fryd om sommeren på dette herlige sted for noen hundre år siden.

Rundt omkring lå det strødd med renhorn, gamle avblekete horn fra den tid da dette dyr ennu fantes i store masser på Østgrønland. Nu er renen utryddet og man er ikke sikker på enten det er ulven eller pesten som har gjort ende på den.

I selve eskimoboplassen blev det forøvrig gjort et botanisk fund av stor interesse. Her fantes nemlig den prestekravelignende Balderbrå. Ellers er den bare funnet på Sydgrønland i norske boplasser der fra vikingetiden. Det er en plante som spredes ved hjelp av menneskene og det er ikke utenkelig at noen av de norske vikinger for 8—900 år siden i et gunstig isår har vært helt her inne og så kanskje ikke kommet ut igjen på grunn av ishindringer. Hvem vet, kanskje nye undersøkelser vil bringe interessante resultater for dagen om de norske vikingers reiser på Grønland.

Like overfor denne herlige eskimoplass hevet det høieste av fjellene langs fjorden sin topp mot skyene,

Maskinene blev sat

«Usedom» i sikker

En brand som lett kunde fått alvorlige følger opstod forleden ombord på oljebåten «Usedom» av Bremen. Branden opstod ved en eksplosjon av gasser i oljetankene og bredte sig hur-

nei forresten ikke skyene men den blå himmel, og rett under dette mektige fjell stod et telt. Det var engelskmannen Wordies telt. Han og 5 studenter var gått i land der for å bestige den høieste av de arktiske topper, Petermannspitze. Denne som blev opdaget av den tyske Germania-ekspedisjon i 1869—70 fra et fjell langt ute i Franz Josefs fjord, ansloes til 11 000 fot høi. Nathorst derimot som 30 år senere var der, anslo høiden bare til 8000 fot. Wordie som allerede i 1926 forsøkte å bestige toppen, men som den gang hadde for knapp tid, idet den viste sig å ligge 50 km. inne i landet, hadde nu bestemt sig til å gjøre det avgjørende forsøk. Både for å bestemme høiden og for å få utsyn over innlandsisen så langt nord. Nansen gikk jo over meget lengre syd.

På hjemturen traff vi heldigvis den engelske ekspedisjon på Jan Mayen og jeg bad da en av deltagerne, mr. Fuchs, å fortelle om bestigningen. Det var en meget anstrengende marsj og bare 3 av dem nådde toppen som viste sig å være 9630 fot o: 2935 meter. De tre som nådde toppen var lederen, mr. Wordie samt de to studenter Forbes og Wakefield. Der ovenfra hadde de et enestående utsyn over innlandsisen. Denne skrådde jevnt opover mot nord fra 1000 til 2000 meter og av og til stakk det op fra den nunatakker. Selve innlandsisen begynte ca. 30 km. vest for Petermannspitze så den altså på dette sted lå over 200 km. fra kysten.

«Veslekari» satte nu kursen utover fjorden igjen mot isen. Og hadde denne vært vanskelig på inntur så viste den sig ennu verre nu. Hele 10 dager gikk med denne gang. At vi fikk rorskade og at den ene propellvingen begynte å anta form av et 3-tall var heller ikke ting som bedret situasjonen.

Den 6. september ankret vi op i Ålesund og hadde det før vi drog vært Svalbardhundenees hyl som hadde lokket byens borgere ned til «Veslekari», så var det nu menasjeriet ombord som trakk. Her fantes det nu 11 moskuskalver, 11 blå- og hvitrev, 2 isbjørnunger, Kitty og Kalle samt

Deres ærbødige

Jakob Vaage.

GL. MØNT 4. KØBENHAVN K.
TELF. CENTRAL 11,995

Bladet:
Nationaltidende

skriver den
19 SEP 1929

Stor Grønlands-Modtagelse i Trangraven.

Da „Disko“ kom hjem i Middags efter en Rekord-
rejse paa 51 Dage og med mange kendte
Navne ombord.

Hvad de Hjemvendte fortalte.

Hele Formiddagen har Grønlandske Handels Plads været befolket af glade Mennesker, der mødte med Blomster for at hilse deres Familie og Venner velkommen hjem med „Disko“. De første kom allerede ved Halvnliden, men de fik en meget lang Ventetid. Der gik den ene Time efter den anden, og de Ventendes Skare voksede stadig. Lange Rækker af Biler holdt til Slut ved Kajen ud til Trangraven, og utaalmodigt spejdedes der ud over Havnen efter den kendte gule Skorsten.

Først da Klokken stærkt nærmede sig tolv, slog Forløsningens Time — men til Gengæld var det ogsaa et udsøgt Rejse-selskab, der vendte hjem.

Øverst paa Broen stod ved Kaptajn Hansens Side Dr. Knud Rasmussen med sin brune Læderkasket og en høj Skikkelse af lige saa udpræget Mandighed: Maleren Rockwell Kent i blaa Bluse og med en hvid, strikket Hue paa Hovedet. Paa Kajen stod hans unge, skønne Frue med Blomster i Favnen, straalende glad over at hilse Manden vel hjemme efter et Togt, der nær havde krævet hans Liv.

Videre langs Rælingen saas Professor Nørlund, hvis Broder, Doktoren, var mødt for at tage imod, Direktør Daa-gaard Jensen, Flyveren Herschend, Marinemaler Emanuel A. Petersen, den gamle Grønlandsskipper, Kaptajn H. U. Bang, der har været Styrelsens Gæst paa en Rejse for at

— Strækningen fra Julianehaab til Vejgattet eller rettere omvendt, for vi tog fra Julianehaab nu til Slut den 10. og havde en god og hurtig Rejse hjem. Nej, alt i alt kan man blot sige, at Udviklingen gaar sin rolige Gang fremad uden alle større Spring. Folk er glade og tilfredse deroppe og ser lyst paa Fremtiden. Det har været en usædvanlig mild Sommer med varmt Vand. Paa Strækningen fra Holstensborg til Godhavn, hvor der plejer at være 1 Grad Varme i Vandet, maalte vi mellem syv og ni!

— Fiskeriet?

— Mægtigt Torskefiskeri. Man kunde fra Fjeldtoppene se Havet helt farvet af Torsk. Hellefisk-Fiskeriet har ogsaa været godt, Helleflynderfiskeriet derimod endnu ikke, men September kan hjælpe meget derpaa.

Samtale med Sydpolar-landet.

Hobbs Station parat til Indflytning.

Radiotelegrafist Hansen er med hjem fra Hobbs-Forpagterne. Han er i Selskab med sine to amerikanske Kammerater Mr. Schneider og Mr. Schmeling. Sammen har de bygget Hobbs' Station, som nu ganske vist staa lukket, men som holder helt parat til Indflytning, hvad Dag det ønskes.

Muligvis allerede til Sommer blive den taget i Brug, siger Mr. Schneider. Radiotelegrafist Hansen smilelskeligt under Spørgsmaalenes Regn.

— Jeg har ingenting at fortælle. Nu er det jo blevet en Selvfølge, at man taler sammen omtrent fra Pol til Pol, og jeg havde til Stadighed Samtaler paa en halv eller en hel Time med Telegrafisterne paa Scott-Ekspeditionen. Hvad vi talte om? Aah, saamænd mest om Vejret. Vi

naaede Mennesker, forstod de mig ikke, men troede, at det var en Flyvemaskine, der var styrtet ned .... det gav jo nogen Ravage, hvor den Besked kom frem. Men jeg blev meget hurtigt undsat af Landsfoged Honoré-Petersen og Bestyrer Simoni. Til Sommer skal Baaden være færdig igen. Den bliver repareret i Godthaab, og saa gaar det løs igen enten til Danmark eller til Amerika ....

Herschend maa ikke sige noget.

Flere brugelige Pladser.

Kaptajn Herschend, der har været oppe for at se efter mulige Landingspladser i Grønland for den eventuelle Flyvetrafik og for den videnskabelige Flyvning, er mere tavs end nogen af de andre Rejsende.

— Jeg maa ikke sige et levende Ord, før jeg har aflagt Rapport!

Underhaanden er det dog blevet bekendt, at Rapporten er i Stand til at udpege flere brugelige Pladser.

Hjem fra den danske Ekspedition ved Disko-Bugten.

Interview med Professor N. E. Nørlund.

Professor N. E. Nørlund, Geodætisk Instituts Direktør, har bragt den danske Opmaalingsekspedition, der arbejder paa Grønlands Vestkyst, fra Diskobugten til Umanakbugten.

Det er første Gang, Professor Nørlund har været i Grønland, og han siger uden Tøven, at hans første Følelse, da han fik den uendelige Kystlinie i Sigte, var Ydmyghed. Ydmyghed overfor det Store og Vældige og Ydmyghed over de Vanskeligheder, Landet byder Mennesker.

— Hvad er den danske Ekspeditions Opgave?

— Ekspeditionen rejste ud i April og kommer hjem til Oktober. Den ledes af Premierløjtnanterne Gabel-Jørgensen og Bosse, og der var godt Humør og en mægtig Arbejdslyst hos alle Ekspeditionens Medlemmer.

Formålet er dobbelt. Først at foretage en Opmaaling saa grundig og nøjagtig, at man kan lave et helt paalideligt Kort over disse grønlandske Egne. Men dernæst er den videnskabelige Interesse, der knytter sig til Ekspeditionens Arbejde, af afgørende Betydning. En videnskabelig Gradmaaling er uundværlig, naar Jordens Dimensioner skal bestem-

Thorbjørn Porsild.

gense de gamle Egne, hvor han og hans Fædre i flere Generationer har faret med de mest kendte Skibe. Kaptajn Hansen fyldte netop i Søndags 72 Aar. Blandt den lange Række af kendte Ansigter, der fyldte Billedet, var ogsaa en af Magister Porsilds Sønner, en allerede vidt berejst Ødemarkens Søn.

„Der er saa mange andre“.

Dr. Knud Rasmussen har „bare været paa Inspektion“.

Naturligvis er det Dr. Knud Rasmussen, der først af alle bestormes, men med sit afvæbnende Smil siger han: Jeg kan skam ikke fortælle noget! Jeg har bare lige været oppe paa Inspektion, nej, der er *saa* mange andre at tale med paa dette Skib, her myldrer af udmærkede Mennesker....

Det er lidt vanskeligt at vide, hvem der i en saadan Flok er den mest udmærkede, men Tilfældet lader selve Direktør Daugaard Jensen være den næste tilgængelige i Virvaret paa Trapperne og paa Dækket.

Direktør Daugaard Jensen.

Rekordrejse: 51 Dage.

— Der er ikke store Ting at berette deroppe fra, siger Direktøren, jeg har været paa min aarlige Rundrejse til Stationerne, og det har vistnok været en Rekordrejse, Skibet har kun brugt 51 Dage til hele Turen.

— Som har omfattet?

der. Radiotelegrafist Hansen smilelskeligt under Spørgsmaalenes Regn.

— Jeg har ingenting at fortælle. Nu er det jo blevet en *Selvfølge*, at man taler sammen omtrent fra Pol til Pol, og jeg havde til Stadighed Samtaler paa en halv eller en hel Time med Telegrafisterne paa Scott-Ekspeditionen. Hvad vi talte om? Aah, saamænd mest om Vejret. Vi sammenlignede vore Vilkaar og slog en Sludder af saadan helt privat.

En Maler, der væltede.

„Grønland i Billeder“.

Marinemaleren Emanuel Petersen vender hjem fra halvandet Aars Ophold i Grønland med sine Mapper og Kufferter stopfulde af Billeder til et stort Værk, „Grønland i Billeder“, der er under Forberedelse, og som af Kendere allerede omtales med den største Respekt

— Men nogen *helt* god Rejse havde vi nu ikke deroppe, siger Hr. Petersen. Vinteren var for mild, saa Scenerierne blev ikke alt, hvad jeg havde ventet, jeg kender jo Grønland godt forud. Desuden havde min Ledsager, Sergent Kronholm, som staar *derovre*, et Uheld med sit Ben. Han brækkede det ret alvorligt under en Slæderejse, hvor vi maatte kæmpe os frem med Slæderne væltende hvert Øjeblik. Det var en slem Historie. Vi var alene med tre Grønlændere og havde meget lang Vej til Læge. Men Billederne haaber jeg nok skal være Arbejdet og Strabadserne værd!

En Maler, der sank.

Til Grønland i en 13 Tons Baad.

Den Uvenlighed, den grønlandske Natur udviste overfor den danske Maler, var dog kun omtrent paa Højde med det barske Ansigt, Naturen satte op overfor den amerikanske Maler, Mr. Rockwell Kent. Han var med to Kammerater — selv som Kaptajn og Kok — sejlet til Grønland i et lille 13 Tons Fartøj „Direction“. I en forrygende Storm gik Skuden paa Grund. — Og vi befandt os, fortalte Mr. Kent nærmest som Rotter, der var spærret inde i en Trækasse, mens den kastes imod en Væg. Vi stod saa nær ved Land, at vi kunde springe ind i et gunstigt Øje-

Ekspeditionens Medlemmer.

Formaalet er dobbelt. Først at foretage en Opmaaling saa grundig og nøjagtig, at man kan lave et helt paalideligt Kort over disse grønlandske Egne. Men dernæst er den videnskabelige Interesse, der knytter sig til Ekspeditionens Arbejde, af afgørende Betydning. En videnskabelig Gradmaaling er uundværlig, naar Jordens Dimensioner skal bestemmes.

— Er det den første store Opmaaling?

— Danske Marineofficerer har før os udført et stort og paaskønnelsesværdigt Arbejde paa dette Omraade, men den Opmaaling, der nu er begyndt, *saml*er alle de Opgaver, der ventede. Til

Gengæld varer det ogsaa længe, inden vi naar Vejs Ende.

— Man har engang sagt 30 Aar?

— *Saa* længe — det er ikke sikkert. Men mange Aar vil der gaa.

Dansk Rensdyr-Avl i Canada.

Thorbjørn Porsild hjemme paa Ferie.

Thorbjørn Porsild, den ene af Porsild-Brødrene, kommer fra mange Aars Jagtliv paa Canadas vilde Marker.

Han kommer hjem nu for at holde Ferie i 6 Uger. Thorbjørn Porsild har store Planer om en rationel *Rensdyr-Avl* i Canada, og naar han rejser igen, er det for at gøre disse Planer til Virkelighed.

Hans første Station er Ottawa, og i 1931 modtager han ved Mackenzie-Floden 3000 Rener til Canadas Jagtmarker. Men det er kun Begyndelsen. Thorbjørn Porsild vil gøre Renen almindelig i Canada.

blik. Det gjorde vi ogsaa, men vi mistede hele vor Udrustning, blandt andet 8000 Fod Films, der *var* optaget! Kameraet reddede jeg dog og med det en Film af Baadens Undergang, der skete paa en halv Times Tid. Nu vil jeg bare haabe, at Billederne ikke er rystede! Mine Kammerater var haardt medtaget, men det lykkedes mig i Løbet af 36 Timer at naa frem til Grønlænderne. Jeg gik i skyllende Regn Dag og Nat, og da jeg

(Fortsættes Side 8).

GL. MØNT 4. KØBENHAVN K.
TELF. CENTRAL 11,995

Bladet:

Ekstrabladet

skriver den **19 SEP 1929**

EN STRANDING PAA GRØNLANDS KYST

den meddel
Den amerikanske Maler der forliste ved Godthaab

Maleren fortæller.

DER har sjælden været en Modtagelse saa stor paa Grønlandske Handels Plads som den i Dag, da „Disko“ kom ind, og der var saadan en Vrimmel af Berømteder om Bord, at man kunde blive helt svimmel deraf.

Der var *Herschend*, der har været oppe for at finde Landingspladser i Grønland, saa var der *Knud Rasmussen*, som har været paa Inspektionsrejse oppe ved Kap York og begynde Bygningen af Verdens nordligste Kirke, og der var Professor *Nørhønd*, og Direktør *Daugaard-Jensen*, en tysk Ekspedition, den unge *Por-sild*, der har været oppe for at se til sin Fader. Og der var ikke mindst den amerikanske Maler Mr. *Rockwell Kent*, der i Sommer vilde op for at male Grønlands Fjelde og Fjorde, men var saa uheldig at strande paa sin Rejse deroppe og lige reddede sit og sine Kameraters Liv, da hans Baad gik til Bunds efter at have ramt et Skær ud for Narssak.

— Han er den morsomste af os alle-sammen, erklærede Knud Rasmussen med Beskedenhed, da vi hilste paa ham om Bord paa „Disko“.

Den store Modtagelse.

Der var flere Gange i Løbet af Formiddagen fuldt Hus paa Grønlandske Handels Plads. Først troede man, at „Disko“ kom Klokken 9, men da Paarørende og Journalister kom der ud, blev der meddelt, at Skibet var forsinket et Par Timers Tid. Ved 11-Tiden blev det til 11,30 — og saa kom „Disko“ først lige som Klokken faldt til 12-Slaget paa Raadhuset.

Der var alle de sædvanlige „Modtagere“ forsamlede, da „Disko“ bugseret af en Slæbebaad kom i Havn, og blandt dem var den smukke Mrs. *Rockwell Kent*, der var kommet hertil i Aftes med „Oscar II“ for at hilse sin Mand velkommen, og som stod og viftede og kyssede paa Fingeren op til Manden, saa man kunde blive helt misundelig af at se paa det.

Da Mr. og Mrs. Kent har hilst paa hinanden, faar vi Lejlighed til at veksle nogle Ord med den amerikanske Maler.

Eventyret langs Grøn- landskysten.

— Vi bor i Adirondacks-Bjergene, fortæller Mr. Kent, og jeg har altid haft Lyst til at male Grønlands Natur — og i Juni Maaned udrustede jeg og to Venner en lille 13-Tons Baad og gik paa Ekspedition til den danske Koloni. Vi startede den 17. Juni fra Nova Scotia og gik til Labrador og derfra over Strædet til Grønland.

Vi tog Billeder og Film og jeg malede, og det gik godt til i Midten af Juli til vi kom i Nærheden af Godthaab.

— Vi laa lige ud for en Ø ved Narssak, da vi pludselig løb paa et Skær, og i et Nu var Baaden nede. Vi var saa

langt inde, at vi kunde springe i Land — og det gjorde vi, og saa lod jeg de to andre blive tilbage ved Baaden og søgte selv over Land ind til Godthaab.

— Fik De Hjælp dér? spørger vi.

— Om vi fik, svarer Mr. Kent.

De var saa flinke, at jeg vil rejse hjem og anbefale mine Venner at tage en Tur derop — og saa strande langs Kysten. Det er helt storartet at strande et saadant Sted. De vidste ikke, hvor flinke de vilde være. De kom med Kajaker og Konebaade og alt og slæbte min adslagne Baad ind til Godthaab — og der ligger den og bliver repareret. Vi reddede lige Jollen og noget af det nødvendigtste, men en Mængde Materiale gik tabt, og det gik saa galt, at jeg maatte bruge Lagerer som Lærred til at male paa.

8000 Meter Film gik tabt.

Det værste ved det hele var, at ca. 8000 Meter Film, som vi havde optaget, „omkom“. I det hele taget var det alt andet end en behagelig Oplevelse, men jeg maa sige, at Deres Landsmænd og Grønlænderne gjorde alt for at vi skulde bevare Humøret, og vi har haft det dejligt baade deroppe og paa Vejen hjem. Jeg traf herlige Mennesker. *Peter Freuchen* traf jeg ogsaa deroppe. Jeg havde hørt en Del om ham i Forvejen — men jeg havde ikke troet, at der var saa herlige Mennesker til som ham og Knud Rasmussen og mange af de andre.

— Skal De op igen efter Deres forliste Baad?

— Jeg vilde gerne, men det bliver der ikke noget af. Mine to Ledsagere er allerede hjemme i Amerika og de skal derop næste Sommer og maaske skal der en tredje Mand med for at sejle Baaden hjem til Amerika.

Knud Rasmussen hjem fra Kap York.

— Der er saa mange morsomme Mennesker her om Bord i Dag, at jeg slet ikke tæller med, erklærer *Knud Rasmussen*, da vi løber i Armene paa ham. Og jeg har for Resten ikke oplevet noget særligt. Jeg var paa Inspektion oppe i Kolonien, og vi er begyndt at bygge paa Kirken — De ved, Jordens nordligste Kirke. Alt staar i øvrigt vel til deroppe.

Hansen og Hobbs.

— Hobbs Observatorium ved Mount Evans er nu lukket, og Radiotelegrafist Hansen er med hjem med „Disko“, fortæller Direktør *Daugaard-Jensen*. Men ellers er der ikke stort at sige om Forholdene deroppe. Det staar vel til, og nu skal „Disko“ gøre klar til endnu en Rejse derop i Aar — og saa stopper vi for denne Gang.

Henne i en Krog af Dækket staar Flyveren *Herschend*, der har været oppe for at finde Landingspladser paa Grønland. Han kan ikke sige noget, erklærer han, før han har indgivet officiel Beretning om Turen og dens Resultater.

Heroldens Annoncebureau A/S

Avdeling for Avisutklipp
Telefoner: 12710, 14040 og 10884

Stortingsplass 7 — Oslo

Bladets navn:

DAGBLADET

18. SEP. 1929

Flyverute

England—Kanada over
Færøyene, Island og
Grønland?

Sir Eric Geddes.

Kjøbenhavn.

Den færøyske avisen *Dunmalaettung* meddeler at den tidligere engelske minister sir Eric Geddes har fremlagt en plan for opprettelse av en flyverute fra Storbritannia til Kanada over Færøyene, Island og Grønland.

Planen vil bli realisert gjennom et samarbeid mellom Imperial Airways og de kanadiske luftrutene med økonomisk støtte av de kanadiske og engelske regjeringer. Kanadarutens maskiner får statsplass på Croydon-aerodromen i England. Første mellomstasjon blir Færøyene. Her tar maskinen post og bensin ombord. Fra Færøyene går ruten direkte til Island og herfra til sydspissen av Grønland hvor opholdet blir så kort som mulig. Depoter og flere landingsplasser vil bli opprettet på Grønland. Fra de kanadiske stasjoner skal ruten gå direkte til Montreal i Kanada.

CL. MØNT 4. KØBENHAVN K.
TELF. CENTRAL 11,995

Bladet:

B. T.

14 SEP. 1920

skriver den

Canadiske Planer om Flyvning over Atlanten.

**Men Grønland er umulig
som Mellemlandingsplads.**

TIL Trods for de meget uheldige Forsøg, som hidtil er gjort med Hensyn til at skabe en Luftrute over Atlanten via Grønland, arbejdes der for Tiden i Canada paa at faa startet et stort Selskab, der skal trafikere denne Rute. Headman i dette Foretagende er Sir Eric Geddes, og det er hans Mening via Grønland, Island og Færøerne at skabe en Sommerforbindelse til London, baade for Post og Passagerer.

Det mærkelige ved dette Foretagende er, at man slet ikke synes, at regne med de Erfaringer, som dygtige Flyvere har indhøstet paa denne Rute.

To Gange har Amerikanerne forsøgt paa vestfra at beflyve disse Egne, og een Gang er der gjort et Forsøg østfra. Og alle er de strandet paa Grund af den grødtukke Taage, som Sommeren igennem findes i Davis Strædet. Det kunde derfor være rimeligt at antage, at denne Rute for Flyvemaskiner havde bevist sin Umulighed.

Bør Flyvninger over Grønland forbydes?

For et Par Maaneder siden slog Afdelingsmeteorolog Leo Lysgaard til Lyd for, at al Flyvning over Grønland i Fremtiden blev forbudt. Forslaget kan maaske synes drastisk, men det maa huskes, at hver Gang en Flyver forliser i disse Egne, sættes Landet paa den anden Ende for at finde ham. Grønlands Styrelse forlanger da ogsaa nu udbetalt Depositum for eventuel Eftersøgning, forinden Overflyvnings-Tilladelse gives.

Og derfra og til at forbyde Overflyvning, er der kun et meget lille Skridt.

Vi er ikke utilbøjelige til at tro, at Grønlands Styrelse vil tage hele dette Spørgsmaal op til Overvejelse.

— ge.

Herl

Heroldens Annoncebureau A/S

Avdeling for Avisutklipp
Telefoner: 12710, 14040 og 10884

Stortingsplass 7 — Oslo

Bladets navn: **ARBEIDERBLADET**

13. SEP. 1929

Går vi en vanskelig isperiode i møte?

Kravet om isbryter til Svalbard må nu løses.

Ekspedisjonschef Hillestad og dosent Adolf Hoel uttaler sig til „Arbeiderbladet“.

I anledning av den sak som *Johs. M. P. Ødegaard* så inngående behandlet i en artikkel her i bladet onsdag om nødvendigheten av at det anskaffes en isbryter for trafikken på Svalbard, har «Arbeiderbladet» innhentet en del uttalelser, som alle viser det berettigede i at denne sak, snarest mulig blir tatt op til løsning.

Ekspedisjonschef *Hillestad* i handelsdepartementet opplyser at saken har vært oppe til behandling gjennom flere år, men da det er en millionaffære er det ikke noen lett historie å gå på. I Spitsbergen kullkomiteen, hvor jeg var medlem, hadde vi således spørsmålet oppe flere ganger, og vi hadde endog oppmerksomheten henvendt på en russisk isbryter som vi ønsket å anskaffe og som vi så vidt jeg erindrer kunde ha fått for omkring en million kroner. Spørsmålet var den gang langt fremme, men det stoppet op på de store utgifter. Nu har det ikke vært fremme på en stund, visstnok ikke siden affæren med Oslo isbryter for to år siden.

— Men spørsmålet må vel sies å være av den art at det må optas til løsning?

— I år har vi jo hatt et av de vanskeligste år vi har hatt siden 1915—16, og blir det et nytt isår som det i år, så vil spørsmålet selvfølgelig trenge sig frem. Det har også sin store betydning ikke bare for kulleksporten, men for den almindelige drift og forbindelse der oppe. Det at man kan begynne eksporten allerede i mai måned vil selvsagt være av meget stor betydning for driften. Man får da så meget lengere skibningssesong og behøver ikke å forsere skibningen slik som man nu er nødt til.

Så vidt ekspedisjonschefen i handelsdepartementet.

Dosent *Adolf Hoel*, som har interessert sig meget for denne sak,

Dosent Hoel.

for hos det store skibsbyggingsfirma *Armstrong* å innhente opplysninger om en isbryter passende for øiemedet. *Otto Sverdrup* er jo den største ekspert vi har i disse spørsmål, og det er ham som har vært russernes konsulent ved anskaffelsen av de store isbrytere som de råder over. Vi fikk den gang planer for en isbryter som vilde være passende. Den var på 5000 tonn og 5000 hestekrefter og skulde koste ca. 2½ million kroner. Nu vil en lignende isbryter komme på ca. 2 millioner kroner, eller omtrent det samme som det vaktiskib som skal bygges, vil koste. I 1923 var saken meget omtalt og den daværende handelsminister, statsråd *Rye Holmboe*, blev intervjuet om saken. Han innså nytten, men erklærte at det var utenfor vår evne å gå til en sådan anskaffelse på det tidspunkt.

— Jeg mener at det er kortsynt politikk å avvise denne sak, fortsetter hr. Hoel. Isbryteren er absolutt nødvendig for forbindelsen med Svalbard. Vi har nu i ca. 10 år hatt gode isår, og folk har glemt hvordan det kan være på Svalbard. Det er nemlig perioder

ha betalt sig på et år. Vi husker det arbeid som den russiske isbryter «*Krassin*» utførte.

For grubedriften vil en isbryter bety at man kan begynne tidligere og holde på lenger enn man nu gjør. Man vil spare en masse renter ved at man ikke behøver å lagre kull og varer så lenge som man nu er nødt til, og så vil man bedre kunne utnytte konjunkturerne. Assuransepremien er også et viktig spørsmål. Den vil nemlig ganske sikkert komme til å stige slik som isforholdene nu arter sig. Det finnes nu ikke fartøi som kan bringe hjelp, hvis en kullbåt går på et isberg. Det er jo aldeles uforsvarlig. Langs vår kyst kan et fartøi få assistanse, men i isen er det ingen menneskelig makt uten en isbryter som kan redde den som forliser. Vi må nu gå til Russland efter isbryter, hvis noe kommer på.

Denne sak gjelder ikke bare Svalbard, men også våre interesser i ishavet for øvrig. Vi har jo store interesser både ved Grønland, den russiske kyst og *Frantz Josefs land*. Vi har i sommer sett, hvordan russerne kom frem, men ikke vår ekspedisjon. Det var isbryterens skyld.

Med de store økonomiske interesser som vi har i Nordishavet fra *Nova Semlja* til Grønland er det meningsløst at vi ikke har et skikkelig fartøi som kan sikre den næringsvei vi driver der oppe. Det er langt fra noe offer, ja jeg vil påstå, at det er en oplagt forretning å bygge en sådan isbryter. Saken bør iallfall utredes. Den er nemlig ikke det en gang. Vi må få se hvad den koster i anskaffelse og drift, og hvad den vil bringe av inntekter. Man kan nemlig regne både med inntekter av direkte og indirekte art. Det er jo årlig 10—20 store turistbå-

får da så meget lengere skibningssesong og behøver ikke å forsere skibningen slik som man nu er nødt til.

Så vidt ekspedisjonschefen i handelsdepartementet.

Dosent *Adolf Hoel*, som har interessert sig meget for denne sak, uttaler på vår henvendelse, at han tok tanken om anskaffelse av en isbryter til Svalbard op i 1923, bl. a. i et foredrag i Polyteknisk forening. Vi fikk også den gang staten med, så vi fikk Otto Sverdrup med oss på ekspedisjonen til Svalbard sommeren 1923. Da han kom hjem fra denne ferd blev han av staten sendt over til England

— Jeg mener at det er kortsynt politikk å avvise denne sak, fortsetter hr. Hoel. Isbryteren er absolutt nødvendig for forbindelsen med Svalbard. Vi har nu i ca. 10 år hatt gode isår, og folk har glemt hvordan det kan være på Svalbard. Det er nemlig perioder også i denne henseende. Iår har vi fått føling av det. Det er derfor ganske uforsvarlig at det fortsetter som det går nu. Dette både av hensyn til menneskeliv og økonomi. Det er utrolig hvad det iår er kastet bort der oppe ved at vi ikke har hatt en isbryter. Den vilde ha lønnet sig godt. Slik som det var der oppe ifjor, vilde den

må få se hvad den koster i anskaffelse og drift, og hvad den vil bringe av inntekter. Man kan nemlig regne både med inntekter av direkte og indirekte art. Det er jo årlig 10—20 store turistbå-

ter der oppe. De vil ganske sikkert betale noe for den sikkerhet som en isbryter betyr. Vi vet hvad den betyr. Vi hadde jo «Isle de France»s forlis i 1906, hvor sikkert en mengde menneskeliv vilde gått tapt, hvis det tilfeldigvis ikke hadde vært et hollandsk krigsskib i nærheten, og så hadde vi affæren med «Monte Servantes» ifjor, som fikk hjelp av «Krassin».

Dampskibsselskapene og assurandørene som er interessert i trafikken på Svalbard, vil ganske sikkert betale godt for den sikkerhet som isbryteren yder. Kullbåter er det heller ikke så få av, så det vil nok komme adskillig inn på en isbryteravgift.

Indirekte har man bl. a. det som ligger i at selskapene kan holde mindre lager og kalkulere så meget sikrere.

GL. MØNT 4. KØBENHAVN K.
TELF. CENTRAL 11,995

Bladet:

B. T.

13 SEP 1929
skriver den

Dansk Militærflyver paa Vingerne i Grønland. Er der Muligheder for Landmaskiner? KAPTAJN HERSCHEID VENDER HJEM

SOM det sikkert endnu vil huskes, var det i Foraaret Meningen at sende danske Marineflyvere til Grønland, hvor de skulde deltage i det omfattende Kortlægningsarbejde, som Geodætisk Institut har paabegyndt dér. Planen blev imidlertid aldrig til noget. De nødvendige Penge blev ikke bevilget. Og indtil videre maatte denne Plan hvile, til stor Sorg for vore Marinere.

Hærens Flyvere har imidlertid taget Planen op, og som bekendt opholder Kaptajn Herscheid sig for Tiden i Grønland, hvor han undersøger Mulighederne for Landings- og Startpladser med Landmaskiner. Det er da Meningen, at man til næste Aar, hvis der er Muligheder til Stede, vil sende et Par Militærflyvere derop.

Herscheid har fløjet i Grønland.

Kaptajn Herscheid har paa sin Rejse haft det Held at møde de svenske Flyvere, som laa vejrfaste i Sydgrønland.

Herscheid blev straks indbudt til at deltage i en Flyvetur, og til Trods for Fjordtaage blev der foretaget en lang Tur ind over de store Fjordkomplekser og Indlandsisen.

Paa denne Maade fik den danske Militærflyver et glimrende Overblik over Terræforholdene — og de Muligheder, som byder sig for en Landmaskine.

Efter Landingen vekslede B. T.s Korre-

spondent et Par Ord med Kaptajn Herscheid, som udtalte:

— Taagen generede selvfølgelig en hel Del, men alligevel fik jeg et godt Overblik over Forholdene. Det var ikke opmuntrende, hvad jeg saa her. Og det er givet, at der ikke kan flyves med Landmaskiner hernede. Forhaabentlig er Forholdene bedre Nord paa. Terrænet er alt for kuperet og ujævnt.

Paa Vej hjem.

Kaptajn Herscheid har siden berejst hele Grønlands Vestkyst og er nu paa Vej hjem med Grønlands-Styrelsens flotte Motorskib „Disco“

Om Herscheid har haft bedre Held i Nordgrønland end i Sydlandet vides endnu ikke. Han kan ventes her til Byen omkring den 20. ds.

—ge.

GL. MØNT 4. KØBENHAVN K.
TELF. CENTRAL 11,995

Bladet:

Berlingske Tidende

11 SEP. 1929

Atlantflyvning via Grønland.

En Drøm, som forliste.

Af Helge Bangsted.

Eftertryk, ogsaa Uddrag, er forbudt.

EN amerikanske Trafikflyver Bert Hassell har gentagne Gange meddelt, at han nu vilde starte sin Flyvning Amerika—Europa via Grønland. Han har endog indbetalt Forlis-Depositum til Grønlands Styrelse, men det hele blev ved dét. Forberedelserne bragtes i Orden, men alligevel startede Hassell ikke. Han forblev i Rochford. Og de tyske Dornier-Wahlflyvere nøjedes ligeledes med Forarbejderne, saa havde de faaet nok. Store Forsyninger af Benzin, Olie og Reservedele blev opsendt til Ivigtut i Grønland. Der henligger det endnu, ubrugt — og ingen ved, hvad det skal anvendes til. Svenskerne Ahrenberg og Flodén vendte om i Ivigtut efter utallige og lige saa for-gæves Anstrengelser, og Cramer knuste sin Maskine i Isen paa Labrador-kysten, inden han endnu var naaet udenfor Amerikas Grænser.

Flere Atlanterhavsflyvninger via Grønland finder næppe Sted i Aar. Den stormfulde og for al Flyvning usikre Aarstid er forlængst inde paa disse ret fjerne Kanter af Kloden. Da Svenskerne vendte om, var det sidste Haab om at naa over til Statterne dræbt. Der er ikke flere Chancer i Aar. Derfor er der nu al mulig Grund til at gøre Boet op og se lidt nærmere paa Resultaterne, hvilket — straks indrømmet — er lidet opmuntrende. — —

Da de amerikanske Planer om Trafikflyvning over Atlanten paa denne nordre Rute i sin Tid fremkom, var det ganske naturligt, at vi herhjemme fulgte disse Forsøg med Interesse, thi hvad dette — om det lykkedes — vilde betyde for Grønlands videre Udvikling, var det ikke let at have nogen Mening om. Med et Slag vilde Grønland indgaa som et meget vigtigt Led paa en stor og betydende Trafikrute. Grønland vilde ikke længere være det fjerne, isolerede Land med de faa Skibsforbindelser. Flyverne vilde paa Timer bringe Landet i Forbindelse med den øvrige Verden. Grønland vilde blive en Nation, som indgik paa Trafikkortene og som i høj Grad skabte Danmark større Muligheder og gjorde vort Navn kendt ude i Verden.

Selv kunde vi ikke sætte Penge ind paa disse Forsøg. Vi havde den passive Rolle at være Tilskuere og Chansen for at kunne paatage os et Stykke Arbejde senere, saafremt det viste sig muligt at virkeliggøre denne Drøm. Det var paa andres Erfaringer, at vi eventuelt senere skulde bygge det stolte Hus op under dansk Flag og dansk Ledelse. Og saa kommer da Frugten af denne Sommers Erfaring. Den er nedslaaende og i alle Retninger negativ. En Trafikflyvning paa disse Kanter er en Umulighed. Ingen Flyver vil heroppe kunne gaa i regelmæssig Drift.

Jeg ved nok, at noget lignende er blevet hævdet tidligere. Jeg er blevet angrebet for mine Artikler i „Berlingske Tidende“ angaaende min Tillid til denne Rutes Brugbarhed i den praktiske Tjeneste. Taagen i Grønland, hed det sig, er det ganske umuligt at flyve i. Jeg forstod det ikke og hævdede, at det maatte bero paa et Fejlsyn.

Denne Sommer har da ogsaa overbevist os alle om, at det slet ikke er Grønlands Klima, som er saa uvenligt overfor alle Flyvere. For vi har praktisk talt kunnet flyve hver eneste Dag i Grønland uden at være generet synderligt af Taagen. Ja vi har endog foretaget baade Starter og Landinger i den sædvanlige og af alle Grønlandsrejsende velkendte Fjordtaage, uden at der har været nogen som helst Fare forbundet dermed. Hertil kommer yderligere det, at Taagen inde i Fjordene er ret lav. Vi har paa vore Flyvedage ikke haft Taage, der laa højere end hundrede Meter over Vandfladen. Alle Fjældtoppe var derfor straks synlige, naar vi kom op. Man kan derfor ikke med nogen Ret paastaa, at det er Grønlandstaagen, der umuliggør Flyvning paa disse Kanter.

Baade herhjemme og i Sverige vakte det Forundring at Ahrenberg til Stadighed kunde flyve i Grønland, men ikke kunde komme over Davis-Strædet til Labrador. Men det er netop i Davis-Strædet, at Flyverne møder Vanskeligheder af en saadan Beskaffenhed, at det er ganske umuligt at overvinde dem. Herude er det, at Taagen ligger, og vel at mærke ikke en Taage, som vi kender den herhjemme, men fed og tyk, som det er ganske umuligt at se noget som helst i, endsige orientere.

Denne Taage ligger og kører frem og tilbage ude i Strædet, fra Hundrede til to Hundrede Kilometer fra Kysten. Som en Stejlmur rejser den sig af Havet og gaar jævnt op i Skylaget, graa og ugæstfri og overordentlig farlig for en Flyver at begive sig ind i, tilmed umulig at forcere med en stor og tung Trafikmaskine, da denne skal mindst 5000 Meter til Vejrs for at faa fri Horisont.

Det var denne Davisstræde-Taage, der hindrede Ahrenberg i at slippe over. Det var den samme Taage, som i Aar tre Gange tvang Cramer til at vende tilbage til Labrador. Det var i sidste Instans Taagen, som bevirkede, at han forliste sin Maskine. Og paa samme Maade gik det i Fjor, da Hassell forsøgte Lykken. Taagen kastede ham paa det nærmeste 300 Kilometer ud af Kursen, saa han maatte røddle paa Indlandsisen, hvor Maskinen blev forladt og aldrig senere er fundet.

Ahrenberg ønskede ikke at indlade sig paa noget Eventyr eller at ud-sætte sine Kammeraters Liv for

en Taage, som han ikke har nogen Chance for at slippe helskindet ud af igen, og levende klar over, hvad en Nødlanding eller bare en almindelig Landing i en saadan Grød af Taage betyder, valgte han at opgive og vende hjem med de Erfaringer, han havde indhøstet. (I denne Forbindelse kan der helt ses bort fra de forskellige Motorhavarier, Ekspeditionen til Stadighed forfulgtes af).

Som Dansk beklager jeg, at denne Flyverute er ganske uanvendelig med det Materiel, Flyvningen i Øjeblikket raader over. De klimatiske Forhold i Strædet er af en saadan Beskaffenhed, at der altid vil være et stort Faremoment til Stede, naar der kan flyves, men paa langt de fleste Dage vil det være en Flyver umuligt at slippe over.

De Forsøg, der hidtil er gjort, er alle faldet til Jorden som vingeskudte Fugle. To Maskiner blev sat til. Ahrenberg var den eneste, som reddede sin. Og med denne Sommers Forsøg forliste da enhver Drøm om Trafikflyvning over Atlanten via Grønland.

Helge Bangsted.

Heroldens Annoncebureau A/S

Avdeling for Avisutklip
Telefoner: 12710, 14040 og 10884

Stortingsplass 7 — Oslo

26/7.29

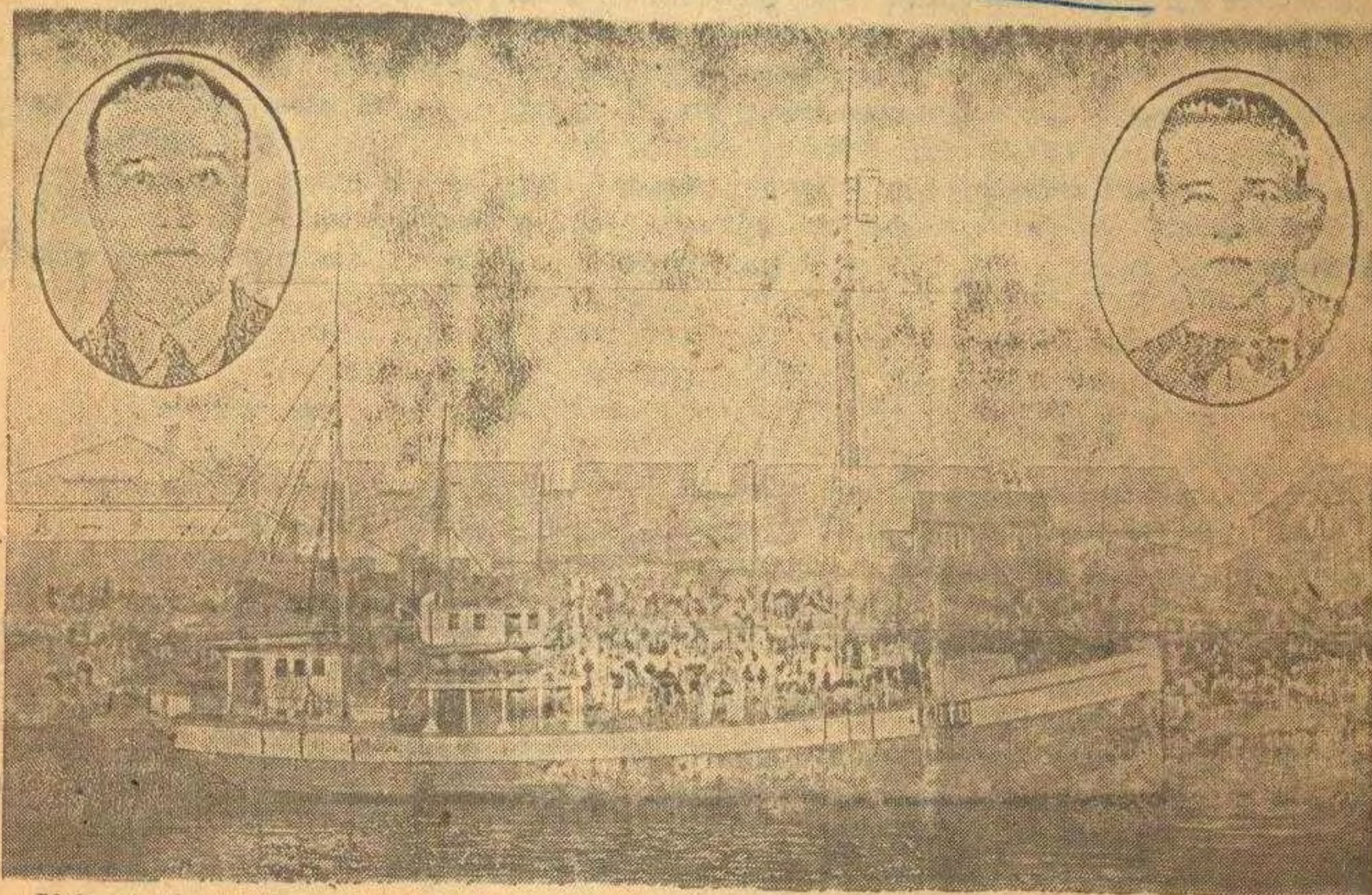
Bladets navn:

Frønsø

Den italienske under- søkelsesekspedisjons ar- beide på Nordostlandet

«Heimen» og «Heimland» utveksler radiohilsen
mens Heimen ligger i Kings Bay og Heimland
nord for Jan Mayn.

Italienerne fortsetter nu sine undersøkelser på Eggøya,
Kong Karls land og derfra til Franz Josefs

Ifølge et privatbrev passerte den italienske ekspedisjon med «Heimen» isefjorden den 3. juni. Fra Kings Bay drog man direkte nordover og kom helt til Sjuøyen uten å bli stanset av isvanskeligheter. Her hadde så «Heimen» sin første stasjon i undersøkel-sesarbeidet. Albertini gjorde sle-deekspedisjonen klar og kjørte ut for å lete etter mulige spor etter ballongpartiet på Nordost-landet. Han kjørte først rundt nordsiden og nordostsiden av Nordostlandet, forbi Kap Leigh Smith til Kap Mohn og derfra di-

rekte over til Wahlenbergs Bay. På denne reise brukte han ialt 25 døgn. — Og imens lå «Heimen» i stredet mellom Spitsber-gen og Nordostlandet og hadde noen herlige dager. På grunn av ishindringer kom man ikke gjen-nem stredet, og man fordrev da tiden med fangst, eggplukking osv. Et par bjørner fikk man skutt. Ialt plukket man flere tu-sen egg.

Da så sledeekspedisjonen kom tilbake gikk «Heimen» vestover igjen til Kings Bay og derfra vi-

dere sørover og østover forbi Sydkapp.

Mens man lå i Kings Bay had-de man radioforbindelse med «Heimland», som da var kom-met nord for Jan Mayn, ca. 15 grader vest, og de hjerteligste hilsener blev utvekslet. — Alt stod vel til ombord i begge sku-tene.

«Heimen» fortsetter nu sine undersøkelser på østsiden av Spitsbergen, først til Eggøya, derefter til Kong Karls Land og så til Frants Josefs Land.

Heroldens Annoncebureau A/S

Avdeling for Avisutklip
Telefoner: 12710, 14040 og 10884

Stortingsplass 7 — Oslo

Bladets navn:

Aftenposten

13. JUNI 1929

**Sommerens
Ishavsundersøkelser.**

Stortinget bevilget igår enstemmig og uten debatt til ekspedisjoner til Øst Grønland og Frantz Josefs land 25,000 kroner, til leie av et fartøi til oplodning av fiskebankene ved Bjørnøya 11,000 kr. og til undersøkelser av havneforholdene på Jan Mayen 13,000 kr.

Heroldens Annoncebureau A/S

Avdeling for Avisutklip
Telefoner: 12710, 14040 og 10884

Stortingsplass 7 — Oslo

Bladets navn:

Sjefartstidende

13. MAJ 1929

Nordmand heiser det britiske flag paa Heard-øen.

«N. H. og S. T.»s korrespondent i London melder:

«Norge annekterer atter en ø», staar der som overskrift over telegrammene om at Jan Mayen omsider lovformelig er bragt under norsk jurisdiktion. Samtidig refererer man atter Bouvet-sakens forløp og nævner hvor aktivt Norge er blit i Sydhavet. Men samtidig berettes der ogsaa om at England ivaretar sine interesser, idet hvalbaaten «Kildalkey» (med norsk kaptein og delvis norsk besætning) atter har heist det britiske flag paa Heard-øen, som ligger ved begyndelsen av den antarktiske pakis. Ekspeditionen blev utrustet fra Kapstaden, idet man fandt paany at vilde understreke at denne ø er det ikke anledning til for andre at ta. Derfor foretok man okkupationshandling og utla depot. I meldingen heter det bl. a.: «Andre nationer vil ikke anerkjende en ubebod ø som britisk besiddelse uten

at flagget heises hvert elevte aar.» Derfor blev kaptein Hansen paa «Kildalkey» utrustet med fuldmakt til at utføre ceremonien. Hans folk la depot for sjøfolk i nød paa øen og okkuperte den i Englands navn overensstemmende med forskriftene.

I beretningen fra Kapstaden heter det, at øen ligger langt borte, men er verdifuld, den er hjem for millioner pinguiner og den er et av de siste tilholdssteder i Antarktic for sæl og sjøelefanter. Det nævnes i denne forbindelse ikke noget om pelssælen, men bare om at «Kildalkey» fik stor fangst paa øen «without fear of killing off the species». Sælen vandrer indover til tussock-græsset i det indre av øen og herfra jages den saa i mængdevis tilbake til stranden, hvor den dræpes. Saken var nemlig at paa 11 aar hadde ingen sat sine ben der paa øen.

Heroldens Annoncebureau A/S

Avdeling for Avisutklip
Telefoner: 12710, 14040 og 10884

Stortingsplass 7 — Oslo

Bladets navn:

Aftenposten

4. MAJ 1929

Ekspedisjonen som skal lete etter "Italia"s ballongparti.

Albertini håber å være tilbake i Italien i desember.

Nobile tror ikke, at ekspedisjonen vil bringe resultater.

Fra «Aftenposten»s korrespondent i Rom, Finn Halvorsen.

Rom, 30. april.

Ingeniør Albertini, leder av den ekspedisjon, som skal lete etter de seks italienerne, der blev borte ved «Italia»s forlis den 26. mai ifjor, reiser nordover fra Milano idag. Ingeniøren følger med toget til Berlin og fortsetter derfra over Oslo til Bergen, hvor han går ombord i «Heimene».

Igår ettermiddag gikk en godsvogn fra Milano, inneholdende hele ekspedisjonens italienske utstyr: våben og ammunisjon — deriblandt ti tusen patroner — spesielle fødemidler og endel teknisk materiell samt radioapparatene. Ingeniøren vil selv være tilstede, når denne lasten skal tas ombord i skuten i Bergen.

Gianni Albertini var som bekjent også med i det store Nordpolsdrama ifjor. Sammen med Tandberg og Nøis som ledere

årige milaneser, ingeniør Franco Pugliese; bologneseren, den 25-årige doktor Augusto Bonola, zoolog og medisiner, den italienske kinosammenslutnings utsending Della Valle; samt alpinisten Guidos, som også var med på Svalbard ifjor.

Om ishavsskuten / «Heimene» opplyser den italienske presse, at den er på 160 tonn og har en maskin på 160 hestekrefter, og at den har drivkraft ombord for ca. 12 måneder. Kapteinen, nordmannen Jacobsen, karakteriseres som en ekspert i navigering på Ishavsområdet.

Det er meningen at «Heimene» skal lette anker i Bergen den 15. mai, og at den etter et kort opphold ved Tromsø skal sette kursen over til Advent Bay. Derfra fortsetter den til Nordkapp eller til Wahlenberg Bay ved Hinlopenstredet, hvis isforholdene til-

ti av disse far den i Advent Bay, og ti får den fra Grønland. Man regner at det vil ta en måneds tid å øve inn hundene til ferden, før man kan dra avgårde med dem.

Albertini forteller, at han allerede før han ifjor forlot Svalbard, hadde planlagt denne nye ekspedisjon i sine hovedtrekk. Han håber sikkert å kunne være tilbake i Italien i desember og gleder sig da til å bli mottatt av il Duce.

Slektingene av de seks forsvunne Nordpolsflyvere har, som man kan vente, vist Albertinis ekspedisjon den største interesse, og har for en stor del innfunnet sig i Milano for å kunne takke ham personlig.

Forøvrig opplyser pressen om, at likesom ekspedisjonen er kommet istand på privat initiativ, så vil også alle dens utgifter bli dekket ved gaver fra privat hold.

For om mulig å få vite noget mere om den, har jeg idag besøkt Umberto Nobile, som man jo skulde tro hadde spesiell kjennskap til den.

Nobile, som jeg ikke har sett siden han mere død enn levende blev båret i triumf fra Stazione Termine ved sin hjemkomst ifjor, mottar mig på det elskverdige i sin private leilighet i via Giuseppe Ferrari, ikke mange skritt fra flyvefabrikken, som han nu ikke lenger er chef for. Da jeg kommer inn i hans arbeidsværelse, reiser han sig fra sin plass ved skrivebordet, hvor han just holder på med sin bok om den siste ulykkelige ferd, en bok som han mener å få ferdig til sommeren, men som allikevel muligens aldri kommer ut.

Generalen ser godt ut og virker også mindre nervøs og urolig enn han gjorde, både før turen med «Norge» og den med «Italia». Allikevel har man ikke snakket lenge med ham, før man forstår, at han føler sig som, og også er, en ferdig mann. Men det dypt sympatiske ved selve hans vesen er derfor ikke blitt borte. Tvertimot virker det nu kanskje enda sterkere enn før, som det jo næsten alltid gjør hos mennesker der har spilt høit og tapt.

Da jeg ber ham om et intervju angående Albertini-ekspedisjonen, svarer han med å spørre mig om jeg tror det vil gjøre et godt inntrykk i Norge, når han uttaler sig til en norsk avis.

Om ekspedisjonen sier han, at han ikke kan gi særlige opplysninger utenom dem som avisene allerede har bragt. Hvem det er som har ydet bidrag til den, vet han ikke. Men pengene er særlig kommet fra Milano. Heller ikke vil han ha nogen formening om hvad den kan koste.

— Det er mitt inderlige håb, at ekspedisjonen vil ha virkelig hell med sig, uttaler Nobile. — Men man må ikke bli for sterkt skuffet, om resultatet blir negativt.

— Hvor mener generalen, at man har de beste chancer for å finne de forsvunne?

— På Nordostlandet. Hvis de seks menn enda er i live, er det mest sannsynlig, at de er kommet sig i land der. Selv har jeg også i mange måneder ivret for, at der blev sendt en eftersøknings ekspedisjon til de trakter.

Til å gjennomføre en slik ekspedisjon er det fullt tilstrekkelig med en god ishavsskute som «Heimene». Hvis man derimot ikke finner noget spor av de forsvunne på Nordostlandet og vil gi sig til å lete etter restene av luftskibet oppe i selve pakkisen, mener jeg at denne vil legge for mange og for store vanskeligheter i veien for en slik skute.

— Har Albertini konferert med generalen angående sin ekspedisjon?

— Visse opplysninger har han jo måttet få av mig. Ellers har der ikke funnet nogen konferanse sted mellem oss to.

Mer enn dette kan eller vil Umberto Nobile ikke si.

Nobile høstet etter sin flukt med «Norge».

Den lille terrier, som fulgte med både «Norge» og «Italia», verdens mest bereiste hund, kommer løpende inn i stuen til oss og gir sig til å danse om sin herre. Som den gjorde det, dengang jeg intervjuet generalen før «Norge» ferden og likedan før «Italia» ferden. Denne gang gjelder det også en ferd til isen der nord, evig langt fra det hete syden. Mer mannen som jeg nu trykker i hånden og takker for elskverdigheten skal ikke lenger være med.

Finn Halvorsen.

Ekspedisjonen som skal lete etter "Italia"s ballongparti.

Albertini håber å være tilbake i Italien i desember.

Nobile tror ikke, at ekspedisjonen vil bringe resultater.

Fra «Aftenposten»s korrespondent i Rom, Finn Halvorsen.

Rom, 30. april.

Ingeniør Albertini, leder av den ekspedisjon, som skal lete etter de seks italienerne, der blev borte ved »Italia«s forlis den 26. mai ifjor, reiser nordover fra Milano idag. Ingeniøren følger med toget til Berlin og fortsetter derfra over Oslo til Bergen, hvor han går ombord i »Heimen«.

Igår ettermiddag gikk en godsvogn fra Milano, inneholdende hele ekspedisjonens italienske utstyr: våben og ammunisjon — deriblandt ti tusen patroner — spesielle fødemidler og endel teknisk materiell samt radioapparatene. Ingeniøren vil selv være tilstede, når denne lasten skal tas ombord i skuten i Bergen.

Gianni Albertini var som bekjent også med i det store Nordpolsdrama ifjor. Sammen med Tandberg og Nøis som ledere foretok Albertini og Matteoda en sledeferd uten allikevel å finne Malmgrengruppen, som de var gått ut for å lete etter.

På denne sin nye og adskillig farligere ekspedisjon har han syv andre italienerne med sig. Det er den 30-årige torineser, advokat Piero Zanetti, som blir ekspedisjonens næstkommandant. Videre er det den 25-årige milaneser, lægen Achille Peroni, den 26-årige milaneser, ingeniør Marco Urbano, som skal stå for de topografiske og meteorologiske observasjoner samt være radio-telegrafist for en av patruljene. Ennvidere radiochefen, den 25-

årige milaneser, ingeniør Franco Pugliese; bologneseren, den 25-årige doktor Augusto Bonola, zoolog og medisiner, den italienske kinosammenslutnings utsending Della Valle; samt alpinisten Guidos, som også var med på Svalbard ifjor.

Om ishavsskuten / »Heimen« oplyser den italienske presse, at den er på 160 tonn og har en maskin på 160 hestekrefter, og at den har drivkraft ombord for ca. 12 måneder. Kapteinen, nordmannen Jacobsen, karakteriseres som en ekspert i navigering på Ishavsområdet.

Det er meningen at »Heimen« skal lette anker i Bergen den 15. mai, og at den etter et kort opphold ved Tromsø skal sette kursen over til Advent Bay. Derfra fortsetter den til Nordkapp eller til Wahlenberg Bay ved Hinlopen-stredet, hvis isforholdene tillater det. Etter hvad dosent Hoel skal ha uttalt, skulde isen i år ikke bli så vanskelig å navigere i som ifjor.

Den egentlige efterforskning vil så bli drevet over hele den nordlige del av Nordostlandet, samt i området omkring øene nordfor og østenfor dette, foruten endelig på nord- og vestkysten av Franz Josefs Land. Det er ekspedisjonens plan ikke bare å undersøke den sone, hvor luftskibet kan være falt ned. Men den vil også sende ut selvstendige patruljer, som vil bli utstyrt med norske sleder og hunder. Til dette øiemed vil den kjøpe tyve hunder.

å få ferdig til sommeren, men som allikevel muligens aldri kommer ut.

Generalen ser godt ut og virker også mindre nervøs og urolig enn han gjorde. Både før turen med »Norge« og den med »Italia«. Allikevel har man ikke snakket lenge med ham, før man forstår, at han føler sig som, og også er, en ferdig mann. Men det dypt sympatiske ved selve hans vesen er derfor ikke blitt borte. Tvertimot virker det nu kanskje enda sterkere enn før, som det jo næsten alltid gjør hos mennesker der har spilt høit og tapt.

Da jeg ber ham om et intervju angående Albertini-ekspedisjonen, svarer han med å spørre mig om jeg tror det vil gjøre et godt inntrykk i Norge, når han uttaler sig til en norsk avis.

Om ekspedisjonen sier han, at han ikke kan gi særlige opplysninger utenom dem som avisene allerede har bragt. Hvem det er som har ydet bidrag til den, vet han ikke. Men pengene er særlig kommet fra Milano. Heller ikke vil han ha nogen formening om hvad den kan koste.

— Det er mitt inderlige håb, at ekspedisjonen vil ha virkelig hell med sig, uttaler Nobile. — Men man må ikke bli for sterkt skuffet, om resultatet blir negativt.

— Hvor mener generalen, at man har de beste chancer for å finne de forsvunne?

— På Nordostlandet. Hvis de seks menn enda er i live, er det mest sannsynlig, at de er kommet sig i land der. Selv har jeg også i mange måneder ivret for, at der blev sendt en eftersøkningsekspedisjon til de trakter.

Til å gjennomføre en slik ekspedisjon er det fullt tilstrekkelig med en god ishavsskute som »Heimen«. Hvis man derimot ikke finner noget spor av de forsvunne på Nordostlandet og vil gi sig til å lete etter restene av luftskibet oppe i selve pakkisen, mener jeg at denne vil legge for mange og for store vanskeligheter i veien for en slik skute.

— Har Albertini konferert med generalen angående sin ekspedisjon?

— Visse opplysninger har han jo måttet få av mig. Ellers har der ikke funnet nogen konferanse sted mellom oss to.

Mer enn dette kan eller vil Umberto Nobile ikke si.

Samtalen glir isteden inn på det annet emne, det som generalen aldri synes å kunne slippe: tragedien oppe i ismarken og dommen over ham nu ivår. Han viser mig skrifter og avisartikler fra alle kanter av verden, bare ikke fra Italien, hvor han tas i forsvar. Han river op i de gamle sår og forsvarer sig selv. Et menneske som griper enhver anledning til å kjempe for sin ære. En ferdig mann.

En bronseørn i relieff står seierstolt og kongelig i et hjørne av stuen og skuer frem over hodene på oss. På et annet relieff flyver en ung gud over Nordpolen med fascistmerket i den ene hånden og en slags flammende krans i den annen. Troféer som Umberto

Nobile høstet etter sin flukt med »Norge«.

Den lille terrier, som fulgte med både »Norge« og »Italia«, verdens mest bereiste hund, kommer løpende inn i stuen til oss og gir sig til å danse om sin herre. Som den gjorde det, dengang jeg intervjuet generalen før »Norge«-ferden og likedan før »Italia«-ferden. Denne gang gjelder det også en ferd til isen der nord, evig langt fra det hete syden. Men mannen som jeg nu trykker i hånden og takker for elskverdigheten, skal ikke lenger være med.

Finn Halvorsen.

Heroldens Annoncebureau A/S

Avdeling for Avisutklip
Telefoner: 12710, 14040 og 10884

Stortingsplass 7 — Oslo

Bladets navn: *Aftenposten* 30. APR. 1929

**Ekspedisjonen som skal lete
etter »Italia«s ballong-parti.**

Starter fra Bergen 15. mai.

London, 29. april.

Fra Milano telegraferes til »Times«, at den italienske ekspedisjon, som skal lete etter »Italia«-folkene, starter fra Bergen med det norske fangstfartøi »Heimene« den 15. mai. Alle de italienske deltagere er unge menn, og endel av dem har deltatt i arktiske ekspedisjoner før. Det er hensikten å lete langs nordostkysten av Spitsbergen og derefter fortsette så langt nordover som mulig. Også Giles land og Franz Josefs land vil bli besøkt. Ekspedisjonen regner å bli borte i ca. 3 måneder.

Ekspedisjonen medfører ikke aeroplaner, men blir utstyrt med trådløs telegraf.

Mk.

Heroldens Annoncebureau A/S

Avdeling for Avisutklip
Telefoner: 12710, 14040 og 10884

Stortingsplass 7 — Oslo

Bladets navn:

Aftenposten

15. APR. 1929

Den italienske ekspedisjon, som skal lete etter ballong- gruppen.

Liten sannsynlighet for å finne nogen av de
forulykkede, sier ingeniør Warning.

Brev til «Aftenposten».

Kjøbenhavn, 14. april.

Ingeniør Warning, som for tiden opholder sig i Danmark, er blitt intervjuet om den nye italienske ekspedisjon, som skal lete etter ballong-gruppen fra »Italia« i sommer.

— Jeg tror opriktig talt ikke, at der er nogetsomhelst håb om å finne nogen av denne gruppe i live, sier han. Chansene derfor er i alle fall ikke større enn én mot tusen. Kort efter nedstyrtningen på isen mente Nobile og hans menn å se røk i den retning, hvor »Italia« var forsvunnet, og herpå bygger man teorien om, at ballongen er eksplodert og brent. Den røk man mener å ha sett kan imidlertid godt ha været skyer, som har fortonet sig som røk — det ser vi så ofte deroppe. Men er luftskibet eksplodert, så er sikkert også de ombordværende blitt drept eller så hårdt såret, at de ikke har kunnet opholde livet, og så er selve luftskibet blitt slik ødelagt, at ethvert spor av det nu efter en lang vinter med snefall og isdrift vil være ganske utslettet.

Dersom »Italia« ikke er eksplodert, men er landet et eller annet fjernt sted på isen under så gunstige forhold, at mannskapet

har reddet livet — så tør jeg dessverre heller ikke tro på, at nogen av dem ennu lever deroppe. Deres eneste chance vilde være en vandring over isen til Franz Josephs land. Det vilde i heldigste fall dreie sig om en eller to måneders vandring alt efter isforholdene, men til en sådan anstrengende tur var italienerne, og der var jo bare italienerne tilbake i »Italia«, da den hevet sig og fløi bort, absolutt ikke utrustet og heller ikke trenet.

Det er derfor min mening, at enhver eftersøkning desverre vil komme til å vise sig resultatløs, men givet er det, at vil man søke efter denne gruppe, så er der bare ett sted å søke, og det er på Franz Josephs land. Før i august vil det ikke kunne nytte å starte eftersøkelses-ekspedisjonen, og så er der to ting man må gjøre sig klart: man må for det første være forberedt på en overvintring, ti lenger enn til inn i september kan ekspedisjonen ikke bli på Franz Josephs land, hvis den vil vende helskinnet tilbake til sitt utgangspunkt — og for det annet: man må absolutt ha stedkjente og erfarne folk med på den tur. Den unge Albertini, som synes å skulle være ekspedisjonens leder, er en dyktig sportsmann, men han alene kan ikke klare de vanskeligheter man kan komme ut for. Og det skulde jo nødvendigvis ende med en ny katastrofe!

'Fogaland' nr 66.

Tysdag 19/3.1929.

Våre interesser i Ishavet.

Sterke krav i Stortinget om at vi må ofre mer på dem.

Norge anerkjenner ikke det russiske sektorsystem og kan ikke gå med på at Russland annekterer Franz Josefs land.

Oslo: Stortinget behandlet igår kveld innstillingen om bevilgning til Svalbard- og ishavundersøkelser. Innstillingen gikk ut på at der bevilges 20,000 kroner til videnskabelige og andre arbeider i de nordlige arktiske egne og 15 000 kroner til samme formål på Øst-Grønland. Dosent Hoel skal som man vil vite lede en ekspedisjon nordover.

Under behandlingen av denne sak fremholdt Reimers, komiteens ordfører:

Innstillingen er enstemmig, men jeg vil få lov til å resymere saken og komiteens henstilling til det ærede departement. For å få tilendebragt de geologiske, hydrografiske og andre nødvendige videnskapelige arbeider på Svalbard og Bjørnøya, leverte dosent Hoel i september 1928 en plan til departementet, hvor omkostningene andrår til 57 000 kroner, herav 5000 kroner til et radiopeilingsapparat på Bjørnøya og 10 000 kr. av Svalbardbudgett til avsluttende opplodninger av de rike fiskebanker i havet ved Bjørnøya. Videre foreslår Hoel sendt en videnskapelig økonomisk ekspedisjon til Øst-Grønland og en ekspedisjon i samme øiemed til Franz Josefs land. Ekspedisjonen til Øst-Grønland var kalkulert til 42 000 kr., men etter konferanse med den fra Øst-Grønland nettop hjemvendte videnskapsmann Halvard Devold forandret Hoel sin første plan med det resultat at den nye plan gir en kalkyle av 95 000 kr. Ekspedisjonen til Franz Josefs land er kalkulert til 42 000 kr.

Departementet reduserer beløpet for Øst Grønland til 15 000 kr., til Svalbard og Bjørnøya til 28 000,

enighet i komiteen om å anbefale overføring av de til Svalbard opførte 20 000 kr. til andre og for tiden mere nødlidende egner av våre arktiske interessesfærer. Det

er som departementet bemerker de økonomiske hensyn som har diktet både departementets og komiteens holdning. Men jeg må nok bekjenne at jeg mer og mer eftersom tingene har utviklet sig, er kommet til et annet resultat hvad økonomien angår enn den gang jeg skrev innstillingen. Der fin-

fangst og fiskeri i videnskapelig øiemed. Jeg trodde at det kunde være anledning til å anvise de 23 000 kr. som fiskerikomiteen sparer inn på Svalbard-budgett, nemlig i den form at beløpet refunderes staten for utlegg. Men så viste det sig at et annet departement, nemlig finansdepartementet, nemlig finansdepartementet forskuddsvis har spist op hvad justiskomiteen måtte kunne spare. Se der røk altså derchance. Nu står mitt håp til fondsmidlene, som før bemerket, og til det nasjonale sinnelag som nys blåste så friskt her gjennom salen. Jeg vil håpe at det ikke allerede er gått op i røyk eller omsorg for import av fremmede hesteraser. Jeg tillater mig å spørre handelsdepartementets sjef om det er så at der er penger disponible i det før nevnte fiskerifond og om disse penger efter fondets regler kan tillates anvendt i øiemed som disse det her gjelder.

I den efterfølgende debatt var det flere talere som sterkt betonet det beklagelige i at man ikke hadde funnet plass til større bevilgning til disse formål. Flere erklærte sig også enig i den tanke at man skulde skaffe noe mer fra et eller annet fond.

Handelsministeren Oftedal bemerket at det var riktig at vi hadde store nasjonale og økonomiske interesser å vareta der nord. Men man måtte også ha sikkerhet for det reelle budgett. Taleren bemerket forøvrig at man står utrygg overfor de forskjellige fremstøt som er gjort fra privathold. Når det gjaldt fondsmidlene som man ønsket å overføre til den-

kyle av 95 000 kr. Ekspedisjonen til Franz Josefs land er kalkulert til 42 000 kr.

Departementet reduserer beløpet for Øst Grønland til 15 000 kr., til Svalbard og Bjørnøya til 28 000, til Franz Josefs land til 0. Av ovennevnte kr. 28 000 til Svalbard og Bjørnøya er de 8 000 av Svalbards budgett. Disse penger foreslår komiteen anvendt til oplodninger ved Bjørnøya. Radioapparatet får, så ønskelig det kunde være å få reist et sådant, utstå til senere leilighet. De 20 000 kr. som departementet foreslår anvendt til Svalbard mener komiteen fordelaktigere kan anvendes som hjelp til ekspedisjonen til Franz Josefs land eller Øst-Grønland, hvor man mener det mer haster, enn med fullførelsen av de videnskapelige arbeider på Svalbard. Til Øst-Grønland forslåes altså 15 000 kr., mot Hoels 95 000. Komiteen slutter sig til departementet og henstiller ianstendig at der på neste års budgett må gis plass til et beløp som står i forhold til de interesser av videnskapelig og økonomisk art vårt land har i disse egner. For egen regning tilføier jeg nasjonale interesser. Komiteen har som man vil ha bemerket vært meget loyal overfor departementet. Som sakens ordfører var jeg dog ikke særlig tilfreds, men slo mig foreløpig tilfreds med at det blev

tert både departementets og komiteens holdning. Men jeg må nok bekjenne at jeg mer og mer eftersom tingene har utviklet sig, er kommet til et annet resultat hvad økonomien angår enn den gang jeg skrev innstillingen. Der finnes forhold hvor det er dårlig økonomi å spare, og jeg mener nu at vi her står overfor et slikt forhold. Komiteen henstillet som før nevnt at der på neste års budgett må gis plass til en større bevilgning og det er godt og vel, men jeg tror at vi alle må efterhvert ha en bestemt følelse av at vi må ha denne større bevilgning i år. Det er ømtålelige saker dette gjelder. Og jeg skal ikke i ord eller gjerning øke ømtåligheten, men så meget har det, spesielt i den senere tid, vært skrevet og diskutert offentlig om våre interesser der nord, at jeg ikke begår noe diskresjonsbrudd om jeg sier at her står store nasjonale og nasjonal-økonomiske verdier på spill, og derfor er det jeg mener at det er slett økonomi å spare nu, slett økonomi å vente til neste år, og derfor ber jeg også alle gode makter her i salen, først og fremst min egen komite, om å gi det ærede handelsdepartement anvisning på et eller annet av våre mange fonds, hvor det ennå kan være noen slanter tilovers. Jeg har latt mig si fra kompetent hold at et av våre fiskerifond delvis skal anvendes til

Men man måtte også ha sikkerhet for det reelle budgett. Taleren bemerket forøvrig at man står utrygg overfor de forskjellige fremstøt som er gjort fra privathold. Når det gjaldt fondsmidlene som man ønsket å overføre til denne bevilgning, så måtte han spørre om det ikke var slik at disse allerede var brukt?

Statsministeren repliserte til noen kritikk som var fremkommet mot administrasjonen når det gjelder våre interesser der nord. Han pekte på resultatene m. h. t. Øst-Grønland. M. h. t. Vest-Grønland, er det vist forståelse fra den danske regjeringens side, men forholdet var at den danske regjering selv var sterkt bundet av monopolet.

I sitt innlegg kom statsministeren også inn på det såkalte sektorprinsipp som er fremsatt fra russisk side. Han uttalte at Norge ikke kan anerkjenne dette prinsipp for de nasjonale rettigheter der nord. Norge vil heller ikke gå med på at Franz Josefs land blir lagt under Sovjetunionen. Taleren trodde imidlertid at man ved forhandlinger skulde komme til forståelse med Russland i disse spørsmål. Det var ingen grunn til å tro at man ikke skulde komme til enighet.

Innstillingen blev enstemmig vedtatt.

"Lavaagereu" nr 66.

Tirsdag 19/3. 1929.

Våre undersøkelser i de arktiske farvann.

Hambro: De videnskapelige interesser dekkes i de fleste tilfeller ikke av de økonomiske interesser.

Vi må på det kraftigste protestere mot det russiske sektorsystem.

Universitetets- og fagskolekomitéens innstilling om bevilgning av 35 000 kr. blev enstemmig vedtatt.

Stortinget behandlet igår eftermiddag universitets- og fagskolekomitéens innstilling om Svalbards- og ishavs-undersøkelser. — Den går ut på, at der bevilges 20 000 kroner til videnskapelige og andre undersøkelser i de arktiske farvann og 15 000 kr. til de samme formål ved Øst-Grønland.

Reimers (b), komitéens ordfører, beklaget sterkt at der ikke var funnet plass til en større bevilgning. Hvis der av fondsmidlene kunde settes noe av, var det ønskelig, at disse blev anvendt allerede i år, da det hastet.

Alvestad (a) sluttet sig til Reimers' henstilling om fondsmidlene.

Statsråd Oftedal bemerket, at vi her hadde betydningsfulle nasjonale og økonomiske interesser å vareta, men vi måtte også i disse spørsmål ha sikkerhet med hensyn til det reelle budgett og bruken av pengene. I så henseende stod vi virkelig utrygge overfor forskjellige av de fremstøt, som var blitt gjort ved private tiltak. Hvad angikk spørsmålet om anvendelse av fondsmidlene er der allerede brukt betydelige beløp av disse midler.

Mellbye (b) fremholdt, at vi ikke må gjøre oss fattigere enn nødvendig. Taleren støttet henstillingen om anvendelse av et eller annet av fondsmidlene.

Statsminister Mowinckel presiserte at alle disse bevilgninger måtte sees under den økono-

miske synsvinkel ved siden av den nasjonale. Det som det blandt annet her gjaldt var sterke private interesser og der blev drevet en bevisst agitasjon for å redusere mest mulig det arbeid, som det offentlige hadde utført. Hvad Øst-Grønland angikk var det ved forhandlinger lyktes å få åpnet det for norsk foretaksmohet, tross de fleste fremmede makter hadde godkjent Danmarks overhøiethet. Intet stenger nu for norsk tiltak der. Det var bare å gå op og staten vilde hjelpe til i vid utstrekning. Med hensyn til Vest-Grønland hadde vi møtt både forståelse og imøtekommenhet fra den danske regjeringsside, men Danmark var sterkt bundet av monopolsystemet. Et meget viktigere spørsmål var fangsten utenfor Russlands kyster. Hvad angikk forslaget om sektorsystemet, så hadde Norge alltid bestemt tatt avstand fra ethvert sektorsystem. Nordmennene kunde ikke godkjenne at Franz Josefs land, som nordmennene hadde funnet, blev gitt inn under Russland, men det var ingen grunn til å tro, at vi ikke ved forhandlinger kunde nå til en forståelse med Russland.

Hambro (h) kunde med glede hilse den nyvakte interesse for våre arktiske interesser, som det for endel år siden ikke var så lett å vinne gehør for. De nyanmeldtes iver nu var bra nok, men man måtte her se på realitetene. Vi

måtte holde det klart for oss, at de videnskapelige interesser i de fleste tilfeller ikke dekkes av de økonomiske interesser. Det fremstøt, som Russland hadde foretatt, hvor det angikk Franz Josefs land, var ytterst aggressiv politikk. Vi måtte protestere mot sektorsystemet så energisk som mulig. Taleren fremholdt, at vi efter våre forhold hadde ofret uendelig mange millioner kroner på våre arktiske interesser. De planer, som blev fremlagt om bevilgninger til nye arktiske ekspedisjoner, måtte underkastes den samme kontroll som andre statsbevilgninger.

Indrehus (v) fremholdt, at de to ekspedisjoner til Franz Josefs land burde kunne komme avsted i år, da de var meget viktige.

Vassbotn (v), komitéens formann, måtte understreke at vi ikke hadde oppnådd tilfredsstillende resultater av de bevilgninger, som var gitt på dette område.

Mellbye (b) synes, at statsministeren idag hadde optrådt svært fornærmet og at Hambro kunde vært litt mindre overlegen.

Reimers (b) understreket påny, at saken måtte nøie undersøkes og at man måtte søke å skaffe de midler som trengtes.

Efter et par ytterligere bemerkninger av statsråd Oftedal, statsminister Mowinckel, Hambro og Mellbye blev innstillingen enstemmig vedtatt.

Norges Handels- & Løfare Tidende

nr 15588. 1929 nr 66.

Tirsdag 19/3. 1929.

Polarinteressene.

Statsministeren viste sig en smule utaalmelig over den altfor livlige interesse som kommer tilsyne, naar det gjælder vore polarinteressener.

Dersom der i denne interesse laa en kritik over regjeringens stilling til disse saker i den senere tid, vilde utaalmeligheten være til en viss grad berettiget. Vi tror imidlertid man bør opfatte saken saadan, at interessen bare er uttryk for, at vort folk nu endelig er vaaknet til forstaaelse av, at der er fare for, at en del av vor kystbefolkning kan bli berøvet sin næring, dersom vi ikke er vaakne.

Fangst i Nordishavet er ingen lukrativ bedrift. Den er en baade usikker og slitsom næringsvei. Ishavet har i tidernes løp krævet enorme ofre av skiber og folk. Man skulde ogsaa tro, at hvor som helst en fattig befolkning paa en polarstrand har skapt sig en knap levevei ved at utnytte et ishavsomraade, burde den faa fortsætte i fred. Det er litet at misunde den. Bare de som gjennom aarhundreder har avpasset sig efter forholdene kan faa en knap fortjeneste ut av det. Disse fiskere og fangstmænd utnytter naturherligheter, som menneskene

ellers vilde gaa glip av. De utfører saaledes en gjerning til menneskehetens fælles beste, samtidig som de skaffer sig selv det nødvendige.

Dersom andre bryter ind og forsøker at konkurrere med dem blir det i regelen bare tap og pengespild, samtidig som man ødelægger for den befolkning, som fra alders tider har hævdet retten til polaromraadene.

Et slikt indbrud er det, naar man i den senere tid har gjort forsøk paa at hævde en saakaldt sektorteori. Den kan ikke gjennomføres uten voldsomme indgrep i polfolkenes tilvante og hævdede adgang til at utøve sin næring.

Skal man gaa til nydannelser paa dette omraade, saa maa selv sagt alders tiders bruk lægges til grund. De folk, som gjennom aarhundreder har utnyttet et omraade, maa faa fortsætte dermed. Det kan ikke taes fra dem, som har sin levevei der og gies til andre, som ikke har vist nogen interesse for det før.

Regjeringen har hat øinene aapne for dette og vist interesse. Men det kunde været ønskelig at ofre litt mere penger, blandt andet i videnskabelige øiemed.

Retten til polarlandene.

Sektorprinsippet og den folkerettslige okkupasjonsrett.

For "Aftenposten" av professor Frede Castberg.

Den 19. februar 1907 frem-satte senator Poirier i det kanadiske senat et forslag om at Kanada skulde erklære for sitt alt land nord for det kanadiske fastland og helt til Nordpolen. Han påstod at alt dette land allerede tilhørte Kanada. Men han gjorde dessuten gjeldende at man i fremtiden vilde gi enhver stat som grenser op mot de arktiske områder, rett til alt land beliggende mellom de linjer som trekkes op mot Nordpolen fra stats-territoriets østligste og vestligste punkt. Senatoren påviste hvordan dette prinsipp kunde gjennomføres også for andre land. Den deling av Nordpols-egnene han foreslo, var forøvrig kuriøs blandt annet av den grunn at han vilde gi Svalbard til «Norge og Sverige». Danmark omtaler han ikke. Derimot får Russland, De forenede Stater og Kanada sin beskikkede del.

Hr. Poirier viser sig i denne sin mosjon i senatet som en mann med fantasi. Han peker på muligheten av et totalt omslag i de klimatiske forhold i polar-egnene. «Det er endog mulig at man en dag vil opdage hvor Eden — det jordiske paradys — har hatt sin beliggenhet. Vi vet alle at visse drømmere tror at det tapte paradys lå på Nordpolen. Disse meninger hører hjemme i hypotese-nes verden; men hvad der ikke hører hjemme i denne verden, er omvekslingen av isperioder og varmeperioder. Det er utvilsomt mulig at polenes ismasser engang igjen kan smelte, og at mennesket ikke vil nøle med påny å bemektige sig polar-landene, når disse

get forslag om deling av polar-egnene mellom de stater hvis territorier grenser op mot disse egner. Også denne gang foreslås at polar-landene inndeles i sektorer, hvis spisser faller sammen i Nordpols-punktet. Det er den russiske professor V. L. Lakhtine som nu vil ha gjennomført dette prinsipp for deling av polar-landene. Han gir naturligvis også Norge sin sektor, som skal omfatte hele Svalbard-området. Men vestgrensen for vår sektor vil professor Lakhtine ha optrukket på en måte som i virkeligheten er helt utilfredsstillende for Norge. Vestgrensen skal nemlig følge meridianen 10 grader østlig lengde, og derved kommer både Jan Mayen og hele Grønland inn under den næste sektor, som han tilkjenner Danmark.

Senator Poirier og professor Lakhtine har ikke været de eneste talsmenn for dette sektorprinsipp, hverken innen politikernes eller videnskapsmennenes krets. Men hvad der har større praktisk betydning, er at sektorprinsippet i løpet av de siste årtier også er blitt lagt til grunn for viktige statshandlinger vedrørende suverenitetsforholdene i de arktiske og antarktiske land.

Den kanadiske regjering har i tiden efter Poiriers aksjon i senatet efterhånden stadig mere åpenlyst handlet efter sektorprinsippet for sitt vedkommende. Det er vanskelig å angi noget bestemt tidspunkt fra hvilket man kan datere Kanadas offisielle påstand på høihetsretten over sin polar-sektor. Den 19. juli 1926 er der i hvert fall utferdiget en

et dekret av 15. april 1926 proklamerte presidentskapet i sovjetrepublikkenes sentraleksekutivkomité som russiske territorier alt land og alle øer — såvel opdagede som de der måtte bli opdaget i fremtiden — beliggende nord for Sovjetunionens kyst inn til Nordpolen og mellom meridianene 32 grader, 4 minutter, 35 sekunder østlig lengde og 168 grader, 49 minutter og 30 sekunder vestlig lengde.

Ikke bare for Nordpols-egnene har sektorprinsippet fått anvendelse gjennom statshandlinger i de senere år. Også i Sydpols-egnene har sektorprinsippet fått en, man kan vel si: utvidet anvendelse gjennom en enkelt regjerings handlinger.

Den 8. mars 1917 fastslo Storbritannien sin suverenitet over «The Falkland Dependencies», som blandt annet skulde omfatte alle øer og alt land i en sektor, beliggende sønnenfor Syd-Amerikas sydspiss, Syd-Orknøene, de Syd-Georgiske øer og Sandwichøene og op til Sydpolen. — Seks år senere, den 30. juli 1923, utferdiges ennvidere en britisk «Order in Council» som oppstiller forvaltningsregler vedrørende «The Ross Dependency». Og dette område betegnes som alle øer og alt land mellom meridianene 160 grader østlig lengde og 150 grader vestlig lengde og sønnenfor 60. breddegrad.

Den anvendelse av sektorprinsippet som Storbritannien her gjør, er forsåvidt ennu dristigere enn Kanadas og Russlands, som de britiske sektorer jo ikke tar sitt utgangspunkt i et sam-

varmeperioder. Det er utvilsomt mulig at polenes ismasser engang igjen kan smelte, og at mennesket ikke vil nøle med påny å bemektige sig polar-landene, når disse er blitt dyrkbare.»

Hr. Poirier fikk ikke sitt forslag vedtatt. Den kanadiske innenriksminister motsatte sig forslaget, idet han dog forsikret at regjeringen hadde sin oppmerksomhet henvendt på spørsmålet om statshøiheten over polar-egnene.

Vel 20 år efter denne mosjon i det kanadiske senat er der fremkommet et annet, mere opsiktvekkende og langt solidere underbyg-

stemt tidspunkt fra hvilket man kan datere Kanadas offisielle påstand på høihetsretten over sin polar-sektor. Den 19. juli 1926 er der i hvert fall utferdiget en «Order in Council» av generalguvernøren, hvorefter koncession skal utkreves for andre enn indianere og eskimoer som vil drive jakt og fangst innen et område omfattende bl. a. landet mellom meridianene 60 og 141 grader vestlig lengde og helt op til Nordpolen.

Russland, som i 1916 meddelte de fremmede regjeringer at en rekke øer nord for det sibirske fastland, blandt annet Nikolai II's land, var russiske, er under sovjetstyret gått videre. I en deklarasjon av 4. november 1924 erklærte sovjetregjeringen at land og øer som danner den nordlige fortsettelse av Sibiriens fastland, tilhører Sovjetunionen. Og ved

prinsippet som Storbritannien gjør, er forsåvidt ennu dristigere enn Kanadas og Russlands, som de britiske sektorer jo ikke tar sitt utgangspunkt i et sammenhengende britisk fastlandsområde.

Spørsmålet om hvordan denne «sektor-politikk» skal bedømmes folkerettslig, er i prinsippet ganske enkelt. Den folkerettslige teori gir ikke uten videre statene høihetsrett over landområder innen sektorer optrukket på denne måte. Og i den internasjonale praksis kan sektor-prinsippet ikke sies å være etablert på alment bindende vis.

I folkerettslig teori og praksis er det tvertimot anerkjent at en stat ikke uten alle andre interesserte staters samtykke kan erverve høihetsretten over et ingenmannsland, med mindre der

(Forts. 7. side.)

Retten til polarlandene

(Forts. fra 5. side.)

finner sted en okkupasjon, som er »effektiv«. At en effektiv okkupasjon er nødvendig, blev for det afrikanske fastlands vedkommende uttrykkelig fastslått ved Berliner-slutningsakten av 20. februar 1885, art. 35. Folkerettsinstituttet fastslo samme prinsipp på sitt møte i Lausanne i 1888. Prinsippet ligger til grunn for pavens forslag til løsning av tvisten mellem Spanien og Tyskland vedrørende Karolinerne i 1885. Og det finner fremdeles jevnlig anvendelse i statenes praksis. — Selvsagt kan der ikke stilles strenge krav til effektiviteten av en besiddelsestagelse i arktiske eller antarktiske egner. Men en viss form for effektiv hevdelse av statshøiheten må dog kreves også her.

hver fall at høihetsretten ikke kan omfatte landområder som aldri har været besøkt av noget menneske. Og helt selvsagt må det vel være, at en stat ikke kan hevde nogensomhelst rett til landområder som ennå ikke er opdaget. Dette må gjelde i sektoren »The Ross Dependency« like meget som i den kanadiske og den russiske sektor. [Det er vel dessuten riktig fra folkerettslig synspunkt å anerkjenne en stats fortrinnsrett til å erverve høihetsretten over land, som blir opdaget og formelt tatt i besiddelse av en som handler på statens vegne. Også en slik prioritetsrett i kraft av opdagelse av nytt land er uberørt av krav basert på sektorprinsippet.]

Når vi undersøker det rettslige grunnlag for de suverénitetskrav, som i de senere år er fremsatt i henhold til sektorprinsippet, så kan det ikke være tvilsomt at disse krav bærer videre enn forenlig med folkeretten. Ganske visst er der områder innenfor de ovenfor nevnte sektorer, som vedkommende stat har virkelig rett til. Jeg skal ikke her gå inn på i hvilken utstrekning en slik rett

For stater, hvis borgere driver fangstvirksomhet i de arktiske og antarktiske farvann, har det selvsagt den største betydning å hindre at andre stater uberettiget legger inn under sin statshøihet polarland, som før har været ingenmannsland. Og nogen plikt til å anerkjenne landerhvervelser alene i kraft av sektorprinsippet kan altså ikke utledes av gjelden til folkerett.

Jfr.
Glasgow
Herald
14/3 1929

Det blir derfor omfanget av en virksomhet som Norge og

Sover vi?

Av Lars Hansen.

Fra den kjente forfatter, for-
henværende ishavsfarar Lars Han-
sen, har vi mottatt følgende:

Hr. redaktør!

Det skritt, som nylig er tatt
av Russland ved å inndelegjøre
polarområdet i sektorer, vil berøve
Norge all rett til de av oss hittil
benyttede polarområder med und-
tagelse av Svalbard.

Ennu er der tid til å forhindre
dette.

Ennu kan Øst-Grønland bli
norsk eiendom, som det hittil har
været. Ennu kan det forhindres
at Franz Josefs land fratas oss.

Hvorledes kan dette skje vil
man spørre. Hr. redaktør! Jeg
er bange for å skrive om dette.
Først fordi jeg må komme inn på
vårt utenriksstyre. Dernæst Re-
gjeringen, og her i første rekke
vår nuværende statsminister Mo-
winckel. For det annet fordi man
må skrive pent. Ingen må støtes.
Ingen må bli fornærmet. Hvis
dette skulde hende — da er ar-
tikkelen ikke brukbar for avisen.

Jeg må derfor skrive — ikke
slik som jeg føler trang til —
men pent, vakkert, — og jeg skal
gjøre mitt beste.

Av det omfattende verk —
undertegnet Professor A. V. Sa-
banin, Moskva den 21. juni 1928,
heter det på side 46 — kapt. V:

«...bekrefter helt ut Sovjet-
forbundets berettigelse til å ut-
vide sin høihetsrett til å omfatte
ikke alene opdagede, men også
uopdagede land og øer, som be-
finner sig innenfor grensene av
den sektor, som blev deklareret
ved det dekret, som blev utferdi-
get av Presidentskapet for Sov-
jetforbundets Eksekutivkomité
den 15. april 1926, men er dog
de innenfor disse grenser væren-
de isdannelser samt sjø og luft-
områder i det ovennevnte dekret
må suppleres på denne måte uten
at folkerettens setninger derved
vil kunne krenkes. Dette dekret,
som blev møtt med en del uvilje
av nogen utenlandske kretser,
osv.»

Og videre:

«Denne omstendighet må re-
gjeringen og den offentlige me-
ning i Sovjetforbundet ta i al-
vorlig betraktning. Spørsmål om
herredømmet over de arktiske om-

råder er av den største betydning
forsåvidt det gir Sovjetforbundet
sikkerhet for en heldig løsning
av en hel rekke vektige oppgaver.
Til disse hører utviklingen
av næringslivet i de nord-
lige sibiriske områder — bevarin-
gen av den nordlige sjøvei i våre
hender — den mest fordelaktige
utvikling av bergverksdrift —
jakt — fangst og fiskerinæ-
ringen, og endelig den meget lo-
vende eksplosjon av de trans-
arktiske luftforbindel-
ser.»

Og noget senere i samme
kapitel:

«Alt dette beviser at en deling
i den nordlige polarkrets i gravi-
tasjonssektorer er en stor prak-
tisk nødvendighet og ikke et teo-
retisk påfund.

Periodiske patruljeringer av
mannskap tilhørende vår marine
og luftflåte, som også bør øve
kontrollen med utenlandske
fangst- og fiskeekspedisjoner.»

Således stiller Russland sig i
øst, mens Danmark i vest søker
å berøve oss Øst-Grønland, som
(hvis danskene opnår dette) så —
ved hjelp av den russiske innde-
ling av polfeltet vil utestenge
Norge og gjøre hele vår ishavs-
flåte verdiløs.

Hr. redaktør! — Jeg sa, at
ennu er det ikke forsent å for-
hindre dette. Av den grunn inn-
sendte Tromsø Skipperforening
og Ålesund Rederforening for sel-
fangst en protest herimot til Re-
gjeringen til videre forføining.

Her har vi det ømme punkt.
Jeg tar visstnok ikke feil, når jeg
trør at den «videre forføining»
kommer til å bestå i at stats-
minister og regjering stikker pro-
testene under stolen — lar dem
forsvinne — for slike ting er så
ubehagelige — og for våre diplo-
mater, som forfekter den mening
at vi — Norge — må for Guds
skyld ikke forlange noget — da
får vi intet, sier disse — heller
ikke for disse herrer er en protest
kjærkommen. De ønsker å sove.
Hvis nogen forsøker å vekke dem,
så er han ubehagelig.

Den barnaktige glede over
anneksjonen av Bouvetøen blir jo
latterlig, når vi erindrer at andre

(Forts. 2. side.)

Aftenposten

Morgen nr. 112. Lørdag 2/3. 1929.

Sover vi?

(Fortsatt fra 1. side).

nasjoner berøver oss verdier der er uendelig meget mere verdifulle enn Bouvetøen.

For å hevde vår rett i Grønlandsspørsmålet stiftedes våre Grønlandslag. Det vilde nemlig være et meget stort tap — en uoprettelig skade vilde det være om vi mistet Øst-Grønland. Grønlandslagene forsøkte å gjøre alt, men det er ikke meget som kan gjøres ad privat vei, i utenriks spørsmål, hvis landets diplomati, utenriksstyre og regjering forsømmer eller undlater å gjøre sin plikt.

At statsminister Mowinckel i Stortinget turde uttale:

«Grønlandsforeningene er dannet vesentlig med det mål for øiet å undergrave tilliten og vennskapet mellom Danmark og Norge»,

viser enten en kolossal interesseløshet eller en ansvarsløs forståelse av den plikt som påhviler ham som Norges statsminister.

Som hyrden er, så blir også fårene, og i Grønlandsspørsmålet synes dette å være bevist.

Ingen av våre menn har et ord å si. Alt skal skje hemmelig. Med engstelig pinlighet påsees der at alt skjer hemmelig. Hender det — eller blir en av flokken nødt til å uttale sig offentlig — skjer det i meget vakre ord. «Aftenposten» skriver i nr. 104 — 26. februar d. å.:

«Aftenposten» har i sakens anledning henvendt sig til Norges Svalbard- og Ishavsundersøkelser og bedt om en uttalelse i denne landsviktige sak, og denne institusjon sier:

Det er ikke tvil underkastet at vår stilling som ishavsnasjon er alvorlig truet, efter alt det, som er hendt i de senere år. O. s. v.

Den lange utredning fra institusjonen består utelukkende i en sår beklagelse over, hvad vi kan vente oss. Ikke et eneste ord om hvad som bør gjøres for å forhindre skaden. Ikke en eneste antydning om, hverken hvad «institusjonen» vil gjøre — eller et fingerpek om hvad vårt utenriksdepartement eller vår statsminister Mowinckel akter å foreta sig.

Til slutt, hr. redaktør:

Jeg vet hvor vanskelig det er for Dem å gi plass for noget, der smaker av å trå de store herrer på tærne — men håbet om at jeg skriver under fullt navn skulde vel svekke Deres ansvar noget.

Derfor tillater jeg mig å slutte med følgende:

På vegne av enhver god norsk borger tør jeg henstille til våre myndigheter, som har med vår utenrikspolitikk å gjøre, fortest å besørge en offentlig protest mot det russiske overgrep, der søker å utelukke Norge fra sine rettmessige besiddelser.

Protesten må få sådan form og vekt, at den kan benyttes når eller så snart Russland søker å realisere sine planer.

Derfor må vår protest ikke alene ha formen — men være fremkommet på et så tidlig stadium, at den derved kan ha den gyldighet, som en protest skal ha.

Foreløbig bare dette.

Lars Hansen.

6 mars 1929.

s/ö.

"Gula Tidend"s redaktion.

Bergen.

Fra redaktör Thommessen mottok jeg i gaar telegram om, at min artikkel om sektorprincippet og Østgrønlandsspørsmaalet, vil bli offentliggjort i "Tidens Tegn" i løpet av denne uke. Dagen for offentligjørelsen sir Thommessen dog ingenting om. Jeg har tidligere bedt "Tidens Tegn" av hensyn til "Gula Tidend" og "Stavangeren" om paa forhånd at faa underretning om dagen for offentligjørelsen.

Da det ser ut til at være noget usikkert, om slik underretning kommer, tør jeg forespørre, om ikke De for sikkerhets skyld gjennom Deres Oslo-forhindelse kunde holde Dem underrettet om dagen for offentligjørelsen. Mottar jeg underretning, skal denne selvfølgelig bli videresendt til Dem straks telegrafisk.

Ærbødigst

s/ö.

44feers 1929.

Narviks Norrönelag.

v/ herr oberst Gulbranson.

Narvik.

.Vi tillater os at oversende avskrift av en henvendelse, som vi har sendt Regjeringen i anledning av den russiske beslutning om at annektere Franz Josefs land.

Ærbødigst

For NORGES GRÖNLANDSLAG

1 bilag.

s/ö.

4 mars 1929.

Oslo Grönlandsforening.

v/ herr professor A.W.Brögger.

Oslo.

Vi tillater os at oversende avskrift av en henvendelse.
som vi har sendt Regjeringen ianledning av den russiske beslutning om at
annektere Franz Josefs land.

Ærbødigst

For NORGES GRÖNLANDSLAG

4 mars 1929.

s/ö.

Kristiansand Grönlandsforening.

Kristiansand S.

Vi tillater os at oversende avskrift av en henvendelse,
som vi har sendt Regjeringen i anledning av den russiske beslutning om at
annektere Franz Josefs land.

Ærbødigst

For NORGES GRÖNLANDSLAG

1 bilag.

4 mars 1929.

s/ö

Norrönalaget Nidaros.

v/ herr advokat Lindboe.

Trondhjem.

Vi tillater os at oversende avskrift av en henven-
delse, som vi har sendt Regjeringen ianledning av den russiske beslutning
om at annektere Franz Josefs land.

Arbødigst

For NORGES GRÖNLANDSLAG

1 bilag.

2 mars 1929.

s/ö.

"Tidens Tegn"s redaktion.

Oslo.

Norges Grönlandslag har foretatt en henvendelse til Regjeringen angående den russiske annektion av Franz Josefs land.

Vi tillater os at oversende en meddelelse herom, som vi tør be offentliggjort i "Tidens Tegn" onsdag morgen (6 mars).

Ærbødigst

for NORGES GRÖNLANDSLAG

1 bilag.

s/ö.

2 mars 1929.

"Gula Tidend"s redaktion.

Bergen.

Norges Grönlandslag har foretatt en henvendelse til Regjeringen angaaende den russiske annektion av Franz Josefs land.

Vi tillater os at oversende en meddelelse herom, som vi tør be offentliggjort i "Gula Tidend" onsdag morgen (6 mars).

Undertegnede advokat Smedal tillater sig samtidig at meddele, at han har henvendt sig til "Stavangeren" angaaende den omtalte matrise, og det blev lovet, at denne skulde bli sendt Dem straks.

Ærbødigst

For NORGES GRÖNLANDSLAG

1 bilag.

2 mars 1929.

s/ö.

Herr A. Skåsheim.

Vestlandsbanken.

Bergen.

Jeg tillater mig at oversende vedlagt gjenpart av
Grönlandslagets henvendelse til Regjeringen vedrørende Franz Josefs land.

Med hilsen

Ærbødigst

1 bilag.

s/ö.

2 mars 1929.

Stortingets Utenrikskomite.

Oslo.

Vi tillater os at oversende vedlagt gjennemslag av en henvendelse, som Norges Grønlandslag har rettet til Regjeringen i anledning av Ruslands annektion av Franz Josefs land.

Erbødigt

For NORGES GRÖNLANDSLAG

1 bilag.

Pressemeddelelse, utsendt 6/3 1929

(Sendt av mig til H. T. B. 2/3 1929)

Norges Grønlandslag har sendt regjeringen en henvendelse i anledning av Sovjetregjeringens beslutning om, at Franz Josefs land skal betragtes som russisk territorium. Det fremholdes, at beslutningen er i strid med den folkeretslige regel om, at effektiv besiddelse er en betingelse for annektion. Ingen stat utøver en slik besiddelse over Franz Josefs land og øygruppen er derfor ingenmandsland. Da den russiske beslutning er et uttrykk for det saakaldte sektorprincip, som ikke er folkeretslig anerkjent og hvis gjennomførelse vil kunne medføre de alvorligste konsekvenser for norske ishavsinteresser, henstilles det til regjeringen at ta de skridt, som denne viktige sak nødvendiggjør.

Norges Grønlandslag har sendt regjeringen en henvendelse i anledning av Sovjetregjeringens beslutning om, at Franz Josefs land skal betragtes som russisk territorium. Det fremholdes, at beslutningen er i strid med den folkeretslige regel om, at effektiv besiddelse er en betingelse for annektion. Ingen stat utøver en slik besiddelse over Franz Josefs land og Sygruppen er derfor ingenmandsland. Da den russiske beslutning er et uttrykk for det saakaldte sektorprincip, som ikke er folkeretslig anerkjent og hvis gjennomførelse vil kunne medføre de alvorligste konsekvenser for norske ishavsinteresser, henstilles det til regjeringen at ta de skritt, som denne viktige sak nødvendiggjør.

1) Næringskammeret i København
2) Oslo Grønlandsforening 3) professor A. W. Brøgger, Oslo

4) Kristiansand Grønlandsforening Kristiansand S.

Den norske regjering.

Oslo.
-----

5) Næringskammeret i Bergen - advokat Lindboe
Fronthagen

Norges Grønlandslag tillater sig at fremholde overfor Regjeringen, at den russiske erklæring om, at Franz Josefs land skal betragtes som russisk territorium er i strid med folkerettens regel om, at effektiv besiddelse er en betingelse for annektion. Ingen stat utøver en slik besiddelse over Franz Josefs land og bygruppen er derfor efter gjældende folkeret at betragte som ingenmandsland.

Da Norge ikke ved traktat eller lov har indskrænket sine borgers ret til at drive virksomhet paa Franz Josefs land, maa en saadan ret staa norske borgere saepen uten hensyn til den russiske erklæring.

Denne erklæring paskalder imidlertid opmerksomhet, ikke mindst av den grund, at den er et uttryk for det saakaldte sektorprincip, som bryter med de gjældende folkeretslige regler om annektion, og efter hvilket ishavet med dets lander paa en skematisk maate deles mellem en rekke stater.

En gjennomførelse av dette princip maa antas at ville medføre de alvorligste konsekvenser for norske ishavsinteresser.

Under henvisning hertil tillater vi os at henstille til Regjeringen at ta de skridt, som denne viktige sak nødvendiggjør.

Stavanger den 2 mars 1929.

Erbødigst

for NORGES GRÖNLANDSLAG

Den norske regjering.

Oslo.

Norges Grønlandslag tillater sig at fremholde overfor Regjeringen, at den russiske erklæring om, at Franz Josefs land skal betragtes som russisk territorium er i strid med folkerettens regel om, at effektiv besiddelse er en betingelse for annektion. Inaen stat utøver en slik besiddelse over Franz Josefs land og Bygruppen er derfor efter gjældende folkeret at betragte som ingenmandsland.

Da Norge ikke ved traktat eller lov har indekrænket sine borgeres ret til at drive virksomhet paa Franz Josefs land, maa en saadan ret staa norske borgere aaben uten hensyn til den russiske erklæring.

Denne erklæring paakalder imidlertid opmerksomhet, ikke mindst av den grund, at den er et uttryk for det saakaldte sektorprincip, som bryter med de gjældende folkeretslige regler om annektion, og efter hvilket ishavet med dets lander paa en skematisk maate deles mellem en rekke stater.

En gjennomførelse av dette princip maa antas at ville medføre de alvorligste konsekvenser for norske ishavsinteresser.

Under henvisning hertil tillater vi os at henstille til Regjeringen at ta de skridt, som denne viktige sak nødvendiggjør.

Stavanger den 2 mars 1929.

Erkjendelse

for NORGES GRØNLANDSLAG

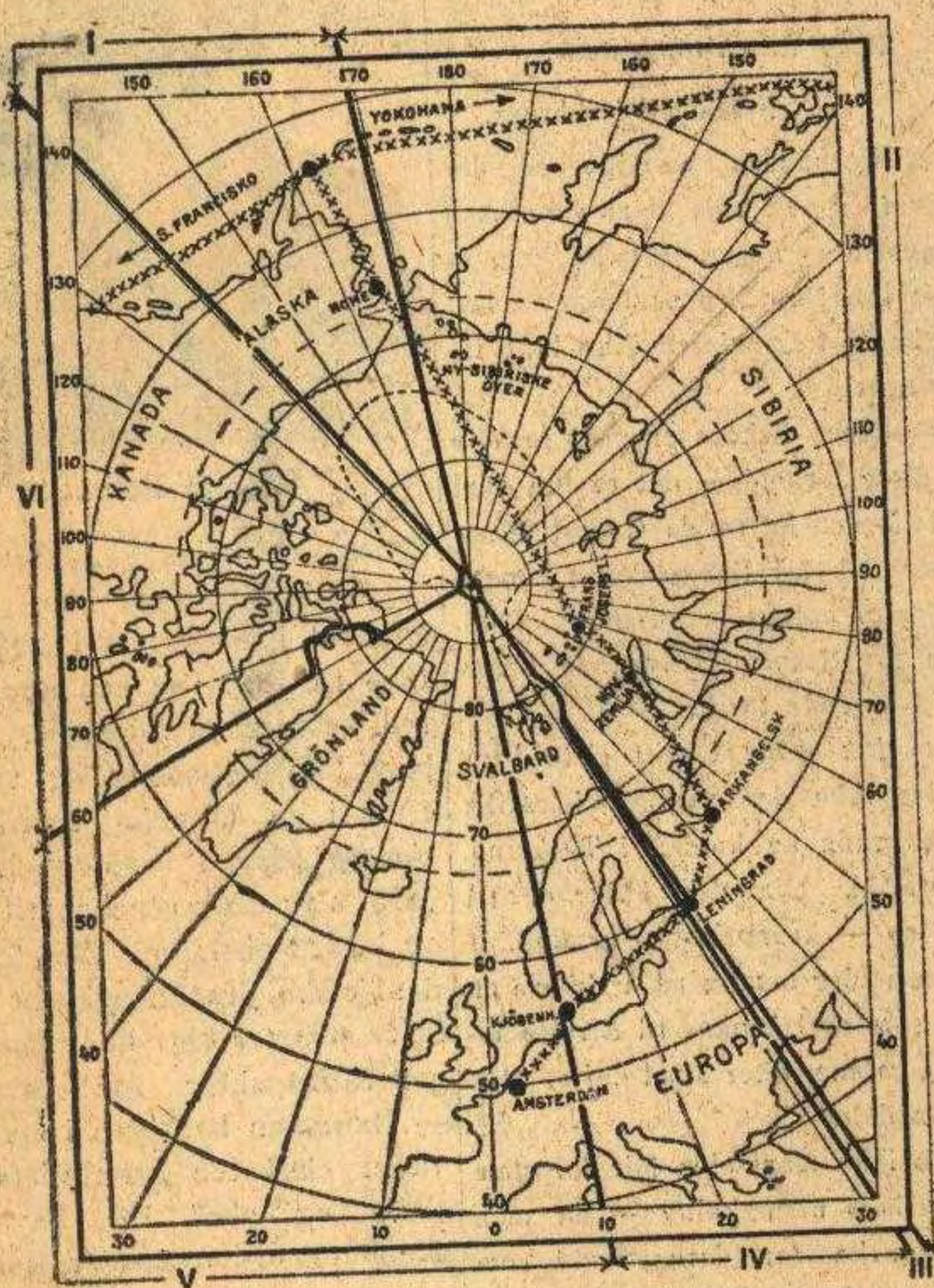
Aftenposten nr 104

Torsdag aften 26/2. 1929.

Våre interesser i Ishavet.

Vår stilling som Ishavs-nasjon alvorlig truet.

Hvis områdene i den nordlige polarkrets
deles i gravitasjonssektorer.

xxxx Et av de gjennomførlige forslag til transarktisk
luftforbindelse

- I Forenede Staters sektor
- II Sovjetforbundets "
- III Finlands.....I "
- IV Norges..... "
- V Danmarks..... "
- VI Kanadas..... "

Hvordan russerne vil ha inndelt polarområdet.

Førleden vedtok Tromsø Skipperforening en protest mot at russerne annekterer Franz Josefs land som russisk eiendom. En lignende protest er vedtatt av Ålesund Rederforenings selfangergruppe. Begge protester er oversendt Regjeringen til videre forføining. Det er betydelige og omfattende interesser det dreier sig om for norsk Ishavs-næring. «Aftenposten» har i sakens anledning henvendt sig til Norges Svalbard- og Ishavsundersøkelser og bedt om en uttalelse i denne landsviktige sak.

— Det er ikke tvil underkastet, sier denne institusjon, at vår stilling som Ishavs-nasjon er

slag får Norge bare Svalbard som fangstområde. Danmarks sektor går helt bort mot Svalbard. Russernes sektor begynner like øst for Svalbard og går helt til Beringstredet. Det er ingen andre land i verden som driver slik fangst som vi gjør det i Ishavet. Blir et forslag som dette vedtatt, er vi ferdige. Man kan si: det er jo bare et forslag. Javel, men det viser tydelig tendensen.

Sektorinndelingen har gitt alle land og øer i Polarhavet øket betydning. Særlig kan det nevnes at suvereniteten over Øst-Grønland spiller en ganske anderledes viktig rolle nu enn tidligere. Hvis Øst-Grønland kommer under dansk suverenitet, vil denne lands-

hvert år, har drevet fangst der siden 60—70-årene. Så tidlig som 1867 opdaget de norske skipper Rønbeck og Adijervi landet for første gang, ifjor var 20 norske fangstskuter ved Franz Josefs land og fanget, og folkene var på land. Man gjorde meget god fangst der ifjor.

I Forenede Staters sektor	
II Sovjetforbundets	"
III Finlands	.....1 "
IV Norges	..... "
V Danmarks	..... "
VI Kanadas	..... "

Hvordan russerne vil ha inndelt polarområdet.

Førleden vedtok Tromsø Skipperforening en protest mot at russerne annekterer Franz Josefs land som russisk eiendom. En lignende protest er vedtatt av Ålesund Rederforenings selfangergruppe. Begge protester er oversendt Regjeringen til videre forføining. Det er betydelige og omfattende interesser det dreier sig om for norsk Ishavs-næring. «Aftenposten» har i sakens anledning henvendt sig til Norges Svalbard- og Ishavsundersøkelser og bedt om en uttalelse i denne landsviktige sak.

— Det er ikke tvil underkastet, sier denne institusjon, at vår stilling som Ishavs-nasjon er alvorlig truet etter alt det som har hendt i de senere år. Det er ikke mange årene siden nordmennene fanget i Karahavet og at de fikk lov til å gå iland hvor de vilde. Karahavet blev stengt, så blev adgangen til Novaja Semlja stengt. Man fikk en territorialgrense på 3 nautiske mil. Det næste var at grensen blev utvidet til 12 nautiske mil. Det er nu kommet et forslag om territorialfarvann — isen skal betraktes som fastland. Det betyr det samme som at ingen fremmede kan drive fangst i de viktigste farvann og områder. Det er allerede nu gjort betraktelige skår i våre rettigheter. Et nytt forslag er fremsatt fra russisk side, et forslag som går ut på at de nordlige polarområder skal deles inn i gravitasjonssektorer. Etter dette for-

slag får Norge bare Svalbard som fangstområde. Danmarks sektor går helt bort mot Svalbard. Russernes sektor begynner like øst for Svalbard og går helt til Beringstredet. Det er ingen andre land i verden som driver slik fangst som vi gjør det i Ishavet. Blir et forslag som dette vedtatt, e. vi ferdige. Man kan si: det er jo bare et forslag. Javel, men det viser tydelig tendensen.

Sektorinndelingen har gitt alle land og øer i Polarhavet øket betydning. Særlig kan det nevnes at suvereniteten over Øst-Grønland spiller en ganske anderledes viktig rolle nu enn tidligere. Hvis Øst-Grønland kommer under dansk suverenitet, vil denne landsdel danne utgangspunktet for en dansk polarsektor som kommer til å omfatte våre viktigste fangstområder i Vest-isen. Kommer derimot Øst-Grønland under norsk suverenitet, vil ialfall hele Ishavet mellom Grønland og den russiske sektor vedbli å være norsk økonomisk interesse-sfære.

Og så nu dette med Franz Josefs land. Landet består av 60—70 større øer og måler 20,000 kvadratkilometer i omfang. Landet er av den allerstørste verdi for oss nordmenn. Det blev derfor foreslått ifjor vår at vi skulde sende en videnskabelig ekspedisjon dit. Regjeringen vilde intet opføre til en slik ekspedisjon, som både nasjonalt og økonomisk sett er av den største viktighet og betydning. Stortingets universitets- og fagkomité har derimot — som man vil ha sett — overført de 20,000 som var foreslått til årets Svalbard-ekspedisjon, til en ferd til Franz Josefs land. Vi må verne om våre rettigheter, for det er ikke tvil om at vi har slike å ivareta på Franz Josefs land. Vi må også passe på hvad der skrives om oss i utlandets presse og videnskabelige tidsskrifter om spørsmål av denne art. I «Petermanns Mitteilungen» i Tyskland — det mest utbredte og ansette geografiske tidsskrift som eksisterer — stod der bl. a. for kort tid siden en artikkel om Franz Josefs land av den russiske polarforsker Breitfuss. Han mener å kunne bevise at russerne er de eneste som har været iland deroppe i de siste 20—30 år. Sannheten er at norske fangstfartøier ferdes der i mengder